

ANEXOS A LA MEMORIA DE DESARROLLO DEL PLAN DE PARTICIPACIÓN CIUDADANA DE LA MODIFICACIÓN N°. 4 DEL PTIM.

ÍNDICE

1. Anexo A

Documentación informativa del proceso de participación

A.1 Programa de Actos de las sesiones de las fases preliminar, 1 y 2

Fase preliminar

A.1.1 Programa de la jornada sobre «Energías renovables, territorio y paisaje: retos y alternativas (2016)

A.1.2 Programa de la Jornada de Energías renovables y Paisaje (2020)

Fase 1

A.1.3 Consulta pública previa

Fase 2

A.1.4 Programa jornada cambio climático y energía renovable en los paisajes culturales

A.1.5 Programa Jornada de participación municipal de deliberación técnica sobre el impacto de las infraestructuras de producción de energías renovables sobre el paisaje de Mallorca (noviembre 2022)

A.2 Presentaciones del contenido técnico y normativo relacionado con el objeto de la Modificación nº. 4 del PTIM

A.2.1 Powerpoint del contenido técnico y normativo relacionado con el objeto de la Modificación nº. 4 del PTIM presentado a la Asamblea del Observatorio del Paisaje

A.2.2 Powerpoint del contenido técnico y normativo relacionado con el objeto de la Modificación nº. 4 del PTIM presentado a la Jornada de participación municipal de deliberación técnica sobre el impacto de las infraestructuras de producción de energías renovables sobre el paisaje de Mallorca.(novembre 2022)

A.3 Guía de criterios estéticos y técnicos para la implantación de paneles solares para autoconsumo

A.3.1 Aportaciones a la Guía de criterios estéticos y técnicos para la implantación de paneles solares por autoconsumo

2. Anexo B

Resultados del proceso de participación municipal.de
deliberación técnica (noviembre 2022)

B.1.1 Informe de resultados del proceso de participación municipal

B.1.2 Resultado de las encuestas del proceso de participación municipal

3. Anexo C

Sesiones informativas ayuntamientos (2024)

C.1.1 Informe sesiones informativas ayuntamientos (2024)

Anexo A

Documentación informativa del proceso de participación

A.1. Programa de actos de las sesiones de las fases preliminar, 1 y 2

CONSULTA PÚBLICA PRÈVIA SOBRE LA PROPOSTA DE MODIFICACIÓ NÚMERO 4 DEL PLA TERRITORIAL INSULAR DE MALLORCA (2021)

D'acord amb el que estableix l'article 133 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i amb l'objectiu de millorar la participació dels ciutadans en el procediment d'elaboració de disposicions amb efectes normatius, amb caràcter previ a l'elaboració de la «Modificació número 4 del Pla territorial insular de Mallorca», es duu a terme una CONSULTA PÚBLICA, a través de la Seu Electrònica del Consell de Mallorca, amb l'objectiu de recollir l'opinió de la ciutadania i organitzacions més representatives potencialment afectades per aquesta modificació proposada, tot això amb independència d'altres processos participatius que es promouran oportunament al llarg de la fase d'elaboració de la modificació del PTIM.

Tot i que la tramitació dels plans d'ordenació territorial, incloses les seves revisions i modificacions, es regeixen per normes específiques, es considera oportú complimentar la consulta prevista a la legislació de procediment comú, que no preveu, per contra, la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial, i amb el marge interpretatiu que obre la Sentència del TC 55/2018, de 24 de Maig, [Ref. BOE-A-2018-8574](#).

Seguint les prescripcions de la Llei 39/2015, aquesta consulta ha de tractar els objectius següents:

- a) Problemes que es vol solucionar amb la iniciativa.
- b) La necessitat i oportunitat de la seva aprovació.
- c) Els objectius de la norma.
- d) Les possibles solucions alternatives reguladores o no reguladores.

Els problemes que es pretenen solucionar amb la iniciativa

Antecedents

El Pla Territorial Insular de Mallorca (PTIM) va ser aprovat pel Ple del Consell Insular de Mallorca el dia 13 de desembre de 2004 (BOIB núm. 188 Ext. de 31 de desembre de 2004) i va entrar en vigor dia 1 de gener de 2005. Des d'aquesta perspectiva temporal, ja han transcorregut més de dotze anys d'ençà que és vigent, temps en què s'ha viscut una profunda transformació del marc normatiu urbanístic i sectorial.

Així mateix, el PTIM ha sofert dues modificacions, la número 1 aprovada el 3 de juny de 2010 (BOIB núm. 90 de 15 de juny de 2010), que va tenir com a objecte principal l'adequació a la realitat física de l'àmbit de es Guix; i la número 2, aprovada el 13 de gener de 2011 (BOIB núm. 18 Ext. de 4 de febrer de 2011), que, a més d'algunes correccions cartogràfiques, va eliminar una sèrie d'Àrees de Reconversió Territorial (ART) que, amb un anàlisi profund, no responien a la lògica del model proposat al PTIM o implicaven complexes operacions sense garanties de viabilitat.

A hores d'ara s'ha constatat que la nombrosa normativa sobrevinguda afecta el contingut i l'abast del PTIM, el que fa recomanable una actualització d'aquest; però per un altre costat, també s'ha de tenir molt present la circumstància de què resta pendent la revisió del marc normatiu de l'ordenació del territori (Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial) i de les directrius d'ordenació territorial (Llei 6/1999, de 3 d'abril, DOT) que ja tenen vint-i-dos anys de vigència i que, en aplicació de l'article 3 d'aquestes, passats 10 anys de la seva aprovació s'haurien d'haver sotmès a un procés d'anàlisi de l'oportunitat de procedir-ne a la revisió.

Igualment, al llarg dels anys de vigència del PTIM s'ha aprovat nombrosa normativa sobrevinguda, i alguna d'aquesta n'imposa obligacions de fer i d'incorporar al Pla, diferents elements nous que no poden demorar-se a l'espera de poder realitzar la corresponent revisió d'aquest.

Sobre els objectius de la Llei de canvi climàtic

La Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, en l'article 46 diu:

«Article 46. Zones de desenvolupament prioritari

1. Són zones de desenvolupament prioritari les unitats territorials que necessàriament han de delimitar els plans territorials insulars, en qualsevol tipus de sòl, on les instal·lacions d'energia renovable tenen la consideració d'ús admès a l'efecte de la legislació territorial i urbanística. La condició d'ús admès és d'aplicació directa i el planejament urbanístic l'ha de respectar.

2. Els plans territorials insulars han de definir la ubicació de les zones de desenvolupament prioritari així com la tipologia, les dimensions i altres característiques de les instal·lacions aptes per a cada zona, tot considerant els aspectes següents:

a) La suficiència de la font d'energia.

b) L'aptitud ambiental i territorial per acollir les instal·lacions.

c) La baixa productivitat o interès agrari de la zona.

d) La disponibilitat o proximitat de capacitat de xarxa per evacuar l'energia generada, o les infraestructures de xarxa que esdevindrien necessàries.

e) L'orografia, l'extensió, l'accessibilitat i altres característiques de la zona i el seu entorn.

f) La preservació de paisatges protegits o especialment representatius i el respecte a les normes d'aplicació directa previstes en l'article 68 de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears.

g) Les necessitats energètiques dels municipis afectats.

En la definició de les zones de desenvolupament prioritari, els consells insulars han de comptar amb la participació dels ajuntaments.

3. Els plans territorials insulars han de garantir que la superfície total prevista per a aquestes zones sigui adequada i suficient per a la generació d'energia equivalent al consum energètic anual de l'illa, d'acord amb els objectius de consum establerts en l'article 14 d'aquesta llei.

4. Per determinar aquestes zones en els procediments d'elaboració dels plans territorials insulars la conselleria competent en matèria de canvi climàtic ha d'emetre prèviament un informe amb caràcter vinculant.»

En el mateix sentit, l'article 45 estableix:

«Article 45. Ubicació de les instal·lacions

Les instal·lacions d'energia renovable s'han d'adequar a les normes territorials i urbanístiques i se'ls ha de reconèixer l'ús compatible amb els usos propis del sòl rústic de règim comú. S'ha d'afavorir la implantació d'aquestes instal·lacions a les zones de desenvolupament prioritari.»

D'altra banda l'article 48.3 diu:

«3. No estan subjectes a la declaració d'interès general en sòl rústic les instal·lacions de generació d'energia renovable següents:

a) Les que s'hagin d'ubicar a zones de desenvolupament prioritari regulades en aquesta llei.»

Amb relació a la tramitació ambiental, a més, les zones de desenvolupament prioritari gaudeixen d'unes condicions especials de control.

Igualment, el Pla director sectorial energètic de les Illes Balears, aprovat pel Decret 96/2005, de 23 de setembre, incorpora el règim i els efectes i abast de les zones de desenvolupament prioritari.

En aquest sentit cal estar als criteris de delimitació de les zones d'aptitud ambiental i territorial de l'assenyalat PDS energètic desplegadas en l'article 33 i concretades a l'article 36 pel que fa a fotovoltaiques i el 38 en allò relatiu a les eòliques., on es diu que als espais definits com a zones de desenvolupament prioritari en els plans territorials insulars, d'acord amb la normativa en matèria d'energia i canvi climàtic, la implantació d'instal·lacions fotovoltaiques i eòliques sobre el terreny tenen la consideració d'ús admès d'acord amb els criteris de la legislació de canvi climàtic.

Per tal de completar el règim de la legislació en matèria de canvi climàtic i el Pla director sectorial energètic, ara el Pla territorial insular de Mallorca hauria d'incorporar les assenyalades zones de desenvolupament prioritari.

Sobre l'Estratègia del paisatge del Consell de Mallorca: accions i objectius

El Ple del Consell Insular de Mallorca va aprovar en sessió de dia 14 de febrer de 2019 (BOIB núm. 35 de 16.3.2019) l'Estratègia del paisatge del Consell de Mallorca, juntament amb el Reglament d'organització i funcionament de l'Observatori d'assessorament, seguiment i gestió de la política del paisatge de Mallorca.

Aquesta Estratègia, a l'Objectiu II preveu implementar la protecció, gestió i ordenació del paisatge a través de l'ordenació territorial general del PTIM.

Dins d'aquest objectiu l'estratègia II.2 fixa la protecció del paisatge rural, urbà i litoral, amb: II.2.a. Salvaguarda del paisatge rural: zonificació i regulació; II.2.b. Protecció del paisatge urbà en el seu context territorial, i; II.2.c. Paisatge urbà interior i planejament municipal.

L'estratègia II.3 preveu la gestió i integració paisatgística dels processos de canvi territorial amb: II.3.a. Integració paisatgística de nous desenvolupaments residencials i turístics; II.3.b. Condicions d'integració paisatgística en sòl rústic, i; II.3.c. Equipaments i paisatge.

L'estratègia II.4 la relativa a l'ordenació de paisatges degradats i obsolets supramunicipals, preveu: II.4.a. Projectes de requalificació, restauració i millora de paisatges quotidians en entorns periurbans i turístics, i; II.4.b. Connexió territorial i ecològica de paisatges valuosos.

Pel que fa a l'objectiu III, Incorporar la dimensió paisatgística a les polítiques i als instruments sectorials d'incidència en el paisatge, aquest incorpora expressament l'estratègia III.8 sobre la integració paisatgística en l'ordenació del sector energètic, i més concretament, les directrius següents:

III.8.a. Aptitud paisatgística a escala insular i municipal per a energies renovables

III.8.b. "Informe d'incidència paisatgística" i energies fotovoltaica i eòlica

III.8.c. Solucions tècniques i de disseny per mitigar impactes paisatgístics

Objectius finals de la iniciativa

Donar compliment a les obligacions emanades de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica i del Decret 96/2005, de 23 de setembre, pel qual s'aprova el Pla director sectorial energètic de les Illes Balears (modificat posteriorment), en matèria de delimitació de les zones de desenvolupament prioritari i establir els criteris d'implantació territorial de les energies renovables en el sòl rústic de Mallorca.

La necessitat i oportunitat de la seva aprovació

Sobre la competència material

El marc general de l'ordenació territorial a les Illes Balears ve determinat per la Llei 14/2000, de 21 de desembre, d'ordenació territorial (LOT). Més concretament el règim dels plans territorials insulars es determina en els articles 8 a 10 de la LOT.

Així l'article 8 estableix que:

- «1. Els plans territorials insulars, en desenvolupament de les directrius d'ordenació territorial, són els instruments generals d'ordenació del territori de les illes de Mallorca, de Menorca i d'Eivissa i Formentera.
2. Correspon al consell insular respectiu l'elaboració, l'aprovació, la revisió i la modificació d'aquests instruments.»

D'altra banda la Norma 4 del PTIM, diu:

«1. El Pla Territorial entrarà en vigor l'endemà d'haver-se publicat l'acord de la seva aprovació definitiva i el text íntegre d'aquestes normes al Butlletí Oficial de les Illes Balears, i des d'aquell moment tindrà una vigència indefinida, sense perjudici de la seva substitució, modificació o revisió.

[...].»

També, de conformitat amb allò que es disposa en la Llei 2/2001, de 7 de març, d'atribucions de competències als consells insulars en matèria d'ordenació del territori, és competència pròpia (Article 1.1) la relativa:

«...a l'elaboració i l'aprovació dels plans territorials insulars.»

Com s'estableix en l'article 3 de la Llei 2/2001, «els consells insulars han d'ajustar el seu funcionament al règim jurídic derivat de la Llei de consells insulars i de la legislació sectorial que hi sigui aplicable». D'aquesta manera la competència en matèria d'ordenació del territori està atribuïda al Departament de Territori, i més concretament l'article 7 del Decret d'organització vigent Decret de la presidenta del Consell de Mallorca, de dia 9 de desembre de 2019, pel qual es determina l'organització del Consell de Mallorca, modificat pel Decret de dia 6 de març de 2020, pel Decret de dia 22 de maig de 2020, pel Decret de dia 9 de juliol de 2020, pel Decret de 10 de novembre de 2020 i de 3 de desembre de 2020, pel Decret de 26 de gener de 2021 i pel decret de 13 de maig de 2021 (BOIB núm. 167, de 12 de desembre de 2019; BOIB núm. 29, de 7 de març de 2020; BOIB núm. 95, de 28 de maig de 2020; BOIB núm. 131, de 25 de juliol de 2020, BOIB núm. 196, de 17 de novembre de 2020; BOIB núm. 208, de 15 de desembre, BOIB núm. 12, de 28 de gener de 2021 i BOIB núm. 67, de 22 de maig de 2021). Aquest article 7 diu:

«Les atribucions del Departament de Territori són les relatives als sectors d'activitat relatius a l'ordenació del territori, urbanisme, habitabilitat i paisatge, que en la legislació vigent s'assignen al Consell de Mallorca, i particularment: Pla Territorial Insular de Mallorca i: (...)»

Particularment s'estableix:

«a). Elaborar, impulsar i tramitar la formació, la modificació i la revisió dels instruments de planificació derivats que hi preveu (PRT, PMT i PE). Impulsar la publicació telemàtica i interoperable de les dades geogràfiques generades pel departament així com assessorar als

municipis en els aspectes relatius a l'execució i adaptació del planejament municipal als esmentats instruments d'ordenació territorial (Oficina d'Informació Territorial).

(...)

f) Impulsar i gestionar la política de paisatge del Consell de Mallorca en el marc del Conveni Europeu del Paisatge, de la normativa en la matèria i de l'Estratègia de Paisatge del Consell de Mallorca. Elaborar i executar els projectes d'intervenció paisatgística promoguts pel Consell.».

Sobre la competència orgànica

De conformitat amb allò que es preveu en els articles 23 i 39 del Reglament orgànic del Consell Insular de Mallorca i en l'article 1 k) i 1 y) del Decret d'organització de 9 de desembre de 2019, correspon als consellers executius les facultats que dimanen de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Així, en aplicació de les determinacions del vigent Reglament orgànic del Consell Insular de Mallorca aprovat pel Ple de dia 12 d'abril de 2018 (BOIB núm. 89, de 19-7-2018), la concreció de l'òrgan competent al qual al·ludeix la Llei 39/2015, amb relació a la tramitació de les instruccions tècniques previstes a la Disposició addicional onzena del PTIM, recau en la consellera executiva de Territori.

En el marc de les assenyalades competències materials d'ordenació territorial, s'ha considerat oportú ordenar la iniciació dels tràmits per a la modificació número 4 del Pla Territorial Insular de Mallorca, sense descartar, si s'escau, l'elaboració i tramitació de la corresponent norma territorial cautelar prevista a la Llei 14/2000, de 21 de desembre.

Sobre la necessitat i oportunitat concreta de la iniciativa

Com s'ha vist, la iniciativa pretén donar compliment a un mandat legal i reglamentari amb relació a la legislació en matèria de canvi climàtic i energètica, i més concretament amb relació a la implantació de les energies renovables en sòl rústic.

Per tant, la necessitat deriva d'un mandat exprés de rang legislatiu, amb la qual cosa les raons d'oportunitat queden així desplaçades pel contingut de l'assenyalat marc (esmentat més amunt).

No obstant l'anteriorment exposat, davant l'obligatorietat de procedir a la modificació del Pla territorial en un aspecte concret, en la mateixa línia de tractament de la implantació en sòl rústic de les energies renovables, per raons d'oportunitat o per adaptar-se a previsions de normativa sobrevinguda, també és lògic integrar a la modificació els aspectes que emanen de l'Estratègia del paisatge del Consell de Mallorca.

Amb la finalitat d'harmonitzar tots aquests elements, s'opta per proposar la implantació de parcs d'energies renovables de petites dimensions que deixin oberta la possibilitat de combinar-se amb l'exercici efectiu de les explotacions agrícoles i ramaderes, amb el mínim impacte territorial i paisatgístic.

Igualment, es pretén integrar i desplegar el concepte d'*agrovoltaïques* com a opció de disseny de la implantació d'alguns parcs energètic, a més de trencar també la resistència a la implantació d'energia eòlica i microeòlica en sòl rústic.

Cal compatibilitzar els objectius de transició energètica, sobirania alimentària i conservació del territori i del paisatge.

Objectius de la norma

L'objectiu fonamental de la modificació 4 del PTIM se centra en el compliment del mandat legal de delimitació de les zones de desenvolupament prioritari.

Així mateix la modificació 4 del PTIM ha d'integrar, de forma adequada a la seva naturalesa i abast, el contingut de l'Estratègia de Paisatge del Consell de Mallorca, aprovada pel Ple del Consell el 14 de febrer de 2019, com a document orientador de les polítiques territorials al conjunt de l'illa de Mallorca en matèria de paisatge, en aquest cas, del que afecta al sòl rústic, establint així els criteris d'implantació territorial de les energies renovables en l'àmbit rural de Mallorca.

Igualment, la modificació a escometre haurà d'incloure mesures per contribuir a l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030, amb l'ús eficient dels recursos i la mitigació de les causes i efectes del canvi climàtic.

D'altra banda, els nous desenvolupaments d'implantació de renovables hauran de perseguir la utilització racional del territori i combinar les necessitats de sobirania energètica amb la preservació dels recursos naturals i dels valors paisatgístics, històrics i culturals.

Aquest procés s'ha de plantejar fonamentant els drets d'iniciativa, d'informació i de participació de la ciutadania, i per aquest motiu es realitzarà (a banda d'aquesta consulta prèvia) un programa de participació ciutadana específic.

Entre altres objectius més específics, la modificació proposa:

- Desenvolupar els articles 45 a 48 de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica.
- Completar el règim territorial d'implantació de renovables al sòl rústic, previst al Decret 96/2005, de 23 de setembre, pel qual s'aprova el Pla director sectorial energètic de les Illes Balears (amb les seves modificacions successives).
- Desplegar l'Estratègia del Paisatge del Consell de Mallorca a l'àmbit d'intervenció, en especial les línies d'estratègia relacionades amb els objectius II i III, ambles estratègies II.3, II.4 i III.8.
- Establir una base d'informació geogràfica i un sistema d'indicadors per al seguiment i control dels processos d'implantació de les energies renovables en sòl rústic.
- Compatibilitzar els objectius de transició energètica, sobirania alimentària i conservació del territori i del paisatge.
- Establir una base d'informació geogràfica i un sistema d'indicadors per al seguiment i control dels processos en sòl rústic.
- Desenvolupar les millores tècniques necessàries per al desplegament efectiu del PTIM.
- Incorporar les modificacions necessàries per esmenar algunes errades materials detectades, tant en els textos com a la cartografia del PTIM, que tenguin relació amb l'objecte i abast d'aquesta modificació

Possibles solucions i alternativa reguladora i no reguladora

L'opció no reguladora implica deixar sense resposta a la demanda que fa la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, amb relació a la delimitació de les zones de desenvolupament prioritari, i al completat dels criteris territorials d'implantació de renovables al sòl rústic, prevists al Decret 96/2005, de 23 de setembre, pel qual s'aprova el Pla director sectorial energètic de les Illes Balears.

No obstant això, dels diferents processos participatius que se'n facin pot desprendre's una conclusió diferent; i és que cal assenyalar que la legislació vigent contempla la participació ciutadana com una peça fonamental del sistema democràtic que promou la construcció d'una societat activa que ajudi a impulsar qualsevol aspecte de la vida social, econòmica, cultural o política.

En el mateix sentit la Llei 4/2011, de 31 de març, de bona administració i del bon govern de les Illes Balears recull que les administracions públiques han d'establir les vies de relació directa amb la ciutadania que, amb el subministrament previ de la informació veraç i suficient que es consideri, proporcionin informació amb el fi d'adequar les polítiques públiques a les demandes i inquietuds de la ciutadania.

Tot això justifica el tràmit actual de consulta pública prèvia i l'elaboració posterior d'un veritable procés participatiu obert.

Departament de Territori

Direcció Insular de Territori i Paisatge

Servei d'Ordenació del Territori

JORNADES “Energies renovables, territori i paisatge: reptes i alternatives”

En el marc de l'estratègia de la Unió Europea per a l'energia i la lluita contra el canvi climàtic es planteja el repte de fer una previsió, planificació i gestió dels centres productors d'energies renovables per a una implantació gradual sobre el territori fins assolir un percentatge d'un 20 % de producció abans del 2020. La normativa sectorial autonòmica, mitjançant el Pla director sectorial energètic, estableix les condicions tècniques i d'índole territorial i ambiental que permeten assegurar el proveïment energètic de les Illes Balears establint criteris per a la implantació de les infraestructures energètiques renovables. No obstant, caldrà analitzar la incidència d'aquestes infraestructures sobre l'ordenació general del territori i el paisatge; aquest darrer en consonància amb l'aplicació del Conveni Europeu del Paisatge, al qual es va adherir el Consell de Mallorca el mes de febrer del 2008.

Per tant, l'objectiu de les jornades es centra en provocar una reflexió sobre la relació entre les infraestructures d'energies renovables, el territori i el paisatge, i les conseqüències que pot tenir una implantació inadequada d'aquestes sobre el territori, en especial en el sòl rústic, afectant el model productiu del sector primari i el paisatge.

Organització:

Consell de Mallorca (coordinació)
Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears (COAIB)

Amb la participació de:

Govern de les Illes Balears
Sector empresarial energètic

Durada de la Jornada: dies 26 i 27 de maig de 2016. Horabaixes de 16 a 20 h (8 hores)

Lloc: Sala d'actes del COAIB. C/ Portella 14, Palma.

PROGRAMA

Dijous, 26 de maig

16.00 - 16.15 h. Inauguració de la jornada

Hble. Sra. Mercedes Garrido Rodríguez, consellera executiva de Territori i Infraestructures del Consell de Mallorca.

Sr. Ignacio Salas Pons, president de la Demarcació Mallorca del COAIB.

16.15 - 17.00 h. “La complexitat del marc normatiu de les energies renovables”

Sr. Josep Manuel Gómez González, doctor en Dret per la Universitat de Barcelona. Especialitzat en dret ambiental, ordenació del territori i urbanisme. Tècnic jurídic del Servei d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca.

17.00 – 17.45 h. “Model dels centres productors energètics sostenibles”

Sr. Sergi Saladié Gil, llicenciat en Geografia per la Universitat Rovira i Virgili. Postgrau d'Arquitectura del Paisatge per la UPC i professor associat del Departament de Geografia, Universitat Rovira i Virgili.

17.45 – 18:15 h. Pausa-cafè.

18.15 – 19:00 h. “Sistema energètic a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears”

Sr. Joan Groizard Payeras, director general d'Energia i Canvi Climàtic del Govern de les Illes Balears. Grau i màster en Enginyeria d'Energia i Medi Ambient per la Universitat de Cambridge.

19.00 – 20.00 h. Taula redona i debat (part I)

Reflexionar sobre els condicionants que afecten a la implantació d'aquestes infraestructures energètiques alternatives en relació als diferents models de planificació territorial. Plantejar estratègies i alternatives respecte a la ubicació, dimensió i distribució. Discutir la viabilitat d'implantar-les en el sòl ja transformat i a prop dels consumidors d'energia (àrees de desenvolupament urbà: sòl urbà i urbanitzable)

Moderador: Sr. Miquel Vadell Balaguer, director insular de Territori i Paisatge del Consell de Mallorca.

Participen:

Sr. Miquel Vadell Balaguer, director insular de Territori i Paisatge del Consell de Mallorca.

Sr. Joan Groizard Payeras, director general d'Energia i Canvi Climàtic del Govern de les Illes Balears.

Sr. Josep Manuel Gómez González, tècnic jurídic del Servei d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca.

Sr. Sergi Saladié Gil, llicenciat en Geografia. Postgrau d'Arquitectura del Paisatge.

Divendres, 27 de maig

16.00 - 16.45 h. “Energies renovables a l’edificació. Anàlisi i reptes de la situació actual”

Sr. Luís Velasco Roldan, doctor en Arquitectura per l’ETSAV (UPC). Tècnic assessor responsable de les àrees de medi ambient, construcció i instal·lacions a l’àrea tècnica del COAIB.

16.45 – 17.30 h. “Promotors de les energies renovables. Projectes d’instal·lació de parcs solars”

Sr. Jaume Socies Llull, Enginyer Industrial Superior per l’ETSEIB (UPC) vinculat al sector empresarial energètic i professor associat del departament d’Economia i Empresa de la UIB.

17.30 – 18.00. Pausa-cafè.

18.00 – 18.45 h. “Estratègies d’integració paisatgística. Guia de bones pràctiques a Catalunya”

Sr. Mireia Boya Busquets, doctora en Disseny Ambiental per la Universitat de Montreal. Llicenciada en Ciències Ambientals per la Universitat de Barcelona i Paisatgista. Professora associada de la Universitat Pompeu Fabra (BCN)

18.45 – 19:45 h. Taula redona i debat (part II)

Reflexionar sobre els condicionants que afecten a la implantació, execució i gestió d’aquestes infraestructures energètiques alternatives. Impactes directes i indirectes generats sobre el territori. Mesures d’integració.

Moderador: Sr. Joan Morey Pizà, director insular d’Urbanisme del Consell de Mallorca

Participen:

Sr. Joan Morey Pizà, director insular d’Urbanisme del Consell de Mallorca.

Sr. Jaume Socies Llull, Enginyer Industrial Superior, vinculat al sector empresarial energètic.

Sr. Luís Velasco Roldan, doctor en Arquitectura. Tècnic assessor a l’àrea tècnica del COAIB.

Sra. Mireia Boya Busquets, doctora en Disseny Ambiental i Paisatgista.

19.45 – 20:00 h. Clausura de la Jornada.

Il·lma. Sra. Marta Vall-Llossera Ferrán, Degana del Col·legi Oficial d’Arquitectes de les Illes Balears.

Dilluns, 19 d'octubre (17.30 - 19.30 h)

Sessió inaugural: «Aplicació del conveni europeu del paisatge i els observatoris del paisatge. El cas de Mallorca»

Ponents principals:

- Maria Lluïsa Dubon Petrus, doctora en Geografia i presidenta de l'associació ciutadana Palma XXI
- Pere Sala i Martí, ambientòleg i director de l'Observatori de Paisatge de Catalunya

Lloc: sala d'actes COAIB

Assistència telemàtica: emissió en directe

Assistència presencial: 50 persones

Obligatòria inscripció

Dimarts, 20 d'octubre (17.30 - 19.30 h)

Presentació del llibre: «Refotografia del paisatge de la Serra de Tramuntana»

Ponents principals:

- Jaume Gual Carbonell, fotògraf i geògraf
- Josep Antoni Aguiló Ribas, cap de servei d'Estudis, Planificació i Gestió ambiental del Departament de Sostenibilitat i Medi Ambient del Consell de Mallorca

Lloc: sala d'actes COAIB

Assistència telemàtica: emissió en directe

Assistència presencial: 50 persones

Obligatòria inscripció

Dimecres, 21 d'octubre (17 - 19.30 h)

Mesa de debat: «Energies renovables i paisatge»

Ponents:

- Narcís Sastre Fulcara, geògraf i redactor del Catàleg de bones pràctiques energies renovables
- Jordi Quer Sopeña, enginyer industrial especialitzat en energies renovables i eficiència energètica
- Alessandro Caviasca, arquitecte especialitzat en disseny d'energies renovables
- Aitor Urresti González, director general d'Energia i Canvi Climàtic del Govern de les Illes Balears
- Margalida Ramis, representant Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB)

Moderador/a: representant del COAIB

Lloc: sala d'actes COAIB

Assistència telemàtica: emissió en directe

Assistència presencial: 50 persones

Obligatòria inscripció

Dissabte, 24 d'octubre (16 - 18 h)

Taller: «Aprendre amb el paisatge»

Dinamització:

- Arquitectives

Lloc: Finca pública de Raixa (Bunyola)

Assistència presencial: 20 persones

Obligatòria inscripció

Organitza

 Direcció Insular de Territori i Paisatge
Departament de Territori
Consell de Mallorca

Obligatòria inscripció

<https://forms.gle/e8QhxUWJky3wpbAo7>

Col·labora

CAMBIO CLIMÁTICO Y ENERGIAS RENOVABLES EN LOS PAISAJES CULTURALES Y ASAMBLEA GENERAL

Alianza de
Paisajes
Culturales

20 Y 21 DE OCTUBRE 2022
PALMA (ILLES BALEARS)

Anfitrió

Consell de
Mallorca

SERRA DE TRAMUNTANA MALLORCA
PATRIMONI MUNDIAL

Organizació educativa,
científica i cultural
de Nacions Unides

El Paisatge Cultural de
la Serra de Tramuntana
inscriu a la Llista del
Patrimoni Mundial el 2011

CAMBIO CLIMÁTICO Y ENERGIAS RENOVABLES EN LOS PAISAJES CULTURALES

PROGRAMA JUEVES 20 OCTUBRE

- 9:15 Recepción de los miembros de la Alianza de Paisajes Culturales Patrimonio Mundial, representantes del Ministerio de Cultura y Deportes y ponentes.
- 9:30 Visita al paisaje cultural de la Serra de Tramuntana.
- 14:30 Almuerzo para miembros de la Alianza de Paisajes Culturales Patrimonio Mundial, representantes del Ministerio de Cultura y Deportes y ponentes.
Restaurant Pes de sa Palla (Plaza Pes de sa Palla, 3 Palma)
- 16:00 Inicio de las Jornadas Técnicas
- 16:30 Presentación institucional
Ministerio de Cultura y Deporte
ICOMOS
Govern de les Illes Balears
Consell Insular de Mallorca
- 17:00 Cambio climático y transición energética.
Representante del Govern de les Illes Balears.
- 17:25 Energías renovables en los sitios Patrimonio Mundial: los paisajes culturales.
Representante ICOMOS.
- 17:50 Autoconsumo de energías renovables y paisaje.
Representante del Consell de Mallorca.
- 18:15 Mesa de Debate
Tramuntana XXI · GOB · ARCA · Torre de Hércules
Risco Caído · Govern de les Illes Balears
Modera el Consorcio Serra de Tramuntana Patrimonio Mundial.

Cena libre

CAMBIO CLIMÁTICO Y ENERGIAS RENOVABLES EN LOS PAISAJES CULTURALES

PROGRAMA VIERNES 21 OCTUBRE

- 8:45 Llegada de los participantes
- 9:00 Programa de fomento del uso energético de biomasa forestal
Diputación de Girona
- 9:25 Comunidades energéticas locales privadas en Mallorca
Som Serveis Energètics
- 9:50 Panel cambio climático y energías renovables en los paisajes
culturales
Ministerio de Cultura y Deportes
Paisaje cultural de Risco Caído
Paisaje cultural de la Luz
- 11:00 Pausa café
- 11:30 Mesa de conclusiones
Ministerio de Cultura y Deportes
ICOMOS
Tramuntana XXI
Secretaría de la Alianza de Paisajes Culturales Patrimonio
Mundial
- 12:00 Clausura
- 12:30 Asamblea de la Alianza de Paisajes Culturales Patrimonio
Mundial
- 13:30 Presentación de los nuevos socios
- 14:30 Almuerzo
Por gentileza del Consell Insular de Mallorca y el Consorcio
Serra de Tramuntana Patrimonio Mundial

CAMBIO CLIMÁTICO Y ENERGIAS RENOVABLES EN LOS PAISAJES CULTURALES

20 Y 21 DE OCTUBRE 2022
PALMA (ILLES BALEARS)

Nos encontramos en un momento crucial, en el cual la apuesta global pasa por prescindir de las fuentes de energía tradicionales basadas en los combustibles fósiles. De ese modo los paisajes culturales patrimonio mundial se enfrentan al reto de realizar una transición energética hacia energías renovables y propuestas sostenibles armoniosa con el patrimonio cultural y respetuosa con el mandato de la Unesco de la preservación de sus valores.

Asamblea de la Alianza de Paisajes Culturales Patrimonio Mundial
Consell Insular de Mallorca
C/ Palau Reial, 1. Palma

Jornadas Técnicas Cambio climático y energías renovables
en los paisajes culturales
Palma Activa ESPAI 22
C/ dels Socors, 22 Palma

Información e inscripciones:
serradetrามuntana@conselldemallorca.net
971 21 97 35

La Alianza de Paisajes Culturales Patrimonio Mundial asume el viaje y el alojamiento de los ponentes y de un miembro de cada uno de los socios.

ESTRATÈGIA DEL PAISATGE DEL CONSELL INSULAR DE MALLORCA

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ MUNICIPAL DE DELIBERACIÓ TÈCNICA SOBRE L'IMPACTE DE LES INFRAESTRUCTURES DE PRODUCCIÓ D'ENERGIES RENOVABLES SOBRE EL PAISATGE DE MALLORCA

JORNADA

- Data: 24 de novembre de 2022
- Hora: De les 11 h. fins a les 14 h.
- Lloc: Saló d'actes del Parc de tecnologies ambientals de Mallorca-TIRME (Crta. de Sóller km. 8,2 Palma)

L'objectiu de la jornada de participació és debatre sobre quin és l'impacte de les Infraestructures no lineals, especialment les destinades a la producció d'energies renovables, en el paisatge i en la qualitat de vida dels seus habitants, per a una planificació racional del territori, deliberant sobre les afectacions i conseqüències de la seva implantació en vista a la regulació de les zones de desenvolupament prioritari i l'establiment de paràmetres i condicions.

La participació anirà adreçada al personal tècnic de planejament urbanístic i al de gestió energètica dels municipis de Mallorca.

Programa

10.45	Recepció de participants
11 h – 11.30h	Benvinguda i presentació del contingut informatiu
11.30 h – 12.40 h	Grups de deliberació
12.40 h – 13 h	Pausa cafè
13 h – 14 h	Posada en comú i conclusions

S'adjunten els documents informatius següents:

1. Proposta de Guia de criteris estètics i tècnics per a la implantació de panells solars per autoconsum
2. Esborrany de Pla de la Modificació núm. 4 del PTIM
3. Document inicial estratègic de la Modificació núm. 4 del PTIM

ENQUESTA

Així mateix, tant si s'hi pot assistir com si no, convé respondre l'enquesta adjunta relacionada amb el contingut del procés de participació, preferentment abans de la sessió del 24 de novembre de 2022. L'enquesta s'estructura en base als següents blocs de contingut: Bloc 1: Infraestructures de generació d'energia renovable; Bloc 2: Instal·lacions d'autoconsum.

Enllaç amb l'enquesta <https://form.jotform.com/223185016354047>

Anexo A

Documentación informativa del proceso de participación

A.2 Presentaciones del contenido técnico y normativa relacionada con el objeto de la Modificación nº. 4 del PTIM

Observatori del Paisatge de Mallorca

DESEMBRE 2022

L'IMPACTE DE LES INFRAESTRUCTURES DE PRODUCCIÓ D'ENERGIES
RENOVABLES SOBRE EL PAISATGE DE MALLORCA

Recommendation CM/Rec(2008)3
on the guidelines for the implementation of the
European Landscape Convention

Estratègia de Paisatge del Consell de Mallorca

Observatori d'assessorament, seguiment i
gestió de la política de paisatge de Mallorca

Bloc 1. Definició de l'Estratègia de paisatge

Objectiu III

Incorporar la dimensió paisatgística a les polítiques i als instruments sectorials d'incidència en el paisatge

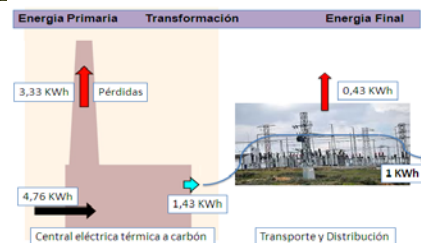
III.8. Integració paisatgística en l'ordenació del sector energètic

Directrius de l'estratègia III.8

- III.8.a) Aptitud paisatgística a escala insular i municipal per a energies renovables
- III.8.b) "Informe d'incidència paisatgística" i energies fotovoltaica i eòlica
- III.8.c) Solucions tècniques i de disseny per mitigar impactes paisatgístics

Referents històrics del paisatge de molins a Mallorca

Exemples de parcs fotovoltaics a Mallorca
Adaptacions parcel·laries

Exemples de diferents parcs fotovoltaics existents a Mallorca
Densitat

Exemple d'un parc fotovoltaic existent a Mallorca
Ocupació del territori

Exemple d'un parc fotovoltaic existent a Mallorca
Coexistència d'usos

Exemple d'un parc fotovoltaic existent a Mallorca
Traces preexistents

Exemple de parc fotovoltaics existents a Mallorca
Tancaments i límits

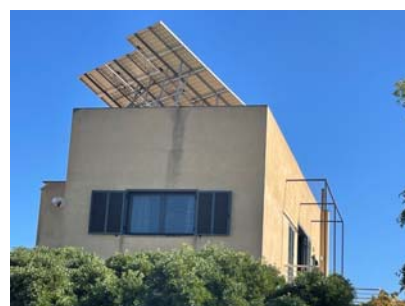
Exemple d'instal·lació fotovoltaica d'autoconsum a Mallorca

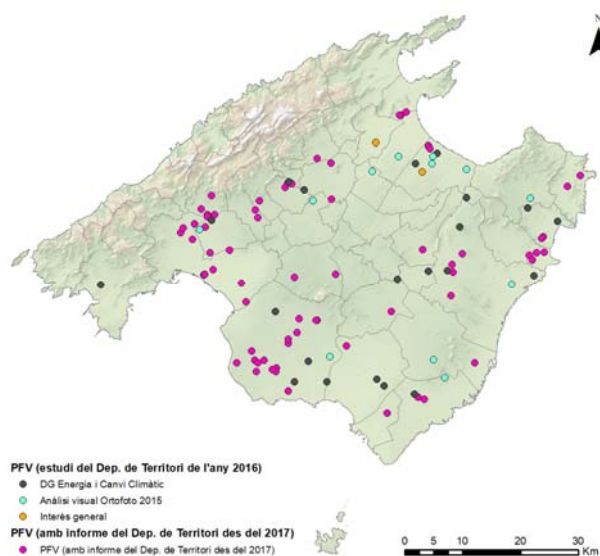
Exemple d'instal·lacions fotovoltaiques d'autoconsum a Mallorca

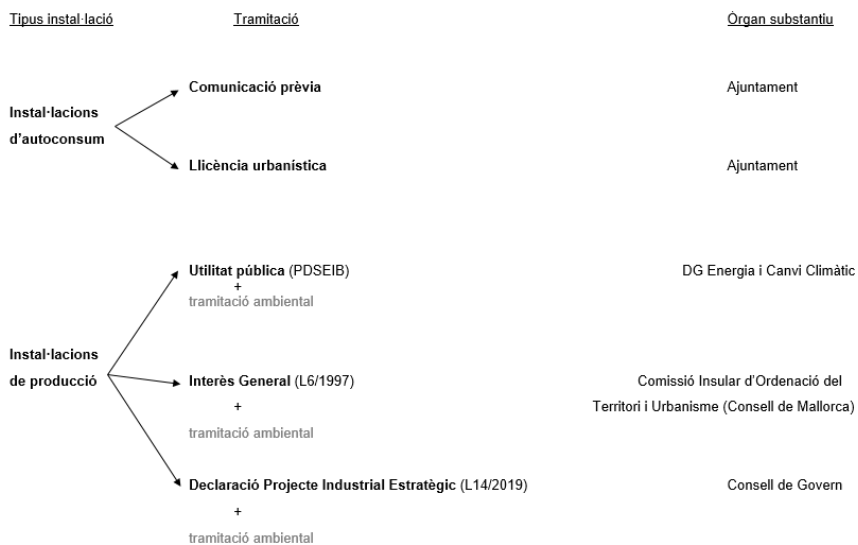
Exemples d'instal·lacions fotovoltaiques d'autoconsum a Mallorca

Mapa de parcs fotovoltaics a Mallorca comptabilitzats pel Servei d'Ordenació del Territori fins l'any 2022

TRAMITACIÓ ACTUAL PER A LA IMPLANTACIÓ D'ENERGIES RENOVABLES:

IMPLANTACIÓ D'INSTAL·LACIONS DE GENERACIÓ D'ENERGIA RENOVABLE
PDSEIB (D33/2015)

	<u>Tipus d'instal·lació</u>	<u>Ocupació / Potència</u>	<u>Zona</u>	<u>Tramitació</u>	
Energia solar Fotovoltaica	Instal. tipus A	Ocupació < 0,3 Ha Potència ≤ 100 Kw	+ Zones aptitud alta/mitjana sòl rústic	Us admès	+ Annex F
	Instal. tipus B	Ocupació < 1 Ha Potència ≤ 500 kW	sòl rústic	Utilitat pública	+ Annex F
	Instal. tipus C	Ocupació < 10 Ha	sòl rústic	Utilitat pública	+ Annex F
	Instal. tipus D	Ocupació > 10Ha	sòl rústic	Interès General	+ Annex F
Energia eòlica	Instal. tipus A	Potència ≤ 10 kW	+ Zones aptitud alta/mitjana	Us admès	+ Annex F
	Instal. tipus B	Potència < 100 kW	sòl rústic	Utilitat pública	+ Annex F
	Instal. tipus C	Potència ≤ 10 MW	sòl rústic	Utilitat pública	+ Annex F
	Instal. tipus D	La resta	sòl rústic	Interès General	+ Annex F

TRAMITACIÓ AMBIENTAL (L 21/2013 i DL 1/2020)

		<u>Superfície/Zonificació</u>	<u>Tramitació</u>
Instal·lacions fotovoltaica	L 21/2013	Annex I { Ocupació > 100 Ha i no estar situat sobre coberta	AIA ordinària
		{ Ocupació > 10 Ha i estar en Espai Natural Protegit Xarxa Natura 2000, i àrees protegides	AIA ordinària
	Annex II	{ Ocupació > 10 Ha i no estar situat sobre coberta i no estar inclòs en l'Annex I	AIA simplificada
	DL 1/2020	Annex I { Ocupació > 20 Ha en sòl rústic i Zones Aptes en el PTIM i Zones Aptitud Alta (PDSEIB)	AIA ordinària
		{ Ocupació > 10 Ha en sòl rústic i Zones Aptitud Mitjana (PDSEIB) o Zones Aptes en el PTIM	AIA ordinària
		{ Ocupació > 2 Ha en sòl rústic i fora de les Zones d'aptitud alta/mitjana (PDSEIB)	AIA ordinària
		{ Ocupació > 1000m2 en sòl rústic protegit	AIA ordinària
		Annex II { Ocupació > 4Ha en sòl rústic i Zones Aptes en el PTIM Zones aptitud alta (PDSEIB)	AIA simplificada
		{ Ocupació > 2Ha en sòl rústic i Zones Aptitud Mitjana (PDSEIB)	AIA simplificada
		{ Ocupació > 1Ha excepte sobre coberta i en Zones Aptes en el PTIM	AIA simplificada
		{ Si ocupació > 100m2 en sòl rústic protegit	AIA simplificada

LLEI 10/2019, DE 22 DE FEBRER, DE CANVI CLIMÀTIC I TRANSICIÓ ENERGETICA

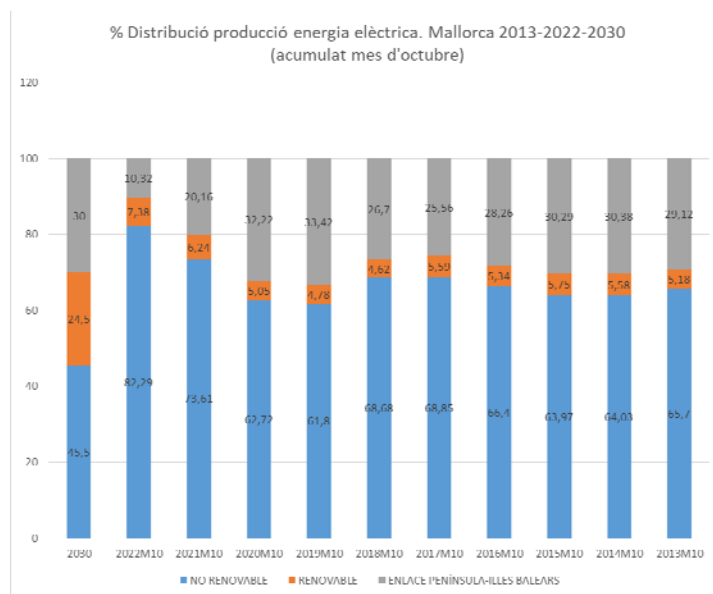
OBJECTIUS	Reducció d'emissions de GEI (en relació a 1990)	40%	2030
		90%	2050
	Reducció de consum primari (en relació a 2005)	26%	2030
		40%	2050
	Generació de l'energia final consumida a les Illes Balears	35%	2030
		100%	2050

ZONES DE DESENVOLUPAMENT PRIORITARI (Art.46)	Definició	Unitat territorial on les instal·lacions d'energia renovable seran ús admès
	Delimitació	Plans Territorials Insulars amb la participació dels ajuntaments
	Efectes delimitació	El planejament urbanístic ho haurà de respectar

Art. 46. ZONES DE DESENVOLUPAMENT PRIORITARI

Els Plans territorials insulars han de definir la ubicació de les zones de desenvolupament prioritari així com la tipologia, les dimensions i altres característiques de les instal·lacions aptes per a cada zona, tot considerant els aspectes següents:

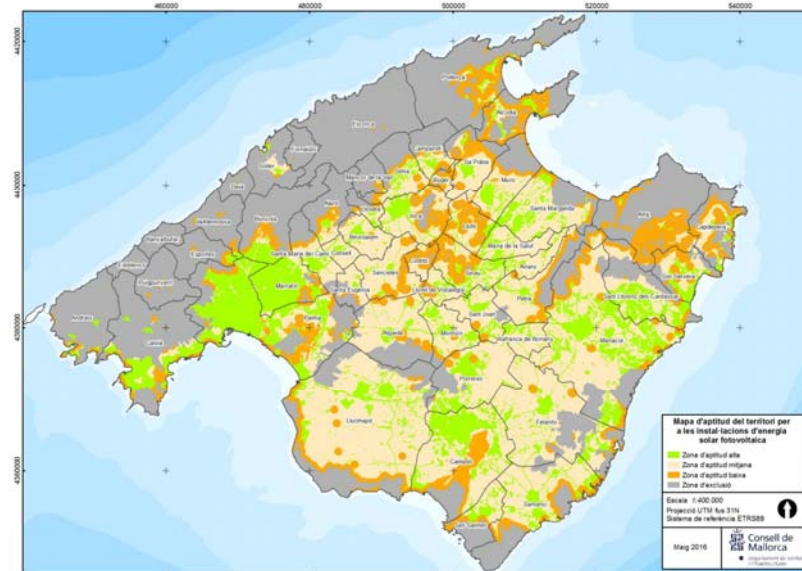
- La suficiència de la font d'energia
- L'aptitud ambiental i territorial per acollir les instal·lacions
- La baixa productivitat o interès agrari de la zona
- La disponibilitat o proximitat de capacitat de xarxa per evacuar l'energia generada, o les infraestructures de xarxa que esdevindrien necessàries
- L'orografia, l'extensió, l'accessibilitat i altres característiques de la zona i el seu entorn
- La preservació de paisatges protegits o especialment representatius i el respecte a les normes d'aplicació directa previstes en l'article 68 de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears
- Les necessitat energètiques dels municipis afectats

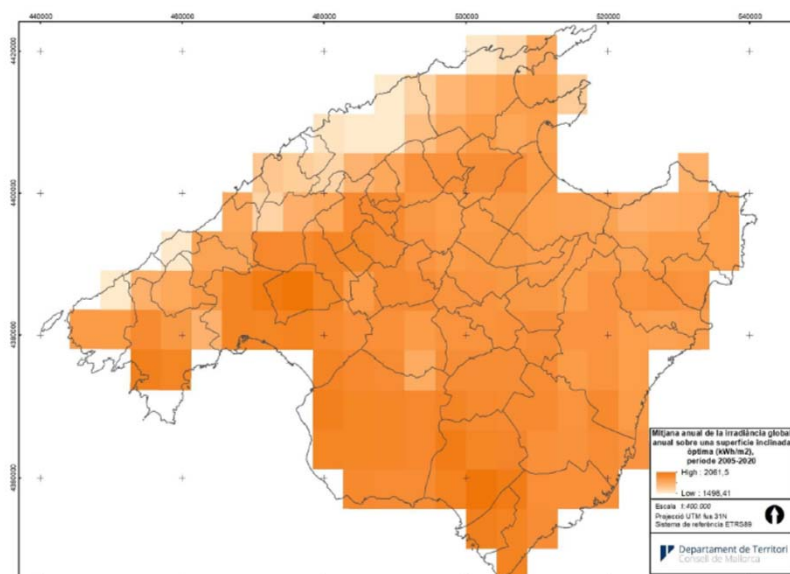
Tipologia de la xarxa elèctrica, segons la potència

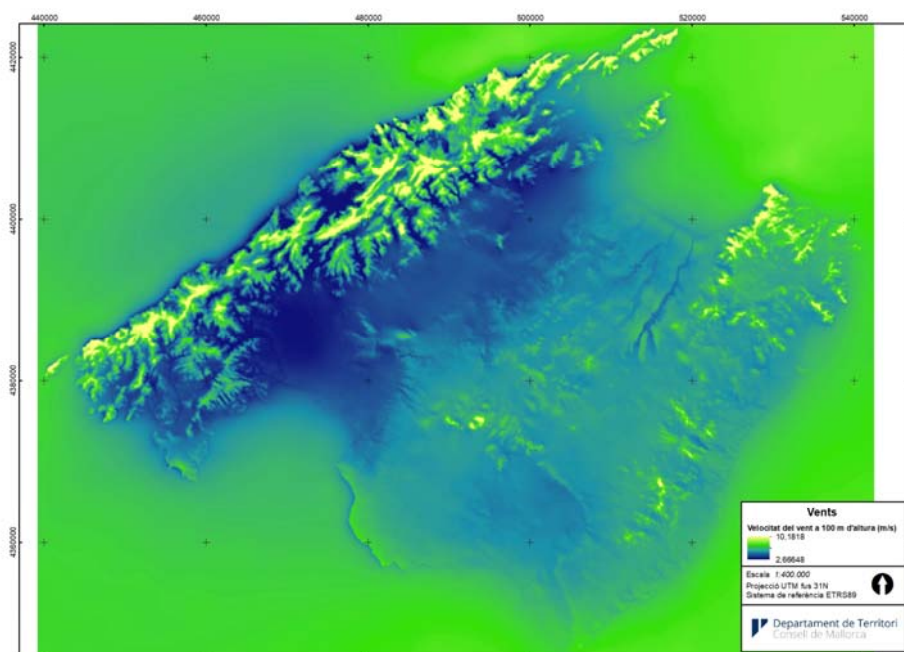
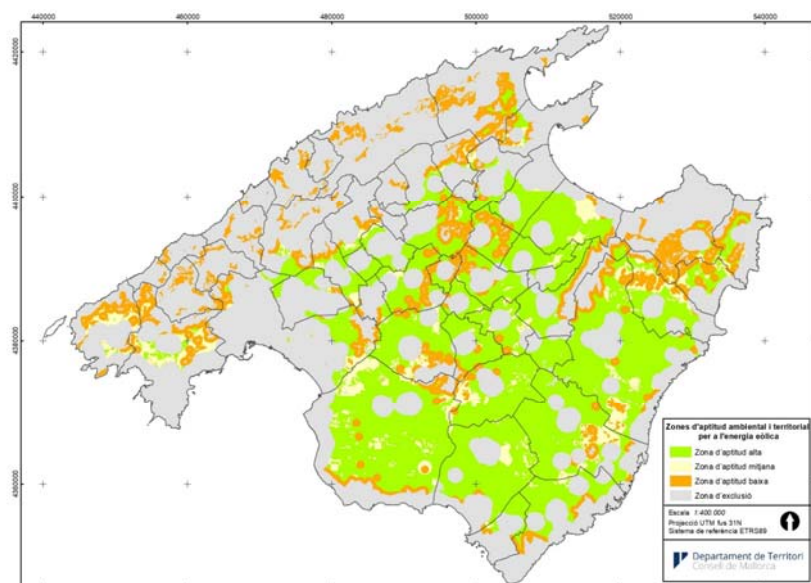
PDSE – ZONES D'APTITUD ENERGIA SOLAR FOTOVOLTAICA

Mapa de la mitjana anual de la irradiància global

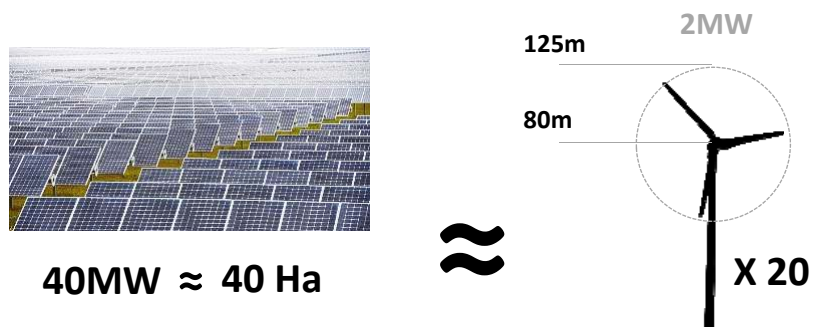

PDSE ZONES D'APTITUD PER ENERGIA EÒLICA

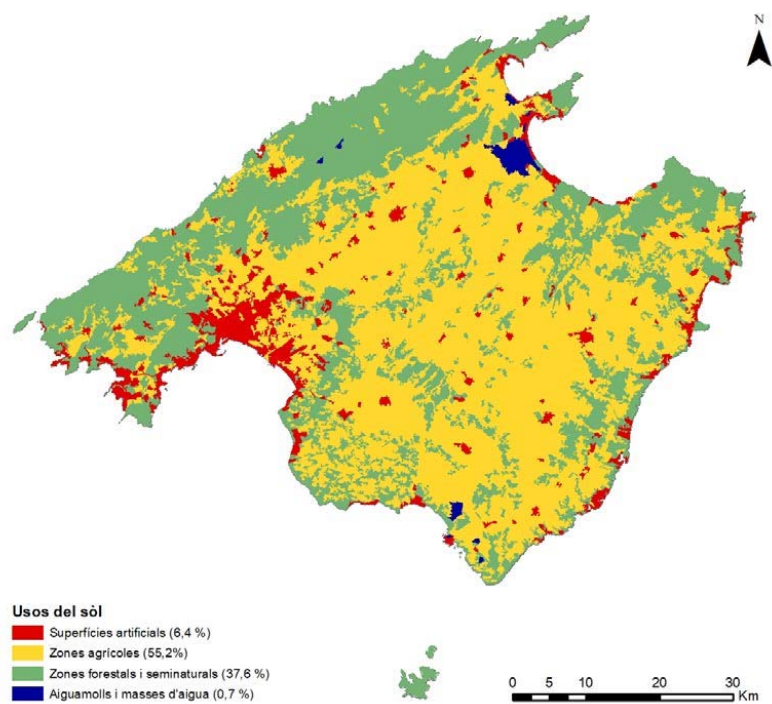

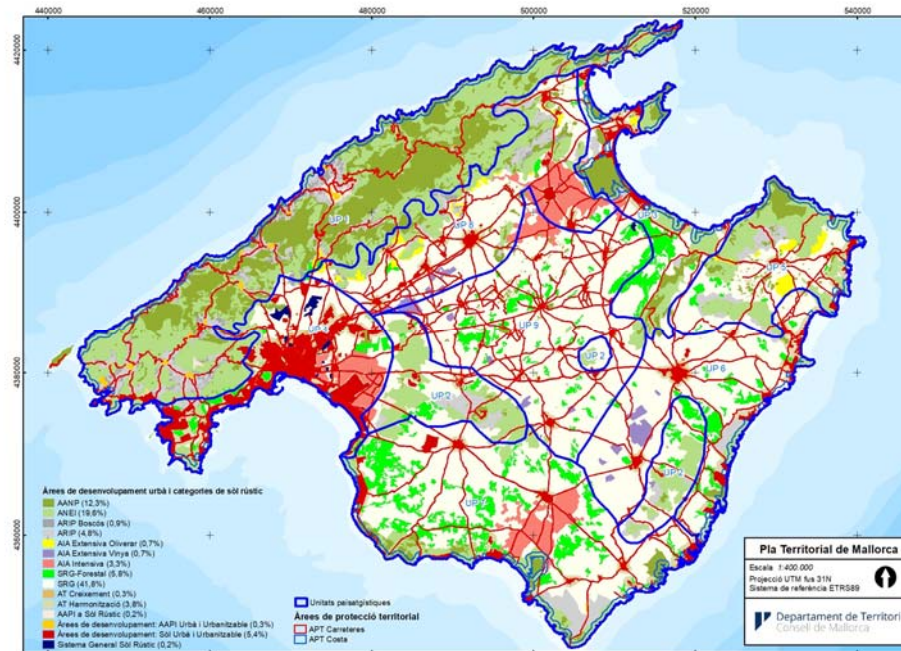
COMPARATIVA DE LA POTÈNCIA GENERADA

Energia solar i eòlica

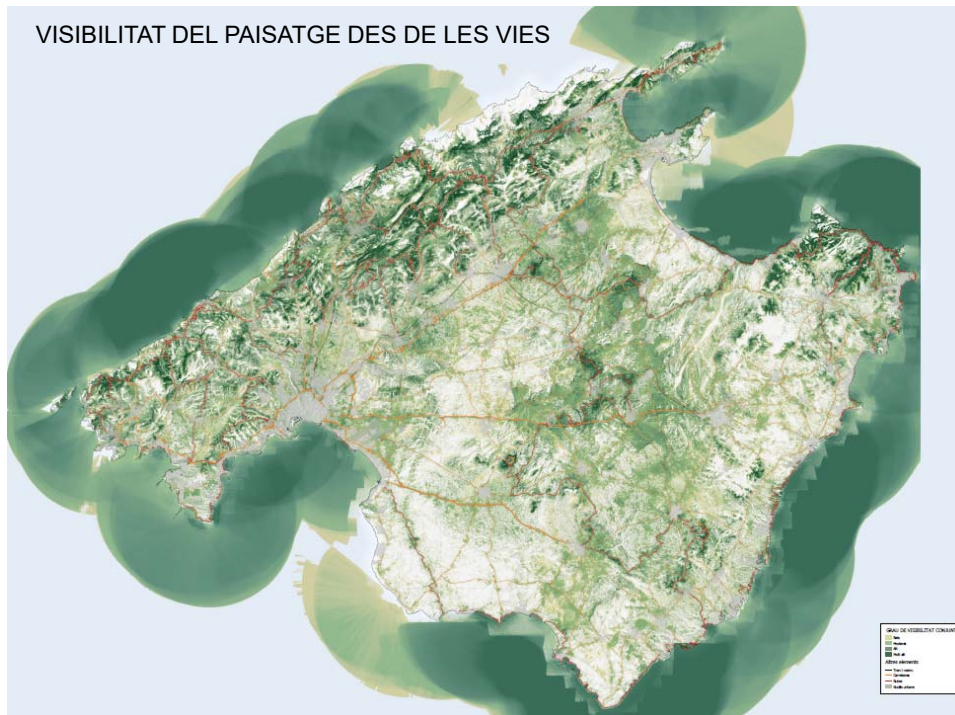

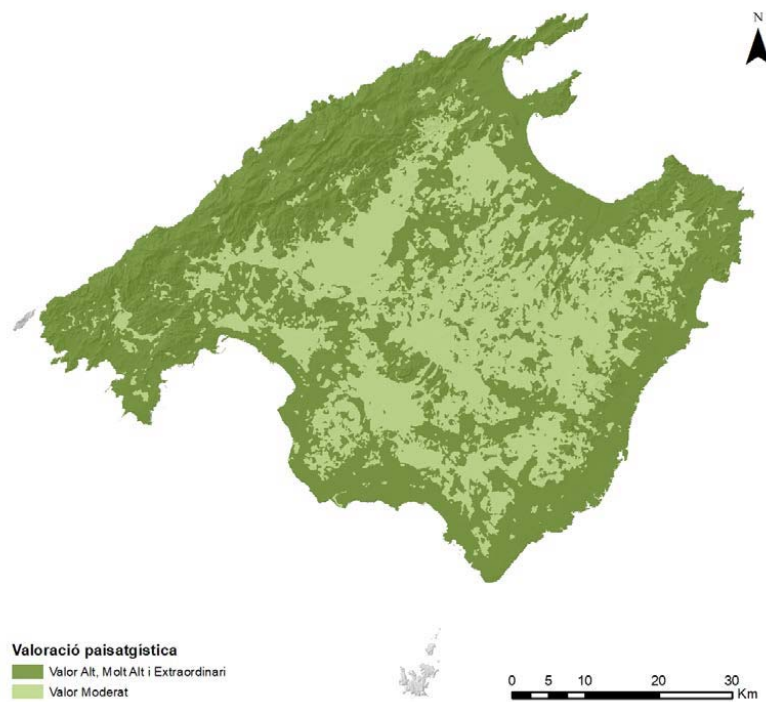
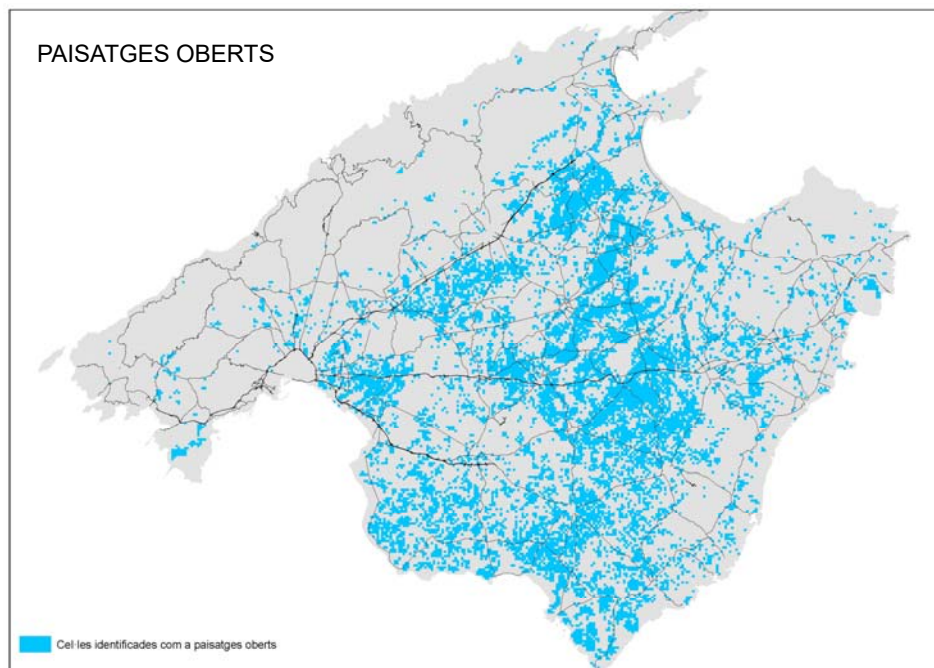
- Amb uns **20 aerogeneradors** (de 2MW, amb torres d'uns 80m) es pot generar la mateixa energia que amb un **parc FV de 40 Ha**

VISIBILITAT DEL PAISATGE DES DE LES VIES

14. Podem fer els valors del paisatge compatibles i no excloents?

3. El lloc importa

ON i COM

Localització (escala regional/unitat de paisatge)

Emplaçament (espai concret dins de la UP, en relació als fons escènics, fragilitat, patrimoni, memòria històrica, conques visuals, concentració/dispersió, etc.)

Disposició (parcel·lari, separació elements, etc.)

Dimensió (superfície ocupada)

Guany de valors paisatgístics

➔ Mitigació/integració (mesures correctores)

Sorolls i vibracions
(vincle amb els paisatges sonors)

7. Mallorca: criteris generals de localització i emplaçament de l'energia fotovoltaica

- Optar per la instal·lació dels parcs fotovoltaics en terrenys planers
- Evitar la generació de grans conques visuals
- Reduir la incidència visual de les instal·lacions
- Allunyar-se de llocs o elements catalogats
- Vetllar per no afectar la qualitat paisatgística existent
- Evitar la concentració de plantes fotovoltaïques en un mateix àmbit territorial
- Limitar l'extensió dels parcs fotovoltaics per fomentar una major integració
- Respectar la distribució parcel·laria existent sense produir grans canvis morfològics
- Utilitzar els camins ja existents per accedir a les instal·lacions fotovoltaïques

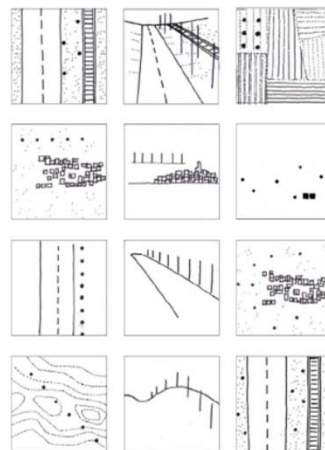
8. Mallorca: criteris generals de mitigació/integració de l'energia fotovoltaica

- Usar tanques perimetral integrades amb les instal·lacions i el seu entorn
- Aprofitar els murs de pedra preexistents
- Fomentar l'ús de pantalles vegetals
- Goterrar el cablejat
- Seguir un esquema d'ordenació adaptat al lloc (respectar el parcel·lar)
- Utilitzar i integrar les construccions ja existents dins del parc
- Utilització de vegetació en els marges i espais intersticials
- Adaptar-se al relleu en les zones de pendent
- Utilitzar una gama de colors pròpia de l'entorn paisatgístic
- No instal·lar cartells amb finalitats publicitàries

12. Mallorca: criteris generals de localització, emplaçament i integració de l'energia eòlica

- Necessitat d'ubicar-se en zones de potencial eòlic elevat
- Emplaçament proper a vies de comunicació existents i a la xarxa elèctrica
- Evitar la instal·lació en espais protegits, elements catalogats o fons simbòlics
- Evitar l'efecte acumulatiu en un mateix àmbit territorial
- Proporcionar ordre visual i evitar el desordre
- Vetllar per la qualitat de les perspectives visuals
- Formes i patrons homogenis en el parc
- Colors homogenis i integrats
- Mesures de mitigació del soroll dels generadors
- Establir una velocitat de rotació en relació a les dimensions dels aerogeneradors
- Soterrar el cablejat
- Aprofitar i integrar construccions anteriors

17. L'especificitat de l'entorn urbà i periurbà

- Analitzar la ciutat/zona urbana en el seu conjunt per establir una asimetria normativa en coherència amb la diversitat urbanística i arquitectònica
- Restringir les instal·lacions en espais o edificis catalogats, supeditant-ho a estudis d'impacte
- Evitar la visió de les instal·lacions fotovoltaïques des de l'espai públic immediat, a no ser que formin part del disseny arquitectònic i supeditat a estudis d'impacte
- Si no és possible evitar la visió, aplicar mesures de mitigació
- Incentivar la col·locació d'instal·lacions de renovables com a elements de valorització del paisatge urbà
- Mitigar la generació de reflexos en les instal·lacions en façana
- Fomentar la instal·lació de generadors en elements de l'espai públic (marquesines, pèrgoles, etc.) com a part estructurant del mateix i afavorint la valorització paisatgística

GUIA DE CRITERIS ESTETICS I TECNICS PER A LA IMPLANTACIO DE PANELLS SOLARS PER A AUTOCONSUM

- CRITERIS GENERALS
 - Instal·lacions comunitàries d'autoconsum
 - Instal·lacions de panells solars d'autoconsum individual sobre coberta (coberta inclinada/coberta plana)
 - Instal·lacions de panells solars d'autoconsum individual sobre el terreny

- CRITERIS ESPECÍFICS EN ENTORNS AMB FIGURES DE PROTECCIÓ PATRIMONIAL O PAISATGÍSTICA
 - Instal·lacions comunitàries d'autoconsum
 - Instal·lacions sobre coberta

- CRITERIS ESPECÍFICS PER A LA IMPLANTACIÓ DE PANELLS SOLARS SOBRE COBERTA I APARCAMENTS EN POLIGONS INDUSTRIALS O DE SERVEIS

1. El dilema: energia vs. territori i paisatge

"L'adopció d'energies renovables, inherent al canvi de model necessari, té incidències territorials, ambientals i paisatgístiques òbvies per a una illa que aposta al mateix temps per un canvi de model energètic i per la defensa del seu paisatge. L'ordenació del territori, i en particular la zonificació del sòl rústic, ha d'abordar aquest tema d'una manera prioritària, perquè no s'han d'entendre energies renovables i paisatge com a matèries enfrontades, sinó com a components sinèrgics d'un model territorial sostenible."

EPCIM, 2019

"Podem ambar a fer compatible un aprofitament intens de les fonts d'energies renovables amb la preservació dels paisatges i la biodiversitat que atresoren?"

Tello i Marull, 2010

Valor estètic
 Valor ambiental
 Valor productiu
 Valor identitari
 ...

Més enllà de l'impacte visual

2. Reptes i percepció de les energies renovables

Poden les energies renovables dotar de més valors el paisatge?

Aprofundeixen en la fragilitat paisatgística o, al contrari, la redueixen?

Ho veiem com una intrusió més o, per contra, un element de modernitat i de progrés?

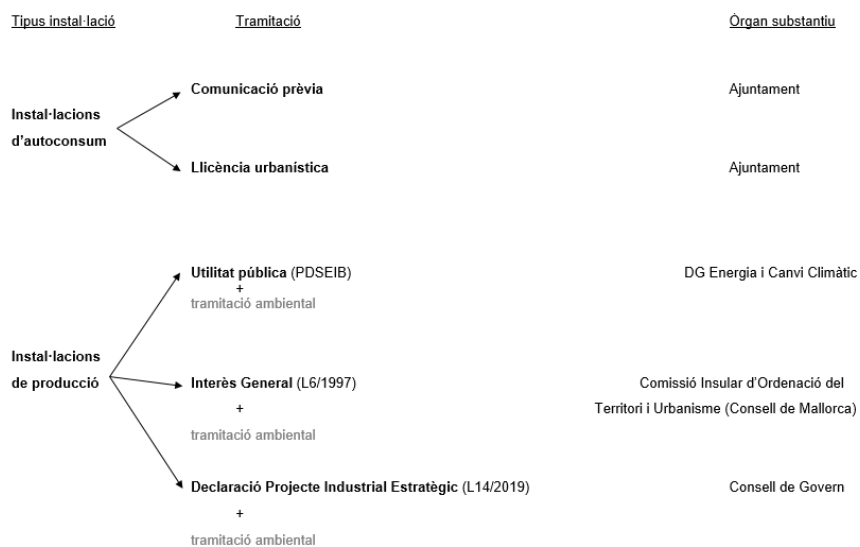
Podem fer que certs valors siguin compatibles?

Models com el danès o el dels Països Baixos poden ser un exemple a seguir?

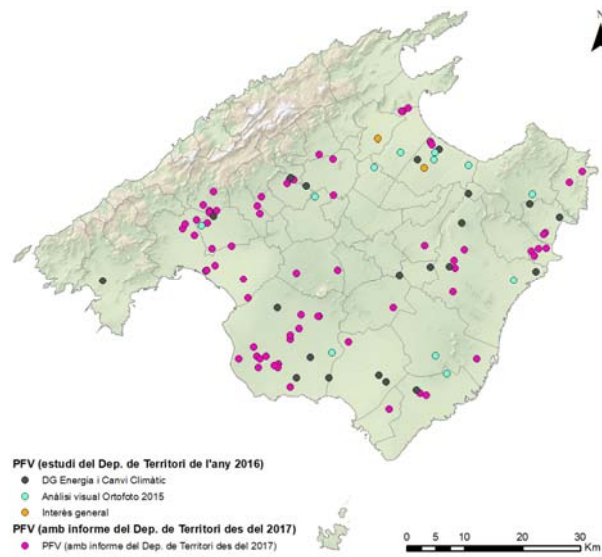

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ MUNICIPAL DE DELIBERACIÓ TÈCNICA SOBRE L'IMPACTE DE LES INFRAESTRUCTURES DE PRODUCCIÓ D'ENERGIES RENOVABLES SOBRE EL PAISATGE DE MALLORCA

TRAMITACIÓ ACTUAL PER A LA IMPLANTACIÓ D'ENERGIES RENOVABLES:

Mapa de parcs fotovoltaics a Mallorca comptabilitzats pel Servei d'Ordenació del Territori fins l'any 2022

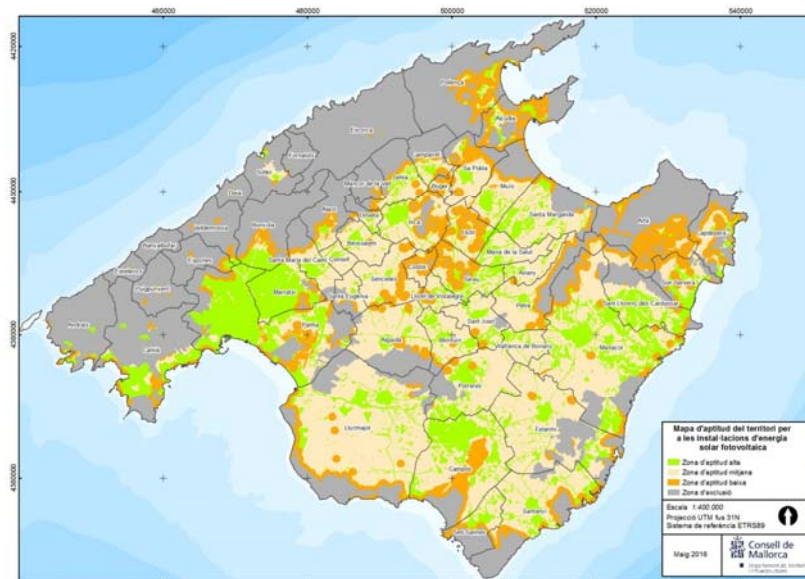
TRAMITACIO DECLARACIO D'UTILITAT PUBLICA (L13/2012)
(de projectes de producció d'energia renovable)

Procediment	Inici	Sol·licitud Documentació tècnica
	Avaluació i admissió a tràmit	DG competent en Energia
	Tràmit d'informació pública	Publicació sol·licitud en el BOIB Publicació expedient en la Web de la DGEICC
	Sol·licitud d'informes	Consell de Mallorca Ajuntaments Altres Administracions (ex: Conselleria d'Agricultura si ocupació > 4Ha) + tramitació ambiental (si escau)
	Comunicació als titulars i període d'al·legacions	
	Resolució del Director General competent en energia	
Efectes	Ocupació dels bens o adquisició dels bens afectats	
	Autorització per a l'establiment o pas de la instal·lació energètica	

IMPLANTACIÓ D'INSTAL·LACIONS DE GENERACIÓ D'ENERGIA RENOVABLE
PDSEIB (D33/2015)

	Tipus d'instal·lació	Ocupació / Potència	Zona	Tramitació	
Energia solar Fotovoltaica	Instal. tipus A	Ocupació < 0,3 Ha Potència ≤ 100 Kw	+ Zones aptitud alta/mitjana sòl rústic	Us admès	+ Annex F
	Instal. tipus B	Ocupació < 1 Ha Potència ≤ 500 kW	sòl rústic	Utilitat pública	+ Annex F
	Instal. tipus C	Ocupació < 10 Ha	sòl rústic	Utilitat pública	+ Annex F
	Instal. tipus D	Ocupació > 10Ha	sòl rústic	Interès General	+ Annex F
Energia eòlica	Instal. tipus A	Potència ≤ 10 kW + Zones aptitud alta/mitjana		Us admès	+ Annex F
	Instal. tipus B	Potència < 100 kW	sòl rústic	Utilitat pública	+ Annex F
	Instal. tipus C	Potència ≤ 10 MW	sòl rústic	Utilitat pública	+ Annex F
	Instal. tipus D	La resta	sòl rústic	Interès General	+ Annex F

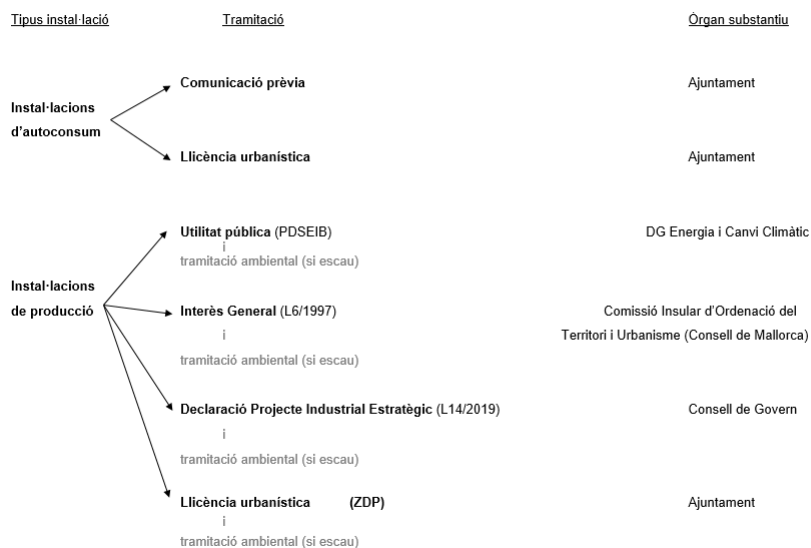
Mapa d'aptitud del territori per a les instal·lacions d'energia solar fotovoltaica (PDSEIB)

TRAMITACIO AMBIENTAL (L 21/2013 i DL 1/2020)		Superfície/Zonificació	Tramitació	
Instal·lacions fotovoltaica	L 21/2013	Annex I	Ocupació > 100 Ha i no estar situat sobre coberta	AIA ordinària
		Ocupació > 10 Ha i estar en Espai Natural Protegit Xarxa Natura 2000, i àrees protegides	AIA ordinària	
	Annex II	Ocupació > 10 Ha i no estar situat sobre coberta i no estar inclòs en l'Annex I	AIA simplificada	
	DL 1/2020	Annex I	Ocupació > 20 Ha en sòl rústic i Zones Aptes en el PTIM i Zones Aptitud Alta (PDSEIB)	AIA ordinària
			Ocupació > 10 Ha en sòl rústic i Zones Aptitud Mitjana (PDSEIB) o Zones Aptes en el PTIM	AIA ordinària
			Ocupació > 2 Ha en sòl rústic i fora de les Zones d'aptitud alta/mitjana (PDSEIB)	AIA ordinària
			Ocupació > 1000m2 en sòl rústic protegit	AIA ordinària
		Annex II	Ocupació > 4Ha en sòl rústic i Zones Aptes en el PTIM Zones aptitud alta (PDSEIB)	AIA simplificada
			Ocupació > 2Ha en sòl rústic i Zones Aptitud Mitjana (PDSEIB)	AIA simplificada
Ocupació > 1Ha excepte sobre coberta i en Zones Aptes en el PTIM			AIA simplificada	
Si ocupació >100m2 en sòl rústic protegit			AIA simplificada	

DECLARACIO DE PROJECTE INDUSTRIAL ESTRATEGIC (L 14/2019)					
(de projectes de producció d'energia renovable)					
Procediment	Inici	Promotor	Sol·licitud en la Conselleria competent en energia Memòria Projecte tècnic Acreditació solvència		
	Instrucció	DG competent en energia	Sol·licitud d'informes	-Informe Ajuntament	(Inf. Preceptiu) necessàriament favorable
		+		-Informe Consell de Mallorca	(Int. preceptiu) Inf. vinculant si >20Ha
		Tramitació ambiental (si escau) Fase exposició pública Informe (Conselleria d'Indústria)			
Efectes	Aprovació	Acord de Consell de Govern + notificació a l'Ajuntament			
		Aprovació del projecte Autorització per a iniciar i executar les obres i instal·lacions No subjecció a llicència municipal ni comunicacions prèvies Incorporació en el planejament de la regularització urbanística del projecte executat Declaració d'interès general Declaració d'utilitat pública si el promotor és una administració pública Reducció dels terminis administratius a la meitat Prioritat en la tramitació administrativa			

TRAMITACIÓ PER A LA IMPLANTACIÓ D'ENERGIES RENOVABLES DESPRÉS DE LA DELIMITACIÓ DE LES ZONES DE DESENVOLUPAMENT PRIORITARI

Exemples d'implantació de parcs fotovoltaics Pendents

Fotografias 61 y 62. Estructuras perpendiculares al plano de visión. Modlino, Málaga, y Puente de Génave, Jaén, Instalaciones PV 10/80

Fotografias 63 y 64. Emplazamiento en laderas con pendientes moderadas. Salar y Villanueva Mesía, Granada, Instalaciones PV 18/19

Imatges de la publicació "Paisatges solars. Integració paisatgística de plantes fotovoltaiques en Andalusia "

Exemples d'implantació de parcs fotovoltaics
Elements culturals propers

Fotografías 67 y 68. Emplazamiento cercano a elementos culturales. Aguilar de la Frontera, Córdoba, y Utrera, Sevilla. Instalaciones FV 15/71

Imatges de la publicació "Paisatges solars. Integració paisatgística de plantes fotovoltaïques en Andalusia "

Exemples de parcs fotovoltaics a Mallorca
Adaptacions parcel·laries

Exemples de diferents parcs fotovoltaics existents a Mallorca
Densitat

Exemple d'un parc fotovoltaic existent a Mallorca
Ocupació del territori

Exemple d'un parc fotovoltaic existent a Mallorca
Coexistència d'usos

Exemple d'un parc fotovoltaic existent a Mallorca
Traces preexistents

Exemple de parc fotovoltaic existent a Mallorca
Tancaments i límits

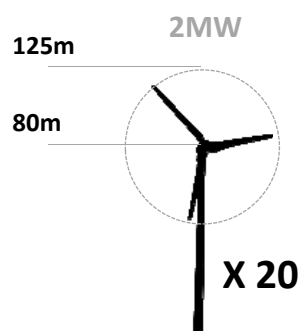
COMPARATIVA DE LA POTÈNCIA GENERADA

Energia solar i eòlica

40MW $\approx$ 40 Ha

$\approx$

- Amb uns **20 aerogeneradors** (de 2MW, amb torres d'uns 80m) es pot generar la mateixa energia que amb un **parc FV de 40 Ha**

Exemples d'implantació d'aerogeneradors en terrasses
i planes cerealístiques

Aerogeneradors situats en les terrasses intermèdies

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemples d'implantació d'aerogeneradors en terrasses
i planes cerealístiques

Aerogeneradors situats a les terrasses del costat del nucli urbà

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemples d'implantació d'aerogeneradors en terrasses
i planes cerealístiques

Aerogeneradors situats aïllats i vinculats a edificacions i/o activitats industrials o de serveis

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemple d'implantació d'aerogeneradors en
les serres litorals

Aerogeneradors situats a les carenes perpendiculars a la línia de costa

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemple d'implantació d'aerogeneradors en
les serres litorals

Aerogeneradors situats a les valls situades entre carenes

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemple d'implantació d'aerogeneradors en
les serres litorals

Aerogeneradors situats entre enclavaments concrets del litoral

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemples d'implantació d'aerogeneradors en vistes emblemàtiques de nuclis

Aerogeneradors situats a la línia de carena

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemples d'implantació d'aerogeneradors en vistes emblemàtiques de nuclis

Aerogeneradors situats a la plana i al costat del nucli

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemples d'implantació d'aerogeneradors en vistes emblemàtiques de nuclis

Aerogeneradors situats davant del nucli urbà

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

Exemples d'implantació d'aerogeneradors en entorns industrials

Aerogeneradors situats en entorns industrials

Imatges de la publicació Energia eòlica i paisatge de la Generalitat de Catalunya

GUIA DE CRITERIS ESTETICS I TÈCNICS PER A LA IMPLANTACIÓ DE PANEL·LS SOLARS PER A AUTOCONSUM

- CRITERIS GENERALS
 - Instal·lacions comunitàries d'autoconsum
 - Instal·lacions de panells solars d'autoconsum individual sobre coberta (coberta inclinada/coberta plana)
 - Instal·lacions de panells solars d'autoconsum individual sobre el terreny

- CRITERIS ESPECÍFICS EN ENTORNS AMB FIGURES DE PROTECCIÓ PATRIMONIAL O PAISATGÍSTICA
 - Instal·lacions comunitàries d'autoconsum
 - Instal·lacions sobre coberta

- CRITERIS ESPECÍFICS PER A LA IMPLANTACIÓ DE PANEL·LS SOLARS SOBRE COBERTA I APARCAMENTS EN POLÍGONS INDUSTRIALS O DE SERVEIS

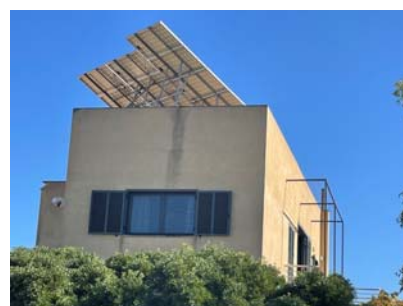
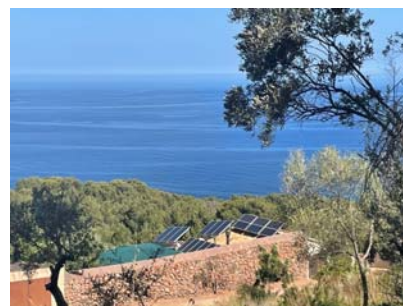
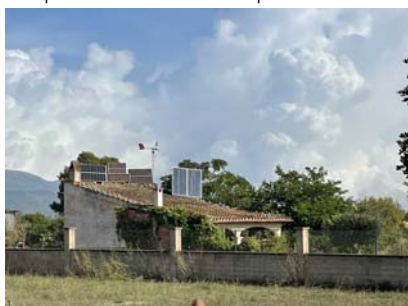
Exemple d'instal·lació fotovoltaica d'autoconsum a Mallorca

Exemple d'instal·lacions fotovoltaïques d'autoconsum a Mallorca

Exemples d'instal·lacions fotovoltaïques d'autoconsum a Mallorca

Anexo A

Documentación informativa del proceso de participación

A.3 Guía de criterios estéticos y técnicos para la implantación de paneles solares por autoconsumo

AL·LEGACIONS I PROPOSTES A LA GUIA DE CRITERIS ESTÈTICS I TÈCNICS PER A LA IMPLANTACIÓ DE PANELLS SOLARS PER A AUTOCONSUM

La crisi climàtica actual ens ha posat prop d'un punt de no retorn per evitar un escalfament atmosfèric de menys 1,5 graus. Les nostres illes patiran especialment aquest canvi.

L'aparició de l'autoconsum fotovoltaic ha suposat l'apoderament social de la transició energètica, obrir la possibilitat a l'aportació de cada un de nosaltres en vers la pal·liació del canvi climàtic.

La penetració de l'autoconsum està essent molt satisfactòria tant des del punt de vista domèstic, com industrial, de serveis y com no, de l'administració pública.

Sense deixar de banda l'ordenació necessària, l'acció política ha de ser valenta implacable per pal·liar els efectes del canvi climàtic, i no es pot deixar perdre amb graus d'ambigüitat interpretables, que posin en tela de judici el seguiment del creixement i la implantació generalitzada de l' autoconsum fotovoltaic.

Per tot això presentem els següent escrit d' Al·legacions al' esborrany GUIA DE CRITERIS ESTÈTICS I TÈCNICS PER A LA IMPLANTACIÓ DE PANELLS SOLARS PER A AUTOCONSUM.

*Els comentaris, aportacions i modificacions del document estan indicats en color **vermell**.*

GUIA DE CRITERIS ESTÈTICS I TÈCNICS PER A LA IMPLANTACIÓ DE PANELLS SOLARS PER A AUTOCONSUM

Preàmbul

I.-

L'emergència climàtica i ecològica està provocant una acceleració en el procés d'implantació de les energies renovables i en la descarbonització de la nostra economia i societat. A aquesta situació s'ha d'afegir la conjuntura derivada de la invasió d'Ucraïna i la guerra que se'n deriva que està afegint una crisi energètica, de subministrament i de preus, que obliga encara més a accelerar la transició energètica. A conseqüència de tot això, s'han adoptat tot un seguit de normes urgents tant pel que fa a l'administració general de l'estat com en l'àmbit autonòmic.

Així, en el cas de les Illes Balears, el Butlletí Oficial de les Illes Balears (BOIB) número 44 de dia 31 de març de 2022, publicava el Decret Llei 4/2022, de 30 de març, pel qual s'adopten mesures extraordinàries i urgents per pal·liar la crisi econòmica i social produïda pels efectes de la guerra a Ucraïna, Decret Llei que va ser validat posteriorment, per resolució del Parlament de les Illes Balears, convalidació publicada al seu torn al Butlletí Oficial de les Illes Balears (BOIB) núm. 54, de 23 d'abril de 2022.

La disposició final quarta de l'assenyalat Decret Llei, introdueix modificacions en la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, a fi de declarar els projectes de generació d'energies renovables inversions d'interès autonòmic, per tal de reduir el termini dels tràmits per dur a terme les instal·lacions d'aquestes energies renovables; a més, s'atorga el dret a l'auto-producció d'energia renovable a la ciutadania de les Illes Balears, i es fomenta la generació renovable distribuïda. Igualment, es preveu que els Consells Insulars hauran d'aprovar mitjançant acord plenari una guia de criteris estètics i tècnics per a la implantació d'energies renovables per a l'autoconsum individual i col·lectiu sobre coberta, teulada i aparcament en sòl urbà en entorns que comptin amb figures de protecció patrimonial o paisatgística, en tot cas respectant les disposicions en matèria de Patrimoni històric i paisatge.

II.-

Amb relació a la preservació territorial i paisatgística necessària per a harmonitzar la progressiva i necessària implantació d'energies renovables, cal destacar que el Consell Insular de Mallorca, mitjançant acord de 4 de febrer de 2008, es va adherir als «principis, els objectius i les mesures que conté el Conveni Europeu del Paisatge», conveni que va ser adoptat pel Comitè de Ministres

del Consell d'Europa el 19 de juliol de l'any 2000. El conveni, que va entrar en vigor l'1 de març de 2004, va ser ratificat per Espanya el novembre de 2007, entrant en vigor al nostre país el març de 2008.

El 2009, el Consell Insular de Mallorca, per iniciativa del Departament de Territori, va elaborar el document de «Bases per a una estratègia de paisatge de Mallorca». Posteriorment, en desplegament d'aquestes bases, el Ple del Consell el dia 14 de febrer de 2019, va aprovar definitivament l'«Estratègia del paisatge del Consell de Mallorca» en execució del Conveni Europeu del Paisatge i del Pla Territorial Insular de Mallorca, i que es va publicar al Butlletí Oficial de les Illes Balears (BOIB) núm. 35, de 16 de març de 2019.

Cal recordar que el Conveni Europeu del Paisatge, reconeix el principi de subsidiarietat i el de l'autonomia local. És per això que el document insta els estats signataris a implicar les administracions locals i regionals en la concreció i implantació de polítiques de paisatge, la identificació i qualificació dels paisatges i també en la definició d'objectius de qualitat paisatgística. Amb tot això es pretén reforçar el compromís institucional en matèria de paisatge i es realitza una adaptació progressiva, però substancial, des d'un punt de vista tècnic, administratiu i normatiu.

Dins d'aquest context, el Conveni Europeu del Paisatge i l'Estratègia del paisatge de Mallorca, reconeixen que el paisatge té un paper important en l'interès públic en els àmbits cultural, ecològic, ambiental i social. Igualment, es tracta d'un component bàsic del patrimoni natural i cultural europeu que contribueix al benestar humà i a la consolidació de la identitat de cada lloc. A més, es considera que el paisatge és un element clau de benestar individual i social i que la seva protecció, gestió o planificació comporten drets i responsabilitats per a tothom. Des d'aquesta perspectiva es considera que tot és paisatge, ja que fa referència a una àrea, tal com la percebi la gent, el caràcter de la qual és resultat de l'acció i la interacció de factors naturals i/o humans. Igualment, els paisatges són reconeguts com a components essencials de l'entorn de la gent, una expressió de la diversitat del seu patrimoni cultural i natural compartit, i un fonament de la seva identitat, d'aquí que es contempla el dret de gaudi del paisatge vinculat també al dret constitucional al dret a un medi ambient adequat.

És per això, que aquesta guia vol i pot estendre els seus efectes a un àmbit material i territorial més ample que el previst inicialment a la Llei de canvi climàtic, per així resultar més efectiva i harmonitzar millor amb les iniciatives normatives que es preveuen a la modificació número 4 del Pla territorial insular de Mallorca que es troba en tramitació.

Considerem que estendre els criteris tècnics i estètics d'aquesta guia més enllà de les

instal·lacions situades sobre coberta, teulada i aparcament a sòl urbà en entorns que compten amb figures de protecció patrimonial o paisatgística, tot respectant les disposicions en matèria de patrimoni històric i paisatge, pot suposar un fre per a la Transició Energètica, en limitar-se la instal·lació de plaques fotovoltaics en altres entorns que no contemplava la modificació de l'article 52 de la Llei de Canvi Climàtic de les Illes Balears introduïda pel Decret Llei 4/2022 de 30 de març.

III.-

A tot l'exposat anteriorment, cal afegir que l'article 42 de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica disposa que:

«(...) En totes les edificacions i instal·lacions, qualsevol que en sigui la titularitat, s'ha d'implantar progressivament el consum d'energia renovable.

2. En els instruments de planificació territorial i sectorial s'ha de prioritzar la instal·lació d'infraestructures d'energia renovable sobre aquelles que es basin en combustibles fòssils.»

Igualment, l'article 52 de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, actualment vigent, disposa en relació amb els autoconsums que:

«Tothom té dret a produir la seva pròpia electricitat a partir de fonts renovables i a consumir-la. Les administracions públiques han de fomentar l'autoconsum d'energies renovables, eliminant les traves existents, incentivant la seva implantació i en els casos en què no sigui possible l'autoconsum individual, promovent l'autoconsum compartit.»

i que:

«La implantació de panells fotovoltaics per a la producció d'electricitat és permesa a tota coberta, teulada i aparcament en sòl urbà, sense que s'hi puguin aplicar prohibicions de caràcter general per l'entorn on s'ubiquen i amb les condicions establertes al punt següent.»

Així mateix, l'apartat tres de l'article 52 de la Llei 10/2019, introduït en la redacció fixada pel Decret Llei 4/2022 pel qual s'adopten mesures extraordinàries i urgents per pal·liar la crisi econòmica i social produïda pels efectes de la guerra a Ucraïna, estableix un termini màxim de 6 mesos comptadors des de l'entrada en vigor d'aquest Decret Llei perquè cadascun dels Consells Insulars per als respectius àmbits territorials aprovi mitjançant acord plenari una guia de criteris estètics i tècnics per a la implantació d'energies renovables per a l'autoconsum individual i col·lectiu sobre coberta, teulada i aparcament en sòl urbà en entorns que comptin amb figures de protecció patrimonial o paisatgística, en tot cas respectant les disposicions en matèria de Patrimoni històric

i paisatge i que en cas d'incompliment d'aquest termini prevaldrà el dret d'accedir a l'autoconsum.

D'altra banda, s'ha de tenir present que l'article 41 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears defineix els criteris d'intervenció en un bé d'interès cultural i, entre altres, determina que s'han de conservar les característiques tipològiques més remarcables del bé i prohibeix la col·locació d'elements que impliquin perjudici per a la contemplació i el gaudi ambiental de l'entorn.

És per tot això que s'ha de considerar el fet que la implantació d'energies renovables, del tot necessària, té incidències territorials, ambientals i paisatgístiques òbvies per a una illa que aposta al mateix temps per un canvi de model energètic i per la defensa del seu paisatge. Per aquest motiu, no es poden concebre la implantació de les energies renovables i la preservació del paisatge com a matèries enfrontades, sinó com a components sinèrgics d'un model territorial sostenible.

IV.-

Com a estructura metodològica, aquesta guia es configura a partir dels tres apartats següents:

1. Criteris generals: defineix el marc general per a la implantació de les instal·lacions comunitàries d'autoconsum, així com panells solars sobre coberta, sobre el terreny, a tota l'illa de Mallorca.
2. Criteris específics: en entorns que comptin amb figures de protecció patrimonial i paisatgística: defineix els criteris específics, que complementen els criteris generals, d'aplicació en la implantació d'instal·lacions d'autoconsum comunitari, així com de panells solars sobre coberta en Béns d'Interès Culturals, Béns Catalogats, nuclis antics o centres històrics, edificis inclosos en els catàlegs municipals i elements etnològics en aquests entorns de protecció patrimonial i paisatgística.
3. Criteris específics per a la implantació de panells solars sobre coberta en polígons industrials o de serveis: defineix els criteris específics que s'hauran de seguir en la implantació de panells solars en les cobertes dels polígons industrials o de serveis.

Com a resposta a tot l'exposat, i a l'espera del desplegament normatiu definitiu, aquesta guia es configura com un text definidor dels criteris estètics i tècnics que s'han de seguir a l'hora d'implantar panells solars per autoconsum, tant comunitari com col·lectiu, sobre coberta o sobre el terreny, amb especial atenció als entorns que comptin amb figures de protecció patrimonial o paisatgística a Mallorca.

Proposem que els criteris de la present guia siguin aplicables únicament per a la implantació

d'energies renovables per a l'autoconsum individual i col·lectiu sobre coberta, teulada i aparcament en sòl urbà en entorns que compten amb figures de protecció patrimonial o paisatgística, tot respectant les disposicions en matèria de patrimoni històric i paisatge, perquè era allò que contemplava la modificació de l'article 52 de la Llei de Canvi Climàtic de les Illes Balears introduïda pel Decret Llei 4/2022 de 30 de març.

1. CRITERIS GENERALS

1.1. Criteris per a la implementació d'instal·lacions comunitàries d'autoconsum

En relació amb la implantació d'instal·lacions d'energies renovables per a l'autoconsum en els nuclis urbans de Mallorca s'haurà de procurar la implantació d'instal·lacions comunitàries (cooperatives energètiques, comunitats d'energies renovables) per tal de facilitar l'accés a l'autoconsum a la ciutadania. A més, s'haurà de considerar la integració territorial i paisatgística en l'entorn amb la finalitat de reduir els possibles impactes, així com proposar mesures correctores i seguir els criteris següents:

Proposem la següent redacció d'aquest paràgraf:

“En relació amb la implantació d'instal·lacions d'energies renovables per a l'autoconsum en els nuclis urbans de Mallorca l'administració promourà la implantació d'instal·lacions comunitàries (cooperatives energètiques, comunitats d'energies renovables) per tal de facilitar l'accés a l'autoconsum a la ciutadania. A més, s'haurà de considerar la integració territorial i paisatgística en l'entorn amb la finalitat de reduir els possibles impactes, així com proposar mesures correctores i seguir els criteris següents:”

1. Sempre que sigui possible s'ubicaran, preferentment, en un punt proper a on es generi la demanda, siguin edificis residencials, turístics, equipaments, edificis industrials o de serveis i aparcaments públics i privats. En cas que no sigui possible, s'ubicaran en sòl rústic.

Proposem l'eliminació d'aquest paràgraf en considerar que l'expressió “en un punt proper a on es genera la demanda” és una distància indeterminada subjecta a interpretació. Considerem que la distància de les instal·lacions d'autoconsum col·lectiva queda limitada per la definició d'instal·lació de producció propera a les de consum i associada a aquestes establerta a l'article 3 del Reial decret 244/2019, de 5 d'abril, pel qual es regulen les condicions administratives, tècniques i econòmiques de l'autoconsum d'energia elèctrica. A més, no discriminariem la possibilitat d'ubicar les instal·lacions sobre el terreny a sòl urbà.

En tot cas, proposaríem la redacció següent:

“Les instal·lacions s'ubicaran a les cobertes dels edificis, seran instal·lacions de producció propera a les de consum i associada a aquestes segons la definició de l'article 3 del Reial Decret 244/2019. En cas que no sigui possible, s'ubicaran sobre el terreny.”

1. La implantació d'instal·lacions comunitàries d'autoconsum sobre cobertes seguiran els criteris definits en l'apartat 1.2 i 3 d'aquesta guia segons correspongui.
2. En cas d'ubicar els panells solars en paraments verticals (mitgeres) es situaran de forma coplanar, en fileres rectes i paral·leles, en formes rectangulars regulars, preferentment amb el menor número d'agrupacions possible.

Considerem que aquesta afirmació és massa genèrica i genera confusió a què fa referència quan es refereix a “paraments verticals (mitgeres)”.

Proposem la redacció següent per a aquest paràgraf:

“Els panells solars es podran ubicar en paraments verticals, respecten l'alçada màxima dels mateixos.”

4. En cas de situar-les en sòl rústic:
 - a. Se situaran preferentment en les parcel·les que comptin amb una categoria de sòl amb menor grau de protecció i més pròximes als nuclis urbans.
 - b. S'ubicaran preferentment en àrees planeres i de visibilitat baixa des dels principals punts d'observació.
 - c. Hauran d'adoptar mesures correctores d'impacte paisatgístic preferentment:
 - Adaptar la forma d'implantació a la dimensió i forma parcel·lària de l'entorn.
 - Plantar barreres vegetals en tot el perímetre de la nova instal·lació, respectant la forma parcel·lària, a base d'elements arboris i arbustius, autòctons, preferentment presents en l'entorn proper i de baix requeriment hídric.
 - En els tancaments de la instal·lació, s'utilitzaran tècniques tradicionals i similars a les de l'entorn.

Proposem la redacció següent per a aquest apartat:

“c. Es limitaran las visuals des de l' espai públic, en cas que es requereixi minimitzar-les caldrà adoptar mesures correctores d'impacte paisatgístic preferentment barreres vegetals o tancaments tradicionals i similars a les de l'entorn.

- Les barreres vegetals seran en a base d'elements arboris i arbustius, autòctons, preferentment presents en l'entorn proper i de baix requeriment hídric, complint l' annex F del Pla Director Sectorial.”

- d. En cas que siguin necessàries construccions auxiliars, es prioritzarà la rehabilitació de les edificacions existents a la parcel·la. Si no és el cas, les noves edificacions hauran de complir les condicions d'integració paisatgística i ambiental recollides en el planejament territorial i urbanístic.
- e. L'alçada màxima de la instal·lació sobre el terreny serà de 3 m (llevat que els panells es situïn en pèrgoles d'aparcaments).
Proposem l'eliminació d'aquest apartat i se substitueixi pel que indica l'ANNEX F Mesures i condicionants ambientals per a la implantació d'instal·lacions del Pla Director Sectorial d'Energies Renovables.
Instal·lacions fotovoltaïques de tipus B, C i D.
SOL_D03 Es fixa una alçada màxima de 4 metres per a les instal·lacions fotovoltaïques sobre el terreny.
- f. S'hauran d'utilitzar colors no brillants i que s'integrin en l'entorn proper, en els elements de suport dels panells solars, en els perfils i en els mòduls.
Proposem eliminar aquest paràgraf.
- g. S'hauran d'utilitzar elements de màxima eficiència energètica per tal de minimitzar la superfície d'ocupació de la instal·lació.

Proposem afegir el paràgraf següent:

"5. Les instal·lacions d'autoconsum elèctric amb tecnologia de generació renovable o per a producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables ubicades sobre el terreny, així com els suports i elements auxiliars necessaris, no computen urbanísticament en ocupació, en edificabilitat, en distància a l'indar ni en altura."

1.2. Criteris d'implantació de panells solars d'autoconsum individual sobre coberta

Considerem que s'hauria d'afegir el següent aclariment:

"El que indica aquest punt no serà aplicable per a la implementació de panells solars d'autoconsum sobre coberta i aparcaments en polígons industrials o de serveis, que hauran de complir el que indica el punt 3 d'aquesta guia."

La implantació de panells solars sobre les cobertes, siguin planes o inclinades, haurà de seguir els criteris següents:

- 1. S'hauran d'instal·lar, preferentment, en llocs no visibles des de la via pública, allà on l'impacte visual des de l'entorn proper sigui inferior i on s'integri millor amb la composició

general de l'edifici. En el cas que sigui possible, s'hauran de situar preferentment a les cobertes confrontants dels interiors d'illa de cases.

2. Caldrà disposar els panells en fileres rectes i paral·leles, en formes rectangulars regulars, preferentment amb el menor número d'agrupacions possible.
3. Els panells solars així com els elements de suport hauran de ser colors no brillants i que s'integrin en l'entorn proper.

Proposem l'eliminació completa d'aquest apartat i tindre en compte directament els criteris següents en funció del tipus de coberta.

Proposem afegir el paràgraf següent:

Les instal·lacions d'autoconsum elèctric amb tecnologia de generació renovable o per a producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables ubicades coberta o teulada, així com els suports i els elements auxiliars necessaris, no computen urbanísticament en ocupació, en edificabilitat, en distància a l'indar ni en altura."

A més, segons que la coberta sigui plana o inclinada s'hauran de complir el criteris següents:

Coberta inclinada

- 1) S'hauran d'utilitzar sistemes de panells coplanars, adossats a la coberta, i sense sobresortir del carener ni del pla de façana.

Proposem la redacció següent per a aquest apartat:

"S'hauran d'utilitzar sistemes de panells coplanars preferentment, adossats a la coberta, i sense sobresortir del carener ni del pla de façana. A cobertes on l'orientació i la inclinació no siguin òptimes, i a més tinguin poca incidència visual des del vial públic, es permetrà la instal·lació a la coberta d'estructures auxiliars amb la inclinació i orientació necessària per a un millor aprofitament de l'energia solar."

- 2) S'hauran d'alinear amb els eixos principals de la coberta.
- 2) Els panells solars s'hauran d'instal·lar sense marcs o, si en duen, hauran de tenir el mateix color que el panell. La subestructura que serveix de suport a la instal·lació no podran sobresortir dels límits dels panells.

Proposem l'eliminació completa d'aquest apartat.

Coberta plana

- 1) Els panells solar es poden instal·lar tant coplanars, com sobre una estructura amb una inclinació màxima del 33 % i, preferentment, que no se superi en cap punt l'alçada màxima de l'ampit.

Proposem la redacció següent per a aquest apartat:

“Els panells solars es poden instal·lar tant coplanars, com sobre una estructura amb una inclinació.”

- 2) En cas d'ampits amb poca alçada o ampits transparents, els panells s'hauran de retranquejar del pla de façana per tal de minimitzar l'impacte visual.

Proposem la redacció següent per a aquest apartat:

“En cas d'ampits amb poca alçada o ampits transparents, en la mesura del que sigui possible, els panells s'hauran de retranquejar del pla de façana per tal de minimitzar l'impacte visual.”

1.3. Criteris d'implantació de panells solars d'autoconsum individual sobre el terreny.

En cas de sòl rústic, els panells solars s'hauran de situar preferentment en terra, amb la finalitat de reduir els impactes ambientals i paisatgístics de les noves instal·lacions, excepte en cas d'infraestructures, equipaments, aparcaments i naus agràries o industrials.

Proposem eliminar aquest paràgraf per no impedir la instal·lació de panells solars sobre coberta si es compleixen els criteris definits a l'apartat 1.2 d'aquesta guia.

La implantació de panells solars sobre el terrenys s'haurà d'adequar als criteris següents:

1. Els panells solars s'hauran de situar, preferentment, en zones amb poca pendent i amb poca visibilitat des de l'entorn proper, sempre que tècnicament sigui viable per a la generació d'energia.
2. Els panells solars s'hauran d'assentar directament sobre el terreny, amb estructures directament recolzades o amb sistemes d'ancoratge amb pern perforadors o sistemes equivalents.
3. L'alçada màxima de la instal·lació serà de 1,5 m

Proposem l'eliminació d'aquest apartat i se substitueixi pel que indica l'ANNEX F Mesures i condicionants ambientals per a la implantació d'instal·lacions del Pla Director Sectorial d'Energies Renovables.

Instal·lacions fotovoltaïques de tipus B, C i D.

SOL_D03 Es fixa una alçada màxima de 4 metres per a les instal·lacions fotovoltaïques sobre el terreny.

4. S'hauran d'utilitzar colors no brillants i que s'integrin en l'entorn, tant en els elements de suport, com en els perfils i en els mòduls.

Proposem l'eliminació completa d'aquest apartat.

5. En cas que les instal·lacions siguin molt visibles des de l'entorn proper (vies de comunicació, zones habitades, etc.) s'haurà de plantar una barrera vegetal al voltant de la nova instal·lació, a base d'espècies autòctones, preferentment presents en l'entorn proper i de baix requeriment hídric.

Excepcionalment, en cas que no sigui tècnicament viable situar els panells en terra, es poden situar en la coberta de les edificacions, preferentment en les edificacions auxiliars, tenint en compte els criteris generals de l'apartat 1.2 d'aquesta guia.

Proposem l'eliminació d'aquest paràgraf per allò indicat a l'inici d'aquest apartat, o bé que quedi redactat de la manera següent:

"Es poden situar panells solars a la coberta de les edificacions, preferentment a les edificacions auxiliars, tenint en compte els criteris generals de l'apartat 1.2 d'aquesta guia."

Proposem afegir el paràgraf següent:

Les instal·lacions d'autoconsum elèctric amb tecnologia de generació renovable o per a producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables ubicades sobre el terreny, així com els suports i els elements auxiliars necessaris, no computen urbanísticament en ocupació, en edificabilitat, en distància a l'indar ni en altura."

2. CRITERIS ESPECÍFICS EN ENTORNS QUE COMPTIN AMB FIGURES DE PROTECCIÓ PATRIMONIAL O PAISATGÍSTICA A MALLORCA.

Proposem que els criteris de la present guia siguin aplicables únicament per a la implantació d'energies renovables per a l'autoconsum individual i col·lectiu sobre coberta, teulada i aparcament en sòl urbà en entorns que compten amb figures de protecció patrimonial o paisatgística, tot respectant les disposicions en matèria de patrimoni històric i paisatge, per tant, no caldria un apartat específic per a aquest fi.

Tot i així realitzem les següents aportacions al present apartat:

2.1 Criteris per a la implementació d'instal·lacions comunitàries d'autoconsum

En relació amb la implantació d'instal·lacions d'energies renovables per a l'autoconsum en els nuclis urbans de Mallorca, s'ha de prioritzar la implantació d'instal·lacions comunitàries (cooperatives energètiques, comunitats d'energies renovables) per tal de concentrar les instal·lacions de producció en ubicacions allunyades dels nuclis urbans.

Proposem la redacció d'aquest paràgraf.

“Sense detriment del dret d' autoconsum particular, es fomentarà especialment la d'instal·lacions comunitàries (cooperatives energètiques, comunitats d'energies renovables) en nuclis protegits de Mallorca.”

En el cas d'implantació d'instal·lacions comunitàries d'autoconsum, caldrà justificar que la nova instal·lació no desfigura les principals perspectives dels conjunts històrics declarats, o dels nuclis antics més propers, aportant una anàlisi de visibilitats amb documentació gràfica tipus renders o imatges fotorrealístiques. A més, s'haurà d'analitzar la integració territorial en l'entorn amb la finalitat de reduir els possibles impactes paisatgístics, així com proposar mesures correctores i seguir els criteris següents:

Proposem eliminar la frase següent del paràgraf anterior:

“aportant un anàlisi de visibilitats amb documentació gràfica tipus renders o imatges fotorrealístiques”.

1. S'hauran d'ubicar en un punt proper a on es generi la demanda, preferentment, sobre equipaments, edificis industrials o de servei i aparcaments. En cas que no sigui possible, s'ubicaran en sòl rústic.

Proposem la redacció següent per a aquest apartat:

“1. S'hauran d'ubicar preferentment, sobre equipaments, edificis industrials o de servei i aparcaments.”

2. En cas de situar-les en sòl rústic caldrà seguir els criteris generals definits en l'apartat 1.1 d'aquesta guia a més dels següents:
 - 1) S'hauran d'ubicar en una parcel·la que tingui una visibilitat baixa des dels principals punts d'observació: miradors, punts més elevats i vies de comunicació, especialment en el pla proper (0-500m) i en el pla mitjà (500-1.500m).
 - 2) Es limitarà la superfície màxima del parc de la nova instal·lació a 7.000m² per tal d'afavorir una millor integració.
 - 3) En els tancaments parcel·laris s'hauran d'utilitzar tècniques tradicionals i similars a

les de l'entorn, preferentment parets de pedra en sec.

Proposem la redacció següent per a aquest apartat:

“2. En cas de situar-los en sòl rústic caldrà seguir els criteris generals definits a l'annex F de Mesures i condicionants per a la implementació d'instal·lacions fotovoltaiques del Pla Director Sectorial d'Energies Renovables de les Illes Balears.”

2.2 Criteris per a la implementació d'instal·lacions sobre coberta

2.2.1. Amb caràcter general, no es permetran els panells solars a la coberta en els casos següents:

- 1) Béns d'Interès Cultural (BIC) en les categories de monument, jardí històric, lloc d'interès etnològic, zona arqueològica, zona paleontològica i lloc històric i el seu entorns de protecció.
- 2) Elements declarats Bé Catalogat i els seu entorn de protecció.
- 3) Edificis inclosos als catàlegs municipals de protecció del patrimoni històric amb el nivell de protecció més elevat (A) (integral)
- 4) Elements etnològics com molins, porxos, barraques, eixugadors, sínies, murs de pedra, rentadors, etc.

Excepcionalment, previ informe favorable de la Comissió competent en Patrimoni Històric atenent als elements afectats, es podrà autoritzar la implantació de panells solars sobre la coberta dels elements abans descrits.

2.2.2. Amb caràcter general es permetrà la instal·lació de panells solars en els casos següents:

- 1) Béns d'Interès Cultural (BIC) amb la categoria de conjunt històric i els seus entorns de protecció
- 2) Nucli antic (o centre històric), nucli tradicional o similar, i a les zones que corresponguin a les trames urbanes originàries derivades de les Ordinacions de 1300 del Rei Jaume II.
- 3) Edificis inclosos als catàlegs municipals de protecció del patrimoni històric no inclosos en el punt 2.2.1 3) d'aquesta guia.

La implantació de panells solars sobre coberta en aquests elements haurà de seguir els criteris definits en l'apartat 1.2 d'aquesta guia a més dels següents:

- 1) S'haurà de mantenir intacta la configuració arquitectònica constructiva del bé.
- 3) Els panells solars no podran de ser visibles des de la via o espai públic (carrers, places, miradors o punts de vista alts singulars), tant si és a curta com a mitja distància.

Proposem la redacció següent per a aquest apartat:

“Els panells solars no podran ser visibles des de la via o espai públic (carrers, places,) a curta distància.”

Caldria definir què es considera curta distància

- 4) En coberta inclinada, els panells hauran de ser cromàticament similars a les teules.

Proposem l'eliminació completa d'aquest apartat.

- 5) En coberta plana no es permetrà que els panells solars superin l'alçada de l'ampit, ni ampliar l'alçada d'aquest.

Proposem afegir la següent afirmació:

“Alternativament, els panells solars podran superar l'alçada de l'ampit si es compleix l'indicat a l'apartat 2) d'aquest punt.

- 6) No es permetrà la instal·lació de panells solars en places, façanes dels edificis, clastres ni carreres.

Proposem eliminar aquest apartat.

3. CRITERIS ESPECÍFICS PER A LA IMPLANTACIÓ DE PANELLS SOLARS SOBRE COBERTA I APARCAMENTS EN POLÍGONS INDUSTRIALS O DE SERVEIS

La implantació de panells solars per a l'autoconsum en polígons industrials o de serveis haurà de respectar els criteris següents:

1. S'hauran de col·locar els panells solars de manera ordenada, preferentment formant una única fila o, si no pot ser, amb files completes constituint un conjunt rectangular i simètric.
2. Per a aquelles cobertes o faldons de les mateixes, en les quals l'orientació o inclinació, no siguin les òptimes per al millor aprofitament de l'energia solar incident, es permetrà la instal·lació en coberta d'estructures auxiliars amb la inclinació i orientació necessària per a aquest millor aprofitament.

Proposem que la redacció d'aquest punt 3 sigui la següent:

“Es promourà i maximitzarà la implantació de panells solars per a l’autoconsum en polígons industrials o de serveis.”

Proposem la incorporació dels següents paràgrafs:

“Les ordenances municipals no podran ser més restrictives que les indicades en aquesta guia. En cas de discrepància, prevaldrà lo indicat en aquesta guia.

Les instal·lacions d'autoconsum elèctric amb tecnologia de generació renovable o per a producció d'energia elèctrica a partir de fonts d'energia renovables ubicades sobre el terreny, així com els suports i els elements auxiliars necessaris, no computen urbanísticament en ocupació, en edificabilitat, en distància a llindars ni en altura.”

Anexo B

Resultados del proceso de participación municipal.de deliberación técnica (noviembre 2022)

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ MUNICIPAL DE DELIBERACIÓ TÈCNICA SOBRE L'IM- PACTE DE LES INFRAESTRUCTURES DE PRODUCCIÓ D'ENERGIES RENOVABLES SOBRE EL PAISATGE DE MALLORCA

Direcció Insular de Territori i Paisatge
-Consell Insular de Mallorca-

Informe final

1

Autoria: Neus Ramis Seguí

Col·laboració: Marta Barros

Direcció Insular de Territori i Paisatge

Consell Insular de Mallorca, novembre, 2022

Revisió: gener 2023

Informe elaborat per La Bombeta www.labombeta.net

2

ÍNDEX

1. DESCRIPCIÓ.....	4
2. JUSTIFICACIÓ	6
3. ENQUESTA ONLINE	7
4. SESSIÓ DE DELIBERACIÓ 24 DE NOVEMBRE	41
4.1 Objectius.....	41
4.2 Marc de debat	43
4.3 Informació prèvia	45
4.4 Format de treball.....	46
4.5 Espais de debat.....	49
4.4 Metodologia proposada	51
4.6 Aspectes rellevants de la participació	53
4.7 Aportacions.....	55
5. Conclusions.....	78

1. DESCRIPCIÓ

La Direcció Insular de Territori i Paisatge del Consell Insular de Mallorca va iniciar un procés de reflexió respecte l'impacte de les infraestructures no lineals, especialment les destinades a la producció d'energies renovables, en el paisatge i en la qualitat de vida dels seus habitants, per a una planificació racional del territori. Aquest procés conté una sessió participativa i també una enquesta dirigida als municipis de Mallorca on es demana informació concreta sobre cada realitat municipal.

L'encàrrec a La Bombeta fou el d'elaborar aquesta enquesta a partir de les preguntes preestablertes, poder incloure-hi els resultats en aquest informe i facilitar la jornada participativa de dijous 24 de novembre de l'any 2022 amb persones tècniques de planejament urbanístic i de gestió energètica dels municipis de Mallorca. Es tractà de deliberar sobre les afectacions i conseqüències de la seva implantació en vista a la regulació de les zones de desenvolupament prioritari i l'establiment de paràmetres i condicions per a la seva implantació.

Respecte a l'enquesta, hem inclòs a l'Annex 1 els resultats previs que s'han rebut. Pel que fa a la reflexió conjunta de dia 24, en aquest mateix informe hi apareix la metodologia del disseny, les impressions més rellevants pel que va ser la participació i les aportacions rebudes.

L'estructura de l'informe és la següent:

- Justificació de la feina feta.
- Explicació de l'enquesta online (objectiu, preguntes i municipis que han respost) i dels resultats obtinguts.
- Sessió participativa, que es concreta amb els subapartats següents:
 - o Objectiu principal de la sessió participativa de dijous 24 de novembre.

- o Marc del debat, concretant per què s'està deliberant sobre aquest assumpte i sota quin context.
- o Informació prèvia que es va facilitar per a la seva deliberació posterior.
- o Format de treball, relatiu a grups de treball i plenari.
- o Espais de debat.
- o Metodologia proposada que permetés assolir els objectius esperats.
- o Aspectes rellevants de la participació que es detectaren des de facilitació (dinàmica dels grups, procés de debat...).
- o Aportacions que es recolliren.
- o Conclusions.

2. JUSTIFICACIÓ

En el marc del desenvolupament de l'Estratègia del paisatge del Consell de Mallorca, forma part de l'objectiu I.1. Millorar el coneixement, la formació, la sensibilització i la participació pública en matèria de paisatge.

Per tal de poder desenvolupar en un futur l'objectiu I.1.b de l'estratègia per a la caracterització i valoració dels paisatges i l'establiment d'objectius de qualitat i directrius paisatgístiques, resulta convenient realitzar la dinamització i execució d'un procés de participació amb el personal al servei dels municipis de Mallorca, involucrats amb la planificació urbanística i amb la gestió d'infraestructures no lineals, per debatre com afecta i quines conseqüències tenen la implantació de les infraestructures no lineals en el paisatge i en la qualitat de vida dels seus habitants, per a una planificació racional del territori.

3. ENQUESTA ONLINE

L'objectiu de l'enquesta fou la de tenir una primera aproximació a la realitat local sobre l'impacte de les infraestructures de producció d'energies renovables sobre el paisatge de Mallorca.

L'enquesta tenia tres parts, una primera part on es demanaven dades identificatives, un primer bloc respecte les plantes generadores d'energia (infraestructures d'energies renovables) i un segon bloc sobre instal·lacions d'autoconsum. Concretament, va tenir el següent contingut:

TÍTOL: ENQUESTA en el marc del procés de participació municipal de deliberació tècnica sobre l'impacte de les infraestructures de producció d'energies renovables sobre el paisatge de Mallorca

Dades identificatives

1. Per favor, selecciona l'Ajuntament on fas feina:
2. Marca el perfil que ocupes, com a personal de l'Ajuntament (pots marcar més d'una opció si fos el cas):
☐ Tècnic/a de planejament urbanístic ☐ Gestor/a energètic/a ☐ Representant polític/a ☐ Altres
Altres:
3. Per favor, indica una adreça de correu de contacte:

BLOC 1. Infraestructures de generació d'energia renovable.

7

1.1 Existeix al vostre municipi una normativa pròpia per a la regulació de la implantació d'infraestructures de generació d'energia renovable?

- ☐ Sí, en el planejament urbanístic ☐ Sí, a les ordenances municipals. ☐ En tramitació, en el planejament urbanístic. ☒ En tramitació, a les ordenances municipals. ☐ No

OBSERVACIONS

1.2 Quina és la demanda energètica actual del municipi (MWh/any)?

1.3 Quina és la demanda energètica prevista per l'any 2030 (MWh/any)?

1.4 Quines de les següents tipologies d'infraestructures de generació d'energia renovable considereu adequades i prioritàries per implantar en el vostre municipi? (seleccionen les opcions que considereu adient)

Aerogenerador:

- ☐ Agrupació de 1 a 3 unitats. ☐ Agrupació de 4 a 10 unitats. ☐ Agrupació de més de 10 unitats.

Aerogenerador:

- ☐ Menys de 50 m d'alçada. ☐ Entre 50 m i 100 m d'alçada. ☐ Més de 100 m d'alçada.

Parc fotovoltaic:

- ☐ Més de 10 Ha. ☐ De 4 a 10 Ha. ☐ De 0 a 4 Ha.

Altres opcions:

- ☐ Planta solar tèrmica. ☐ Planta de producció d'hidrogen "verd". ☐ Centres de tractament de Biomassa. ☐ Totes les mencionades anteriorment. ☐ Cap

1.5 Quins àmbits del vostre municipi considereu prioritaris per implantar les infraestructures de generació d'energies renovables?

- ☐ Sòls urbans o urbanitzables industrials o de serveis. ☐ Sòl rústic: Àrees de transició de sectors industrials o de serveis. ☐ Sòl rústic: Àrees de transició de nuclis tradicionals. ☐ Sòl rústic: Àrees de transició de nuclis turístics. ☐ Sòl rústic de Règim General sense limitació. ☐ Sòl rústic de Règim General amb limitació de tipus territorial o paisatgística. ☐ Cap

Altres:

8

1.6 Quins àmbits del vostre municipi considereu que s'haurien d'excloure de la implantació d'infraestructures de generació d'energies renovables?

☐ Sòl rústic protegit AANP/ANEI ☐ Sòl rústic protegit ARIP ☐ Sòl rústic protegit APT (àrees de protecció territorial) carreteres ☐ Sòl rústic protegit APT (àrees de protecció territorial) costes ☐ Sòl rústic protegit APR (àrees de prevenció de riscos incendi, inundació, erosió, esllavissada o vulnerabilitat d'aqüífers) ☐ Àrees d'interès agrari ☐ Sòl rústic amb limitació de protecció territorial o paisatgística ☐ Terrenys amb pendent superior al 10% ☐ Terrenys amb pendent superior al 20% ☐ Àrees de paisatge obert ☐ Cap

Altres:

BLOC 2. Instal·lacions d'autoconsum

2.1 Considereu convenient una regulació insular per a la implantació d'instal·lacions d'autoconsum?

☐ Sí ☐ Només al patrimoni cultural i als centres històrics ☐ No

2.2 Existeix al vostre municipi una normativa pròpia per a la regulació de la implantació d'instal·lacions d'autoconsum?

☐ Sí, en el planejament urbanístic ☐ Sí, a les ordenances municipals ☐ En tramitació, en el planejament urbanístic ☐ En tramitació, a les ordenances municipals ☐ No

OBSERVACIONS

2.3 Quin és el volum estimat d'actuacions per a la implantació d'instal·lacions d'autoconsum en relació al volum general d'obres al municipi?

☐ Alt (més del 50%) ☐ Mitjà (entre el 10% i el 50%) ☐ Baix (menys del 10%)

2.4 On trobeu que haurien d'anar de forma prioritària les instal·lacions d'autoconsum de tipus col·lectiu o de comunitats energètiques?

☐ A sòl rústic ☐ A sòl rústic. Àrea de transició ☐ A sòl rústic de règim general ☐ A sòl urbà o urbanitzable ☐ Als equipaments públics ☐ Als equipaments privats ☐ Als aparcaments públics ☐ Als aparcaments privats ☐ Als espais lliures públics ☐ Als espais lliures privats ☐ Als edificis particulars

2.5 Quina superfície d'espais públics o cobertes d'edificis públics podrieu posar a disposició per ubicar les instal·lacions d'autoconsum de comunitats energètiques?

9

A l'Annex es poden trobar les gràfiques de l'enquesta que seran explicades al llarg d'aquest apartat.

Els municipis que varen respondre han estat els següents (pregunta 1). Al seu costat es va anotant el nombre d'habitants de cada un per poder valorar el seu grau de representativitat¹:

- Alaró: 5.741 hab.
- Artà: 7.984 hab.
- Andratx: 11.571 hab.
- Binissalem (2): 8.895 hab.
- Búger (2): 1.084 hab.
- Bunyola: 7.037 hab.
- Campanet: 2.684 hab.
- Lloseta: 6.250 hab.
- Marratxí (2): 38.357 hab.
- Montuïri: 3.087 hab.
- Palma (2): 419.366 hab.
- Pollença: 16.969 hab.
- Santa Maria del Camí: 7.507 hab.
- Selva: 4.129 hab.

En total tenim 14 municipis, ja que alguns varen respondre dues vegades des de diferents perfils (gràfica 1 de l'Annex 1).

Tal i com la segona gràfica indica, partint de que Mallorca té 912.455 habitants, tot i que hagin contestat 14 municipis de 54 que hi ha a Mallorca, en termes de població, aquests representarien a un 59% de la població total de l'illa, la qual cosa suposa una representativitat considerable de l'enquesta.

Un apunt important abans d'interpretar aquesta enquesta és que hi ha respostes de determinats municipis com Búger, Alaró (una de les dues

¹ Dades actualitzades extretes d'IBESTAT referents a l'any 2021 a www.ibestat.caib.es

respostes), Campanet, Binissalem (una de les dues respostes) i Selva que han estat fetes per la mateixa persona, la tècnica de la mancomunitat del Raiguer (i no per un agent municipal) la qual cosa ens fa presumir que tenen una informació parcial. A més, l'esmentada persona no ha volgut respondre en nom del municipi. La tècnica emperò, sí ha desenvolupat amb més detall la de Binissalem perquè coneix millor la seva realitat local (treballa des d'allà) i l'Ajuntament. Per tant, el fet que en aquestes respostes no es respongui a certes qüestions no s'interpreta com un silenci en clau de negació sinó en clau de desconeixement de la informació.

Pel que fa al perfil de persones que han respost a l'enquesta (pregunta 2), la gràfica 3 indica que la majoria de persones que han respost l'enquesta són o bé gestors/es energètics/ques (34%) o bé, tècnics/ques de planejament urbanístic (29%). En molt menor mesura, les respostes palesen que també s'han indicat perfils, entre altres, de representants polítics, inspectors urbanístics, tècnics de mancomunitats, de medi ambient i directores d'urbanisme. En total, s'han anomenat 9 perfils diferents i hi ha hagut un total de 24 respostes, de les quals algunes han coincidit en la mateixa enquesta. Això indicava que en alguns casos, la persona que responia l'enquesta estava ocupant diversos perfils alhora.

Per exemple, en el cas de Palma, en Gabriel Horrach ha indicat que ell ocupava els següents perfils: tècnic de planejament urbanístic, gestor energètic, representant polític i director de l'àrea d'urbanisme.

BLOC 1. INFRAESTRUCTURES DE GENERACIÓ D'ENERGIES RENOVABLES

Respecte el primer bloc de preguntes referit a les infraestructures de generació d'energies renovables, a continuació s'avancen les conclusions.

Com a diagnosi inicial, s'observa que la majoria de municipis encara no disposen d'una normativa per a la regulació d'aquest tipus d'infraestructures (12 respostes) (veure gràfica 4 de la pregunta 1.1). Només en un cas, la tenen en tramitació a les ordenances municipals i en un altre, en tramitació també en el planejament urbanístic (que resulta ser del mateix municipi, Palma, però en respostes distintes omplertes per distintes persones).

11

Hi hagut 5 respostes que no han contestat a aquesta pregunta perquè es tractava de la tècnica de la mancomunitat del raiguer i possiblement no volia respondre en nom del municipi o desconeixia la informació.

Algunes observacions al respecte que es mencionen són les següents: Binissalem, que precisament ha estat un dels que no ha contestat aquesta pregunta, qüestiona la utilitat de fer una normativa al respecte en el cas d'ajuntaments petits si, tanmateix, es fa difícil controlar-ne el seu compliment.

D'altres, com Palma, mostren el seu posicionament, comentant que, pendent de l'aprovació definitiva del PGT i del POD, s'estableixen les següents normes i articles (de moment d'aplicació transitòria durant 2 anys o fins que s'aprovi definitivament el pla):

En primer lloc, en cas de nova activitat o de construcció de noves edificacions en sòl rústic, es demana un estudi justificatiu d'integració paisatgística i ambiental.²

² "Artículo 6.1.2. Estudio justificativo de integración paisajística y ambiental. 1. La solicitud de implantación de nuevas actividades y/o de construcción de nuevas edificaciones y de reforma integral de las existentes en suelo rústico tiene que incluir un proyecto técnico que recoja todas las medidas de integración paisajística y ambiental que se tienen que llevar a cabo en la totalidad de la finca, en función de sus características, tendentes a:

- o a) Recuperar y mantener la totalidad de los terrenos en buen estado según sus características naturales y adopción de las medidas de autoprotección ante el riesgo de incendio forestal, en particular, mantener la masa boscosa en condiciones que minimice la extensión de incendios forestales y de forma que no perjudique las especies protegidas que se tengan que preservar y, en zonas agrícolas, mantener los cultivos tradicionales y las plantaciones frutales o, en otro caso, mantener la explotación agraria existente.
- o b) Recuperar y mantener los elementos de valor etnográfico o cultural existentes en la finca, como es el caso de elementos de piedra seca.
- o c) Eliminar los elementos de cierre contruidos sin seguir sistemas y materiales tradicionales.
- o d) Reducir el impacto de la edificación sobre el cielo nocturno. El diseño de la iluminación de la edificación tiene que reducir al máximo la contaminación lumínica para preservar el cielo nocturno
- o e) Preservación de los hábitats naturales uno de la biodiversidad agroforestal. Los cierres de las fincas y edificaciones solo se podrán hacer con acabados tradicionales o bien con vallas cinegéticas que permitan el paso de la fauna. Se tiene que adoptar la estructura y trazado que mejor se adecue al paisaje y se tiene que priorizar el uso de elementos vegetales, que tienen que ser autóctonos. Además, se justificará:
- o 1.1. La idoneidad del emplazamiento respecto a otras alternativas posibles.

12

En segon lloc, comenta que totes les instal·lacions que siguin renovables, degudament justificades, poden ser admeses, encara que no compleixin els paràmetres d'altura de les edificacions. També concreta que les instal·lacions que ocupin més de 4 ha es poden ubicar en terrenys de sòl rústic comú, "en especial en terrenos de baja productividad agrícola, marginales o degradados, sin valor natural, paisajístico o edafológico".

I, finalment, indica que en cas de terreny cultivable, aquest es pot combinar amb agro-voltíques.³

- o 1.2. El cumplimiento de la legislación vigente en todo lo relativo a protección del medio ambiente y protección del patrimonio. Se dará especial relevancia a la consideración del impacto derivado de los siguientes aspectos:
- o a) Evaluación de las necesidades de suministro de agua y energía en cualquiera de sus formas con expresión de la fuente de suministro, trazado de las redes desde su origen y dimensionado de la misma.
- o b) Descripción de los sistemas de eliminación de residuos. Se considerarán especialmente las garantías de no contaminación de los acuíferos.
- o c) Evaluación de los niveles de producción de ruidos y vibraciones, en su caso.
- o d) Descripción de los movimientos de tierra, así como otras operaciones que produzcan transformaciones relevantes en el medio geológico.
- o e) Evaluación de las transformaciones que pudieran producirse en los ciclos biológicos por alteración de la fauna y la flora en el medio preexistente
- o f) Evaluación del impacto visual, producido por la implantación, a cuyo efecto podrán exigirse perspectivas, fotomontajes o cualquier otra documentación útil al efecto. 2. Si la solicitud de nueva edificación o reforma de la existente precisa someterse a evaluación ambiental, no será necesario elaborar el estudio justificativo de integración paisajístico o ambiental, por quedar incorporado el objeto del mismo en la documentación ambiental."

³ "Artículo 6.1.17. Instalaciones energéticas alternativas.

- o 1. Todas las instalaciones destinadas a un mejor aprovechamiento de las energías renovables que estén debidamente justificadas podrán ser admitidas, aun cuando incumplan los parámetros de altura de las edificaciones.
- o 2. Las instalaciones de producción de energía eléctrica a partir de fuentes de energías renovables que ocupen más de 4 hectáreas en total se ubicarán preferentemente en los terrenos de suelo rústico común, en especial en terrenos de baja productividad agrícola, marginales o degradados, sin valor natural, paisajístico o edafológico.

"Artículo 6.5.2 "5. En el ámbito del parque agrario nunca se perderá superficie cultivable por la instalación de parques fotovoltaicas. En consecuencia, se permite la instalación de agrovoltáicas que combina la agricultura con la fotovoltaica, de tal manera que el rendimiento

13

Per tant, podríem dir que Palma té un posicionament més bé de "facilitador" que de "bloquejador".

A l'enquesta d'Alaró es respon dient que s'estableixen algunes normes que regulen aquest assumpte, tot incidint en que es procedeix a la denegació del que pertorbi el medi ambient i la demanda d'integrar plaques fotovoltaïques en cada cas.⁴

Finalment, Marratxí contesta que "les NNSS són de l'any 1998", d'on es pot interpretar que les normes subsidiàries són antigues.

Pel que fa les xifres respecte la necessitat de MWh/any (veure gràfica 5 de la pregunta 1.2), els següents municipis no han contestat o han indicat "?", la qual cosa s'entén que no es disposa d'aquesta informació:

- Alaró
- Andratx
- Artà
- Bunyola
- Lloseta
- Selva
- Santa Maria del Camí
- Pollença

Aquest fet obriria una reflexió entorn a la necessitat de calcular la demanda energètica de cada municipi, si es que es vol fer una política energètica de

del cultivo y de las placas solares sea el máximo, donde las células fotovoltaicas aportan la sombra necesaria para maximizar la producción del cultivo, evitando pérdidas por elevada radiación solar. La disposición de la instalación fotovoltaica debe permitir que la maquinaria agrícola pueda entrar en el campo sin problemas."

⁴ "No obstant, procedeix la denegació que atempti o pertorbi el caràcter ambiental de la zona on es troba, i amb això demanam que integrin les plaques fotovoltaïques tant com sigui possible en cada cas."

reducció del consum d'emissions de CO2 per tal de fer front al canvi climàtic, a partir d'energies renovables, tal i com la normativa balear obliga⁵. Caldria valorar la manera en què es pot vehicular aquesta necessitat, especialment si els municipis necessiten suport, atès que s'interpreta d'alguns comentaris de les enquestes que els recursos disponibles no són suficients per poder fer els passos necessaris per a una transició energètica, degut al volum de feina quotidià que aquests han d'enfrontar.

Búger, ha contestat que no es tenen les dades (per part d'una representant política) i el gestor energètic ha indicat la xifra de 255 MWh/any.

Dels municipis que sí disposen de les dades, aquestes són diverses i van lligades a la grandària del municipi. Campanet o Binissalem, necessiten entre 700 i 800 MWh/any. Municipis més petits com Alaró uns 462 MWh/any i Búger 255 MWh/any.

Grans urbs com Palma necessiten 5.120.935,60 MWh/any i Marratxí, 430.000 MWh/any.

Les xifres de les que disposam són:

Quadre 1. Demanda de MWh/any per municipi.

	Demanda
Marratxí	430.000
Montuïri	0,4
Palma	5.120.935,6
Alaró	462,84
Binissalem	799
Búger	255
Campanet	731 (només en instal·lacions municipals)

Font: elaboració pròpia

5 Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica. En línia: https://www.caib.es/sites/canvyclimatic2/ca/lei_de_ccite/ (31/01/2023)

15

Respecte la previsió de reducció de la demanda (pregunta 1.3), alguns municipis indiquen un percentatge de reduccions que, en alguns casos, es comenta, són molt difícils d'assolir.

Quadre 2. Demanda de MWh/any i previsió de reducció per municipi.

	Demanda	Previsió
Marratxí	430.000	Reducció d'un 20/25%
Montuïri	0,4	0.35
Palma	5.120.935,6	3.463.448,12
Alaró	462,84	11.114,54 t CO2
Binissalem	799	13.835 tCO2 manco i 3,42 segons el PAESC però molt difícil de complir
Búger	255	
Campanet	731 (només en instal·lacions municipals)	600

Font: elaboració pròpia

Caldria incidir en, a part de fer estudis acurats a nivell municipal que detallin la quantitat i manera en què es reduirà en emissions (i en consum), valorar fins a quin punt aquesta reducció és coherent amb la normativa establerta.

Pel que fa al tipus d'infraestructura d'energies renovables preferible i prioritària a implementar (pregunta 1.4), tenim diverses opcions:

1. AEROGENERADORS:

Sobre els aerogeneradors, s'han obtingut 6 respostes de municipis diferents que han optat majoritàriament per agrupacions de 4 a 10 unitats. En menor mesura, dos municipis optarien per les agrupacions d'1 a 3 i dos municipis per agrupacions de més de 10 (gràfica 6 de l'Annex). N'hi ha hagut un, en concret Binissalem, tal i com es veu al quadre 3, que ha votat les tres opcions. També

16

hem observat que altres respostes de persones amb distint perfil d'un mateix municipi no han contestat a aquesta pregunta.

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró,
- Artà
- Binissalem (gestor energètic)
- Búger (representant polític i gestor energètic)
- Bunyola
- Campanet
- Marratxí (tècnic planejament urbanístic)
- Montuïri
- Palma (tècnic de planejament urbanístic/medi ambient)
- Pollença
- Selva

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

Quadre 3. Agrupacions d'Aerogeneradors desitjables per municipi.

Aerogeneradors				
Més de 10 unitats	Andratx	Binissalem		
Entre 4 i 10	Santa Maria del Camí	Binissalem	Marratxí (gestor energètic)	Lloseta
De 1 a 3	Binissalem (tècnica mancomunitat)	Palma (director d'urbanisme)		

Font: elaboració pròpia

En relació als metres d'alçada, la majoria optaria per menys de 50 m d'alçada (4 perfils de municipis diferents). Només un, ha optat per entre 50 m i 100 m i un altre, més de 100 m, que seria Binissalem que ha marcat totes les possibilitats (veure gràfica 7).

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró

17

- Artà
- Binissalem (gestor energètic)
- Búger (representant polític i gestor energètic)
- Bunyola
- Campanet
- Lloseta
- Marratxí (tècnic planejament urbanístic)
- Montuïri
- Palma (tècnic de planejament urbanístic/medi ambient)
- Pollença
- Selva

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

Quadre 4. Alçada dels d'Aerogeneradors desitjables per municipi.

Aerogeneradors				
Menys de 50m	Andratx	Santa Maria del Camí	Palma (director d'urbanisme)	Marratxí (gestor energètic)
Entre 50 i 100m	Binissalem (tècnica mancomunitat)			Lloseta
Més de 100m	Binissalem (tècnica mancomunitat)			

Font: elaboració pròpia

En resum, els resultats indiquen que de les respostes obtingudes, es prefereix aerogeneradors amb agrupacions de 4 a 10 i que tinguin menys de 50m d'alçada. Però del fet que hi hagi hagut municipis que no responen, se'n pot deduir que o bé aquests no tenen els elements suficients per valorar-ho o bé el tipus d'infraestructura no és desitjada en el territori on treballen o bé que, a títol personal, no hi són partidaris. En tot cas, caldria esbrinar-ne els motius, si és que interessa facilitar la implantació d'aquesta tipologia d'energia renovable i que els municipis siguin més facilitadors.

18

2. PARCS FOTOVOLTAICS:

En aquest camp s'han recollit més respostes, unes 10 que, a cops, provenen del mateix municipi però amb distints perfils (per exemple, Palma o Marratxí) (veure gràfica 8).

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró (gestor energètic)
- Búger (gestor energètic)
- Binissalem (gestor energètic)
- Bunyola
- Campanet
- Lloseta
- Montuïri
- Pollença
- Selva

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

Quadre 5. Parcs fotovoltaics: tipologia per municipi.

Parcs fotovoltaics	Menys 4Ha	Entre 4 i 10 Ha	Més de 10h
	Andratx	Binissalem (tècnica mancomunitat)	Binissalem (tècnica mancomunitat)
	Binissalem (tècnica mancomunitat)		
	Búger (representant polític)		
	Marratxí (gestor energètic/tècnic planejament)		
	Santa Maria del Camí		

19

	Palma (director d'urbanisme i tècnic planejament)		
	Artà		
	Alaró		

Font: elaboració pròpia

El fet que en aquesta pregunta es tingui un nombre major de respostes, pot palesar un interès major per la implantació d'aquest tipus d'infraestructures. La majoria de les respostes indiquen que es prefereix un parc de 0 a 4 Ha, amb un 82% de les respostes (8 de 10). Només una resposta ha indicat que prefereix de 4 a 10 Ha i una altra, més de 10 Ha, resposta que prové de la tècnica de la mancomunitat del Raiguer que treballa a Binissalem que, en tots els casos que s'ha donat a triar, a escollit optar per totes les propostes possibles, la qual cosa ens dona una idea del grau de voluntat d'aquesta persona a l'hora d'implantar energies alternatives que permetin reduir el consum de CO₂.

També cal destacar la possible voluntat de municipis com Marratxí o Palma que tenen l'índex de població major a les que subministrar.

3. ALTRES OPCIONS. Pel que fa a la pregunta "altres opcions", hi ha hagut 5 respostes que han indicat la seva preferència a implantar plantes de tractament de biomassa, que ha estat la que ha tingut més respostes: 4 han respost plantes d'hidrogen verd i, finalment, a destacar la dicotomia entre 3 respostes que respongueren "totes les mencionades" i 3 que respongueren "cap". Anem a veure els detalls.

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró (gestor energètic)
- Búger (gestor energètic)
- Binissalem (gestor energètic)
- Campanet
- Marratxí (tècnic de planejament urbanístic)
- Pollença

20

- Selva

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

Quadre 6. Altres opcions (energies renovables) per municipi.

Altres	Centres de tractament de biomassa	Planta de producció d'hidrogen verd	Planta Solar tèrmica	Totes les mencionades anteriorment	Cap
	Andratx	Búger (representant polítics)		Palma (director d'urbanisme i tècnic planejament)	Artà
	Bunyola	Lloseta		Binissalem (tècnica mancomunitat)	Montuïri
	Lloseta	Marratxí (gestor energètic)			Alaró (tècnica planejament urbanístic)
	Santa Maria del Camí				

Font: elaboració pròpia

De les respostes rebudes (veure gràfica 9), destacar la varietat sobre el "com" i el "tipus" de població de cada municipi. No se'n pot treure una conclusió clara al respecte, ni hi ha cap manera predominant en les altres. Tal volta comentar que ningú ha escollit la planta solar tèrmica, tot i que determinats municipis quan han indicat "totes les mencionades anteriorment" l'han inclosa. Igualment, mencionar a tres municipis, Alaró, Montuïri i Artà que han contestat "cap de les mencionades". En aquest sentit, recordar que tant Artà com Alaró, anteriorment han seleccionat que preferirien parcs fotovoltaics de 4 Ha i no han respost a la

21

pregunta sobre els aerogeneradors. Finalment, Montuïri no ha respost a cap de les opcions anteriors.

Quant als àmbits que cal prioritzar per implantar aquest tipus d'infraestructures (pregunta 1.5 i gràfica 10), es respon majoritàriament que seria preferible en sòls urbans o urbanitzables industrials o de serveis i en molt menor mesura, en àrees de sòl rústic de transició de sectors industrials o de serveis. Vegem-ne els detalls.

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró (gestor energètic)
- Búger (gestor energètic)
- Binissalem (gestor energètic)
- Campanet
- Montuïri
- Pollença
- Selva

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

Quadre 7. Àmbits del municipi prioritaris per la implantació d'energies renovables

Sòls urbans o urbanitzables industrials o de serveis.	Sòl rústic: Àrees de transició de sectors industrials o de serveis	Sòl rústic: Àrees de transició de nuclis tradicionals	Sòl rústic: Àrees de transició de nuclis turístics.	Sòl rústic de Règim General sense limitació	Sòl rústic de Règim General amb limitació de tipus territorial o paisatgística	CAP
Bunyola	Binissalem (tècnica mancomunitat)	Binissalem (tècnica mancomunitat)	Artà	Andratx	Alaró (tècnica planejament urbanístic)	

22

Búger (representant polític)	Lloseta	Artà	Binissalem (tècnica mancomunitat)	Binissalem (tècnica mancomunitat)		
Santa Maria del Camí	Artà					
Binissalem (tècnica mancomunitat)	Palma (tècnic planejament)					
Lloseta						
Artà						
Marratxí (gestor energètic)						
Palma (director d'urbanisme i tècnic planejament)						
Alaró (tècnica planejament urbanístic)						
Marratxí (tècnic de planejament urbanístic)						

Font: elaboració pròpia

Apareix un comentari per part de Santa Maria que diu "Mai en Sòl NO Urbà!" i en contraposició, la tècnica de la mancomunitat del Raiguer que, en qualitat de gestora energètica de Binissalem, comenta que tot i ser conscients d'estudiar l'impacte ambiental de la implantació de la infraestructura, caldria no posar gaires traves la qual cosa pot ajudar a reduir emissions perjudicials per al canvi climàtic.

23

Finalment, en Gabriel Horrach de l'Ajuntament de Palma comenta: "Sòl rústic no protegit, establint regulacions per garantir posar en valor la biodiversitat, l'activitat agropecuària i l'òptima integració paisatgística".

Pel que fa la pregunta sobre on caldria descartar-ho (pregunta 1.6 i gràfica 11), la majoria de respostes han indicat que en sòl rústic protegit AANP/ANEI (10 respostes) i en segon lloc, sòl rústic protegit ARIP i sòl rústic amb limitació de protecció territorial o paisatgística (8 respostes). També s'han marcat la resta de les opcions, però no en tanta freqüència. Anem a veure'n els detalls.

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró (gestor energètic)
- Búger (gestor energètic)
- Binissalem (gestor energètic)
- Campanet
- Pollença
- Selva

24

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents: **Quadre 8. Àmbits del municipi que s'haurien d'excloure de la implantació d'infraestructures de generació d'energies renovables**

Sòl rústic protegit AANP/AN EI	Sòl rústic: protegit ARIP	Sòl rústic protegit APT (àrees de protecció territorial) carreteres.	Sòl rústic protegit APT (àrees de protecció territorial) costes	Sòl rústic protegit APR (àrees de prevenció de riscos d'incendi, inundació, erosió, esllavissada o vulnerabilitat d'aqüífers).	Àrees d'interès agrari.	Sòl rústic amb limitació de protecció territorial o paisatgística	Terrenys amb pendent superior al 10%.	Terrenys amb pendent superior al 20%.	Àrees de paisatge obert.	cap
Andratx	Palma (tècnic planejament/ director d'urbanisme)	Búger (representant polític)	Artà	Andratx	Marratxí (gestor energètic/tècnic planejament)	Búger (representant polític)	Búger (representant polític)	Búger (representant polític)	Búger (representant polític)	Binissalem (tècnic a mancomunitat)
Búger (representant polític)	Lloseta	Marratxí (gestor energètic)	Palma (director d'urbanisme/ tècnic planejament)	Binissalem (tècnica mancomunitat)	Búger (representant polític)	Santa Maria	Santa Maria	Santa Maria	Santa Maria	Montuïri
Santa Maria del Camí	Artà		Búger (representant polític)	Búger (representant polític)	Santa Maria	Lloseta	Palma (director urbanisme/ tècnic planejament)	Palma (director urbanisme/ tècnic planejament)	Palma (director urbanisme/ tècnic)	

25

									planejament)	
Bunyola	Marratxí (gestor energètic/tècnic planejament)		Andratx	Santa Maria	Palma (director d'urbanisme / tècnic planejament)	Palma (director urbanisme / tècnic planejament)	Artà	Artà	Artà	
Lloseta	Búger (representant polític)		Santa Maria	Palma (director d'urbanisme / tècnic planejament)	Artà	Artà	Marratxí (gestor energètic)	Marratxí (gestor energètic)	Marratxí (gestor energètic/tècnic planejament)	
Artà	Santa Maria		Artà	Artà		Marratxí (gestor energètic/tècnic planejament)		Alaró (tècnica planejament urbanístic)		
Marratxí (gestor energètic/ tècnic planejament)			Marratxí (gestor energètic)	Marratxí (gestor energètic)						
Palma (director urbanisme i tècnic planejament)										

26

Santa Maria										

Font: elaboració pròpia

27

S'han identificat més àmbits que s'han d'excloure (comparat amb els que s'han de prioritzar), sobretot, s'indica "Sòl rústic protegit AANP/ANEI" que és l'opció que ha rebut més suport. Però les altres opcions també reben suport relatiu que queda repartit més o menys de forma equitativa (amb suport que oscil·la de 12% a 8%). Les que reben menys suport seria sòl rústic amb limitació de protecció territorial o paisatgística i sòl rústic protegit APT (àrea de protecció territorial) carreteres.

Hi ha municipis com Artà, Palma, Marratxí o Santa Maria que han indicat gairebé totes les opcions. Palma i Marratxí, concretament, s'observa que en respostes anteriors han manifestat opcions "preferibles" a implantar pel que fa distintes infraestructures generadores d'energies renovables en sòls urbanitzables, però amb la voluntat d'excloure també tots els sòls esmentats anteriorment per tal de contribuir en la preservació del territori i del paisatge.

En canvi, Binissalem, considera que cap sòl s'hauria d'excloure, la qual cosa reforça la hipòtesis sobre l'alta sensibilitat o voluntarisme de la tècnica d'avançar en la implantació d'infraestructures d'energies renovables, més enllà del paisatge i territori.

Unes **conclusions preliminars** que es podrien extreure d'aquest bloc serien les següents:

NORMATIVA DE REGULACIÓ DE LES INFRAESTRUCTURES D'ENERGIA RENOVABLE: La majoria de municipis encara no disposen d'una normativa per a la regulació d'aquest tipus d'infraestructures.

DEMANDA ENERGÈTICA ACTUAL I PREVISTA. Caldria incidir en, a part de fer estudis acurats a nivell municipal que detallin la quantitat i manera

en que es reduirà en emissions (i el consum), valorar fins a quin punt aquesta reducció és coherent amb la normativa establerta (veure, Llei 10/2019 del canvi climàtic).

AEROGENERADORS: de les respostes obtingudes, es prefereix aerogeneradors amb agrupacions de 4 a 10 i que tinguin menys de 50m d'alçada. Però del fet que hi hagi hagut municipis que no responen, se'n pot deduir que o bé aquests no tenen els elements suficients per valorar-ho o bé el tipus d'infraestructura no és desitjada en el territori on treballen o bé que a títol personal no hi són partidaris.

PARCS FOTOVOLTAICS. La infraestructura dels generadors fotovoltaics genera més interès i s'optaria per la tipologia d'1 a 4 Ha.

ALTRES OPCIONS. En aquesta secció, no se'n pot treure una conclusió clara al respecte ja que cap opció ha estat predominant a les altres. Pot ser, destacar que la biomassa ha estat l'opció més votada. Ningú ha escollit la planta solar tèrmica, tot i que determinats municipis, quan han indicat "totes les mencionades anteriorment", l'han inclosa.

SÒLS PRIORITARIS PER LA SEVA IMPLANTACIÓ. Pel que fa al tipus de sòl que caldria prioritzar per a la implantació d'aquest tipus d'infraestructures, existeix un consens perquè s'implementin en sòls urbans o urbanitzables industrials o de serveis.

SÒLS QUE CAL EXCLOURE. Pel que fa les restriccions, el nombre de respostes ha estat variat i ampli, en conseqüència, es pot entendre que les limitacions per part dels Ajuntaments, a implantar infraestructures d'energia renovable en distints tipus de sòl que no siguin l'indicat anteriorment, encara són amples.

BLOC 2. INFRAESTRUCTURES D'AUTOCONSUM

En relació a aquest bloc, hi va haver enquestes que no el tocaren perquè es tracta de mancomunitats i, es podria interpretar que no ho feren perquè no disposen d'aquesta informació ni de la competència per exercir cap actuació al respecte.

Respecte la pregunta 2.1 (veure gràfica 12) sobre si cal regular l'autoconsum, sembla que existeix un consens en que sí seria recomanable. A continuació s'anoten els detalls.

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró (gestor energètic)
- Búger (gestor energètic)
- Binissalem (gestor energètic)
- Campanet
- Selva

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

Quadre 9. Cal regular l'autoconsum?

	SÍ	NO	Només al patrimoni cultural i centres històrics
	Andratx	Binissalem (tècnica mancomunitat)	Lloseta
	Bunyola	Palma (tècnic planejament)	
	Alaró (tècnica planejament)	Montuïri	
	Santa Maria del Camí		

31

	Búger (representant polítics)		
	Pollença		
	Palma (director d'urbanisme)		
	Artà		
	Marratxí (gestor energètic/tècnic planejament)		

Font: elaboració pròpia

També, es coincideix en què, per ara, no existeix en el propi municipi, una normativa al respecte (veure pregunta 2.2, gràfica 13). A continuació, es detallen les respostes per municipi.

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró (gestor energètic)
- Búger (gestor energètic)
- Binissalem (gestor energètic)
- Campanet

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

Quadre 10. Existència d'una normativa d'autoconsum en el municipi.

Sí, en el planejament urbanístic	Sí, a les ordenances municipals	En tramitació en el planejament urbanístic	En tramitació a les ordenances municipals.	No

32

		Palma (director d'urbanisme)	Palma (tècnic planejament)	Selva
				Andratx
				Bunyola
				Búger (representant polítics)
				Santa Maria
				Binissalem (tècnica mancomunitat)
				Lloseta
				Pollença
				Artà
				Montuïri
				Marratxí (gestor energètic/tècnic planejament)
				Alaró (tècnica planejament)

Font: elaboració pròpia

En el comentari cal destacar Marratxí (gestor energètic) que quan especifica que no tenen regulació al respecte, comenta que "a les NNSS vigents fa una petita regulació, quedant admès, de manera raonada, l' incompliment de paràmetres urbanístics." El tècnic de planejament, torna a mencionar que les normes subsidiàries daten del 1998.

També, Alaró (tècnica de planejament urbanístic) menciona que tampoc tenen una regulació però que es "procedeix a la denegació que atempti o pertorbi el caràcter ambiental de la zona on es troba i amb això demanem que integrin les plaques fotovoltaïques tant com sigui possible en cada cas."

33

La tècnica de la Mancomunitat del Raiguer indica que es necessita de més personal tècnic per portar a terme tot el gruix de la implantació d'infraestructures en energies renovables atès el volum de feina que representa, si es vol fer amb qualitat, i l'escassetat de mitjans que es té en l'actualitat: "A la Mancomunitat no n'hi ha. I els gestors energètics necessiten poder dedicar moltes més hores de les que tenim assignades per poder desenvolupar aquesta tasca. Crec que per fomentar la implantació de energies renovables i que no suposi un problema paisatgístic caldria tenir molta més dedicació de personal per poder fer una bona diagnosi, la informació que us puc transmetre aquí crec que no es suficient."

Finalment, comentar que Palma és l'únic municipi que sembla està treballant per incorporar una normativa per a la regulació de l'autoconsum.

La pregunta 2.3 en relació al volum estimat d'actuacions per a la implantació d'instal·lacions d'autoconsum en relació al volum general d'obres del municipi (veure gràfica 14), la majoria de les respostes indiquen que és mitjà (entre el 10% i el 50%). Tot i així, destacar 3 respostes que indiquen que en el seu cas és alt (més del 50%) i 3 que indiquen que és baix (menys del 10%). A continuació, es detallen les respostes obtingudes.

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró (gestor energètic)
- Artà
- Búger (gestor energètic)
- Binissalem (gestor energètic i tècnica de la mancomunitat)
- Campanet
- Palma (tècnic planejament urbanístic)

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

Quadre 11. Volum estimat d'actuacions per a la implantació d'instal·lacions d'autoconsum en relació al volum general d'obres del municipi

34

Alt (més del 50%)	Mitjà (entre el 10% i el 50%)	Baix (menys del 10%)
Pollença	Palma (director d'urbanisme)	Andratx
Selva	Bunyola	Búger (representant polítics)
Marratxí (tècnic planejament)	Santa Maria	Lloseta
	Montuiri	
	Marratxí (gestor energètic)	
	Alaró (tècnica planejament)	

Font: elaboració pròpia

Quan entrem en el detall de les respostes, s'observa que Marratxí ha respost diferent en funció del perfil que responia. Per tant, no es té una informació clara d'aquest municipi.

Respecte a on es considera prioritari situar les instal·lacions d'autoconsum col·lectiu (resposta 2.5 i gràfica 15), la resposta és variada: la que té més consens és en els equipaments públics (14 respostes) i en els aparcaments públics (13 respostes). En menor mesura, també es va indicar a sòl urbà urbanitzable (9) i als edificis particulars (9). A continuació es detallen les respostes de cada municipi.

Els municipis que no han contestat, són:

- Alaró (gestor energètic)
- Búger (gestor energètic)
- Binissalem (gestor energètic)
- Campanet

Dels que han contestat, les seves preferències són les següents:

35

Quadre 12. A on es prioritari situar les instal·lacions d'autoconsum col·lectiu

LLOC												
Sòl rústic	Palma (du)											
Sòl rústic. Àrea de transició.	Búger (rp)											
Sòl rústic, règim general	Pollença											
Sòl urbà o urbanitzable	Selva	Bunyola	Santa Maria	Binissalem (tm)	Palma (tp/du)	Pollença	Artà	Marratxí (tp)				
Als equipaments públics	Selva	Andratx	Bunyola	Búger	Santa Maria	Binissalem (tm)	Lloseta	Palma (tp/du)	Artà	Montuiri	Marratxí (ge/tp)	Alaró
Als equipaments privats	Alaró (tp)	Binissalem (tm)	Lloseta	Palma (tp/du)	Artà	Marratxí (ge/tp)						
Als aparcaments públics	Selva	Andratx	Búger	Santa Maria	Binissalem (tm)	Lloseta	Palma (tp/du)	Artà	Montuiri	Marratxí (ge/tp)	Alaró	
Als aparcaments	Selva	Andratx	Palma (tp/du)	Artà	Marratxí (ge)							

ents privats												
Als espais lliures públics	Selva	Andratx	Binissale m (tm)	Palma (du)	Montuïri							
Als espais lliures privats	Selva	Pollença	Palma (du)									
Als edificis particula rs	Selva	Bunyola	Binissale m (tm)	Lloseta	Palma (tp/du)	Pollença	Artà	Marratxí (ge)				

Font: elaboració pròpia

37

De la taula, remarcar que degut a l'escassetat d'espai, hem creat diminutius per nombrar els perfils que responien en nom del municipi. Així, aquests són:

- Marratxí: gestor energètic (ge) i tècnic de planejament (tp).
- Palma: tècnic de planejament (tp) i director d'urbanisme (du).
- Binissalem, tècnica de la mancomunitat (tm).
- Búger, representant política (rp).

Es recolliren algunes xifres respecte al percentatge que els municipis posaven a disposició de la instal·lació d'autoconsum col·lectives: Bunyola va mencionar que posava a disposició 5.000m², Santa Maria del Camí 50.000m², Montuïri 100m², Marratxí 100.000m² i Alaró 4000m².

Palma va mencionar que "als espais públics es podria destinar un percentatge tan per aparcaments com per marquesines. Respecte a les cobertes d'edificis cal establir un equilibri entre el màxim aprofitament de la coberta i façana i l'òptima integració paisatgística."

Pel que fa Binissalem, la tècnica de la mancomunitat va especificar la següent reflexió "Sé que els Ajuntaments estan duent a terme projectes de comunitats energètiques amb l'IBE i hi ha ganes d'aprofitar al màxim les infraestructures municipals".

Els municipis que no contestaren foren:

- Alaró (gestor energètic)
- Andratx
- Artà
- Búger (gestor energètic i representant polític)
- Binissalem (gestor energètic)
- Campanet
- Lloseta
- Marratxí (tècnic planejament)
- Palma (tècnic planejament)
- Pollença

38

Unes **conclusions preliminars** que es podrien extreure d'aquest bloc serien les següents:

Existeix un consens respecte el fet que seria recomanable regular l'autoconsum.

La major part de municipis (per no dir tots menys Palma que està en tramitació) coincideixen en què, per ara, no existeix, en el propi municipi, una normativa al respecte.

En relació al volum estimat d'actuacions per a la implantació d'instal·lacions d'autoconsum en relació al volum general d'obres del municipi, la majoria de les respostes indiquen que és mitjà (entre el 10% i el 50%).

Respecte on es considera prioritari situar les instal·lacions d'autoconsum col·lectiu, la resposta és variada: la que té més consens és en els equipaments públics (14 respostes) i en els aparcaments públics (13 respostes). En menor mesura, també es va indicar a sòl urbà urbanitzable (9) i als edificis particulars (9).

Es recolliren algunes xifres respecte al percentatge que els municipis posaven a disposició de la instal·lació d'autoconsum col·lectives: Bunyola va

39

mentonar que posava a disposició 5.000m², Santa Maria del Camí 50.000m², Montuïri 100m², Marratxí 100.000m² i Alaró 4000m².

En definitiva, per les respostes obtingudes, hi ha la voluntat per fomentar infraestructures d'autoconsum i caldria ser regulada.

Un element comú que se'n podria destacar dels dos blocs, a causa d'un comentari de la tècnica de la mancomunitat del Raiguer, és que caldria dedicar més recursos a la implantació d'infraestructures d'energia renovable sense que afectés el paisatge, a partir d'una diagnosi acurada que contempli distintes variables. Actualment, aquests recursos, especialment en municipis petits, no es tenen.

4. SESSIÓ DE DELIBERACIÓ 24 DE NOVEMBRE

A continuació es desenvolupen els detalls de la sessió de deliberació que es va produir el dijous 24 de novembre a la sala de reunions del Parc de Tecnologies Ambientals (TIRME. Ctra. de Sóller, km 8,2 - 07120 Palma de Mallorca) i va tenir una durada de 3 hores (de les 11h a les 14h).

4.1 Objectius

Debatre sobre els impactes paisatgístics i territorials de les infraestructures d'energia renovable segons el seu tipus, i sobre la regulació de caràcter insular que s'hauria d'aplicar a Mallorca al respecte.

Objectius específics: Reflexionar sobre:

1. PLANTES GENERADORES:

- a. Establir criteris per delimitar unes zones de desenvolupament prioritari per a la implantació d'infraestructures generadores d'energia renovable mitjançant un procediment d'autorització simplificat (ús admès).
- b. Deliberar sobre la millor manera per integrar-les en el territori (tipus de sòl que convé més instal·lar-les, quina tipologia és més preferible i com ha de ser en dimensions, potència i característiques i mesures correctores)

2. AUTOCONSUM:

41

- a. INDIVIDUALS:
 - i. Reflexionar sobre a on implementar les instal·lacions d'autoconsum: zones de desenvolupament prioritari preferents.
 - ii. Deliberar sobre el com: saber com integrar-les en el territori (a on convé més instal·lar-les, quina tipologia, dimensions...).
- b. COOPERATIVES D'AUTOCONSUM⁶
 - i. Reflexionar sobre a on implementar les instal·lacions d'autoconsum: zones de desenvolupament prioritari preferents.
 - ii. Saber com integrar-les en el territori (a on convé més instal·lar-les, quina tipologia, dimensions...).

⁶ Un col·lectiu de persones pot decidir formar una cooperativa d'autoconsum energètic instal·lant el generador d'energia a un determinat indret que sol ser més neutral i que subministra a aquestes persones en un radi no superior a 1000 metres.

42

4.2 Marc de debat

Per preparar la sessió participativa i emmarcar el debat, calgueren varies trobades amb la Direcció Insular de Territori en les quals, es va intentar alienar el marc de reflexió que La Bombeta estava preparant, això és, definir, acotar i accentuar l'important que calia deliberar, amb les expectatives de la Direcció Insular respecte els resultats que s'obtidrien de la deliberació.

Estava previst fer tres entrevistes en profunditat a personal tècnic municipal especialista amb gestió energètica de tres municipis diferents. L'objectiu era que La Bombeta pogués aproximar-se millor al debat, tenint una diagnosi inicial que permetés afinar la metodologia de la sessió participativa.

Les entrevistes en profunditat conformen una tècnica d'investigació qualitativa usada sovint per part de La Bombeta per permetre aterrar en més concreció al debat, identificar-ne els punts "calents", els principals consensos i dissensos, etc.

Però, donat el poc marge temporal que es va tenir, aquestes entrevistes no foren possibles.

Així, doncs, aquesta alineació es va fer en un marge temporal escàs, que sumat a la complexitat i amplitud de la temàtica debatuda i als recursos disponibles existents, va fer que l'acotament fos suficient però no òptim.

43

En conseqüència, des de La Bombeta consideram que **el marc de debat era massa vast i ambiciós com per parlar-ne durant un total d'una hora.**

Dit això, passam a definir el marc del debat de la jornada, en la que es deliberà sobre l'impacte de les infraestructurals d'energia renovable en:

1. el paisatge i en la seva salvaguarda, com a bé col·lectiu d'interès general, tal i com recull el Conveni Europeu del Paisatge (Florència 2000).
2. Així com pel que fa l'equilibri territorial entre els diferents usos que se'n fan (nuclis de població, usos agropecuaris, protecció natural i ecològica, turisme...).

La premissa de la qual es partia era la següent: cal considerar el fet que la implantació d'energies renovables, del tot necessària, té incidències territorials, ambientals i paisatgístiques òbvies per a una illa que aposta al mateix temps per un canvi de model energètic i per la defensa del seu paisatge. Per aquest motiu, no es poden concebre la implantació de les energies renovables i la preservació del paisatge com a matèries enfrontades, sinó com a components sinèrgics d'un model territorial sostenible.

El marc legal que va empènyer a conduir aquest debat fou principalment:

- Decret Guerra Ucraïna que impulsa el dret a l'autoconsum i que modifica la Llei Balear de Canvi Climàtic per impulsar una mena de dret a l'autoconsum, mentre es salvaguardin els criteris territorials i patrimonials per a la implantació.
- Llei de Canvi Climàtic, a on es preveuen tot una sèrie d'objectius a complir d'aquí a 2030, entre els quals hi trobam el de la necessitat de que el Consell de Mallorca delimiti la ubicació de les zones de desenvolupament prioritari o preferent d'energies renovables, pel que

44

fa a les infraestructures generadores, que permetin accelerar els tràmits administratius relatius a la seva instal·lació.

EL Consell Insular en aquest sentit, té com a objectiu la definició de ZONES DE DESENVOLUPAMENT PREFERENT per aquests usos, per a així, facilitar-ne el tràmit tot incrementant la celeritat. Això es faria sense impedir el procediment habitual i ordinari d'autoritzacions per implantar infraestructures d'energies renovables, que es farà tal i com ara, cas a cas.

4.3 Informació prèvia

Es va enviar prèviament per *email* informació rellevant a tenir en compte abans del procés de reflexió que, a la trobada es va explicar en detall per part de dues persones tècniques del Consell. Concretament, es varen explicar els següents punts:

- Presentació del contingut informatiu per part del personal tècnic de la Direcció Insular de Territori i Paisatge. El contingut exposat va ser la base per deliberar sobre les afectacions i conseqüències de la implantació d'aquestes infraestructures energètiques, en vista a la regulació de les zones de desenvolupament prioritari i l'establiment de paràmetres i condicions, objecte de la modificació núm. 4 del PTIM. Es destaquen els documents informatius següents:
 - o Proposta de Guia de criteris estètics i tècnics per a la implantació de panells solars per autoconsum;
 - o Esborrany de Pla de la Modificació núm. 4 del PTIM;
 - o Document inicial estratègic de la Modificació núm. 4 del PTIM;
 - o 2 presentacions en format *power point* del contingut envers la casuística de tramitació per a la implantació dels parcs d'energia fotovoltaica i de les consideracions de la regulació sectorial, territorial i paisatgística que s'ha de tenir en compte.

Tota aquesta informació (menys els *power points*) també es va donar com a material de suport en els grups per a que la poguessin consultar durant la deliberació i va ser explicada amb antelació a la feina de grups.

45

La intenció fou la de tenir suficients variables i dades per valorar cada qüestió.

Tot i així, no es va tenir temps per valorar aquesta informació dintre dels grups petits i saber si hi havia dubtes o discrepàncies.

Així mateix, recordar l'enquesta relacionada amb el contingut del procés de participació, a través d'un qüestionari d'una plataforma *online*, prèvia a la sessió, la qual també va ser omplerta per alguns participants durant la sessió del 24 de novembre de 2022.

4.4 Format de treball

Grups de feina. Es va optar per treballar a partir de grups de feina. La clau dels grups de debat fou la de reflexionar en clau insular i social (interès general) i no tant en clau municipal, tenint en compte el màxim benefici possible per a l'illa, entenent benefici com aconseguir un nombre adequat de generadors d'energia que permetin una major autonomia energètica amb el menor impacte paisatgístic possible. La voluntat fou la de que aquest objectiu fos assolible de forma equilibrada sobre el territori considerant tots els condicionants.

Els grups petits afavoreixen la participació de les persones ja que en cercles més estrets costa menys, al generar-se un ambient més íntim i de confiança que en cercles grans i davant de les autoritats, normalment sol cohibir i fa que no tothom tingui la mateixa voluntat de dir la seva. És recomanable que el grup petit, si és autogestionat, sigui entre 4-7 persones. Per a un nombre major, és més efectiu si està facilitat per una persona.

46

El grup de feina serveix per:

- Digerir la informació transmesa per la Direcció Insular.
- Reflexionar sobre l'objectiu del debat, intentat aproximar postures. Pensar en pros i contres, tot deliberant les discrepàncies i matisant visions, incorporant la riquesa del grup en el resultat final.
- Poder elaborar una proposta prou "segura", que entri dintre del nostre "rang de tolerància" i si no ho podem aconseguir, incorporar tots els matisos i dissensos que hi ha.

*una persona portaveu representava el grup al plenari.

Foto: Espai de grup de debat

47

Foto: Espai de grup de debat

Plenari: espai amb totes les persones participants on cada portaveu va compartir la proposta treballada en el seu grup. Es recullen totes les propostes i es veuen les idees amb més força o consens i les que en tenen menys.

48

Foto: Espai de plenari

4.5 Espais de debat

Els espais de debat plantejats foren:

ESPAI 1. PLANTES GENERADORES. Espai d'indagació.

DOCUMENTACIÓ DE SUPORT:

1. PDSE (per saber on no ho hem de fer): delimitació Línies que no hem d'entrar i que sí.
2. Mapes de plantes fotovoltaïques.
3. Mapa categories territorials (Pla territorial).
4. D'altres (Esborrany de la modificació 4 del Pla Territorial del CIM)

AEROGENERADORS:

- Què ha de tenir en compte "un bon criteri" que permeti establir una delimitació de les Zones de Desenvolupament Preferent?
- Quins criteris proposau com a grup (sobretot, pensar "a on no les posam"). Exemples:
 - Proximitat a nuclis urbans o no.

49

- Tipus d'usos del sòl.
- Com les podem integrar en el territori? Petites i escampades o concentrades i més grosses? Ex.
 - Grandària (altura) i nombre.
 - A prop entre elles mateixes o no (repartides per l'espai).
- Quines mesures correctores o d'integració proposaríeu?

- PARCS FOTOVOLTAICS

- Què ha de tenir en compte "un bon criteri" que permeti establir una delimitació de les Zones de Desenvolupament Preferent?
- Quins criteris proposau com a grup (sobretot, pensar "a on no les posam"). Exemples:
 - Proximitat a nuclis urbans o no.
 - Tipus d'usos del sòl.
- Com les podem integrar en el territori? Petites i escampades o concentrades i més grosses? Ex.
 - Grandària (extensió en el territori) i nombre.
 - A prop entre elles mateixes o no (repartides per l'espai).
- Quines mesures correctores o d'integració proposaríeu?

ESPAI 2. INSTAL·LACIONS D'AUTOCONSUM ENERGÈTIC. Espai de validació.

DOCUMENTACIÓ DE SUPORT:

1. Proposta de Guia de bones pràctiques generals per instal·lar elements d'autoconsum energètic individual o col·lectiu.
2. Proposta de Guia de bones pràctiques específiques en àmbits de protecció patrimonial o paisatgística per instal·lar elements d'autoconsum energètic individual o col·lectiu

50

- AUTOCONSUM.

Revisant la documentació aportada, a on (a on estaria bé ubicar aquestes instal·lacions) i com? (en quines circumstàncies es pot fer). Ex.

- i. Centres històrics (sí o no i si es fa, com).
- ii. Bens de valor cultural.
- iii. Elements paisatgístics protegits.
- iv. A quina zona de la ciutat, tenint en compte els usos de la ciutat/poble: Centre històric/eixample/usos turístics/edificis particulars...

- AUTOCONSUM COL·LECTIU.

Revisant la documentació aportada, a on (a on estaria bé ubicar aquestes concentracions) i com? (en quines circumstàncies es pot fer). Ex.

- i. Val més posar les plaques damunt la coberta o fer instal·lacions comunitàries a edificis municipals comuns?
- ii. Val més en edificis municipals o anar més enfora en zones ARIB?

4.4 Metodologia proposada

GRUPS PETITS: 1 HORA

La primera part de la sessió havia de durar més del que finalment va durar. Per això i percebent la necessitat de deliberar cada espai durant un temps més dilatat, es va replantejar en el moment la metodologia per fer-la més senzilla i adaptada a les circumstàncies.

Es va demanar a les persones assistents que es dividissin en dos grups, un va anar amb na Marta i l'altre amb na Neus. Les persones de cada grup es

51

varen repartir entre els dos espais de reflexió. Es tractava de que durant els primers 30 minuts, les persones participants de cada espai poguessin arribar a construir una proposta conjunta, intentant trobar punts en comú i si hi havia dissensos, poder-los especificar.

Després s'intercanviaven d'espai, menys la persona portaveu que quedava i traslladava les reflexions al grup de després que continuava construint sobre el tema esmentat. Amb gomets platejats, havien d'indicar les idees del grup anterior que hi estassin d'acord com a grup i si apareixien dissensos, també calia indicar-los.

En tota la sala es tingueren 4 grups d'unes deu persones cada un. Des de La Bombeta s'aconsella que en grups de 10 hi hagi 4 facilitadores, una per grup. Però només érem dues i es va demanar reforç al personal del CIM perquè hi havia grups més autònoms i d'altres necessitaven un reforç, de manera que na Neus i en Jaume Mayans facilitaren un grup i na Marta donava suport als altres dos grups que tenien portaveu i eren més autònoms.

Objectiu: recollir la pluralitat del grup i detectar les idees força.

PLENARI: 30 MINUTS

Després de la pausa cafè, les portaveus de cada grup havien d'exposar la seva proposta a plenari, indicant com havien integrat els dissensos.

En acabar cada explicació de grup, es recollien altres informacions i propostes que anaven apareixent per matisar o enriquir les propostes presentades.

52

Objectiu: compartir la proposta i enriquir-la, percebre la pluralitat i les idees força.

4.6 Aspectes rellevants de la participació

Es varen convocar a 54 municipis de Mallorca dels quals en vingueren:

- Alcúdia
- Algaida
- Andratx
- Binissalem
- Búger.
- Bunyola
- Calvià
- Campanet
- Campos
- Capdepera
- Consell
- Felanitx
- Inca
- Llucmajor
- Manacor
- Marratxí
- Maria de la Salut
- Montuïri
- Muro
- Palma
- Pollença
- Sa Pobla
- San Joan
- Sant Llorenç
- Santa Maria
- Santanyí
- Selva
- Ses Salines
- Sineu
- Sóller
- Valldemossa

53

Es valorà una participació positiva i variada que abraçava tan municipis grans, mitjans, com petits de distintes zones de Mallorca. Es considera que fou un grup representatiu, divers i plural que representava distints aspectes clau de la morfologia insular.

Alguns aspectes importants del debat:

1. GÈNERE. De les persones participants, es va remarcar un component de gènere, havent-hi més gènere masculí que femení. Aquest fet es va notar en els debats que foren més masculinitzats (més intervenció d'homes que de dones).
2. FUNCIONAMENT GRUPS. El nombre de persones que finalment va assistir va superar la xifra prevista per facilitació, de manera que la dinàmica dissenyada es va deixar un poc enrere i les persones facilitadores varen haver "de re-pensar-la" per tal d'afavorir la màxima implicació de la gent i que el debat en grup fos fructífer i efectiu. Tot i així, des de facilitació es considera que 10 persones per grup són massa gent (normalment els grups són de 5, poden arribar fins a 7) i les persones dedicades a facilitar haurien d'haver estat 4 i no 2. En aquest sentit, es va demanar a una de les persones treballadores del CIM que donés suport en la facilitació d'un grup que no tenia portaveu i que necessitava d'una figura externa que contribuís a recollir el debat. D'altres grups foren més autogestionables i aparegueren de forma espontània persones portaveu que pogueren aglutinar les idees força que s'anaven recollint.
3. PARTICIPACIÓ GRUPS. La participació en els grups va ser dinàmica i fluida, es varen identificar algunes persones que volien ocupar més l'espai però des de facilitació i en la mesura de les possibilitats, s'intentà que el debat fos equitatiu i que tothom pogués tenir la mateixa oportunitat i rellevància en aportar la seva visió. En alguns moments, es generaven converses paral·leles que provocaven confusió. Des de facilitació s'intentà silenciar aquestes veus de manera que tothom focalitzés l'atenció a una sola conversa i es poguessin agrupar els esforços en aquesta mateixa.

54

4. TEMPS DE DEBAT. La sensació general fou que l'abast de la temàtica que es deliberava era prou extensa per executar-se en el temps que 'havia marcat. Això, sumat a que es va començar la jornada en retard i que l'explicació prèvia va ocupar més espai del previst, va fer que l'espai dedicat a la reflexió conjunta fos més escàs. Des de facilitació es va captar aquesta necessitat i de nou, es va deixar enrere la metodologia preparada, repensant una millor manera de fer-la en funció del què es percebia. Per aquest motiu, es va deixar més temps de debat a cada espai i el debat va tenir dos moments a on es passaren pels dos espais de 30 minuts cada un.
5. COMPRENSIÓ DE LA DINÀMICA PROPOSADA. Des de facilitació es va percebre que s'entenia la dinàmica proposada i que hi havia ganes de participar. La dinàmica es considera que va funcionar.
6. CONSENS/DISSENS: en general s'anaven consensuant les idees que anaven apareixent, algunes matisades per les aportacions que altres participants anaven comentant. Apareixeren alguns dissensos, menors en el cas de l'espai autoconsum i majors a l'espai plantes generadores.

4.7 Aportacions

Plantes generadores

GRUP 1

AEROGENERADORS

Criteris:

55

Els aerogeneradors entren en conflicte amb la protecció de flora i fauna per això s'ha prioritzat el debat en torn a les plantes fotovoltaïques.

En tot cas, es prioritza que estiguin a la mar.

Com:

- Fora dels nuclis de població i de zones protegides per les aus.
- Es proposa que estiguin dispersos.

PARCS FOTOVOLTAICS

Criteris:

-Paisatge (impacte). 😊

-Visibilitat (que no siguin fàcilment visibles) 😊

-Actualment hi ha una tendència a la industrialització del sòl rústic.

- Sòl agrícola no apte: prioritzar l'ús agrícola a futur.
- Prioritzar construir plantes a les zones urbanes aptes. Sòl urbà i sòl industrial (abans que sòl rústic) 😊

❓ Dissens:

1. L'aerogenerador podria provocar menys impacte paisatgístic davant les plaques fotovoltaïques.
2. La regulació del PTI tindrà incidència sobre els projectes que se tramitin per via d'utilitat pública, projecte indústria estratègica o interès general?
3. La referència a ocupació màxima o parcel·lari, no vincula a la finca registral. Permetrà una parcel·lació *de facto* de les finques registrals?

56

4. Crear aquest estudi de paisatge de Mallorca i prohibir els camps de plaques en aquests paisatges a protegir.

Com:

-Grandària: parcs més petits. Menys visibilitat i que es prioritzi l'harmonia del paisatge. Reduir la Grandària per afavorir evitar el que comenta el grup anterior: macrogeneracions en punts d'evacuació concrets.

-Distància entre parcs (dispersió).

-Distància de nuclis de població.

-Preferentment a sòl ATH d'ús industrial.

-Cal controlar la fragmentació de parcs grans en superfícies inferiors a 10 Ha per agilitzar la tramitació i evitar el tràmit de declaració d'interès general. Les línies d'evacuació: ara van per declaració responsable. No estan d'acord.

-Es complicat de controlar.

Mesures correctores:

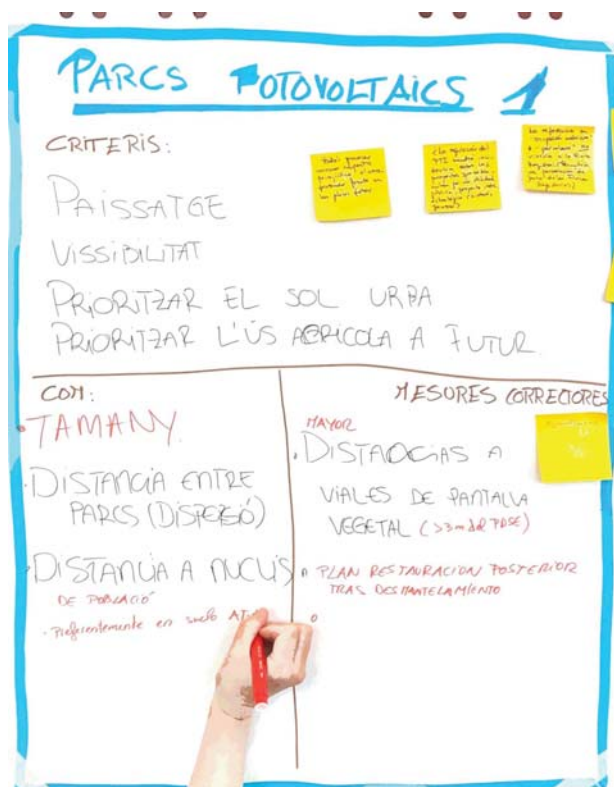
-Que hi hagi més distància entre les plantes i els camins. Actualment es dona el cas que hi ha 3 metres.

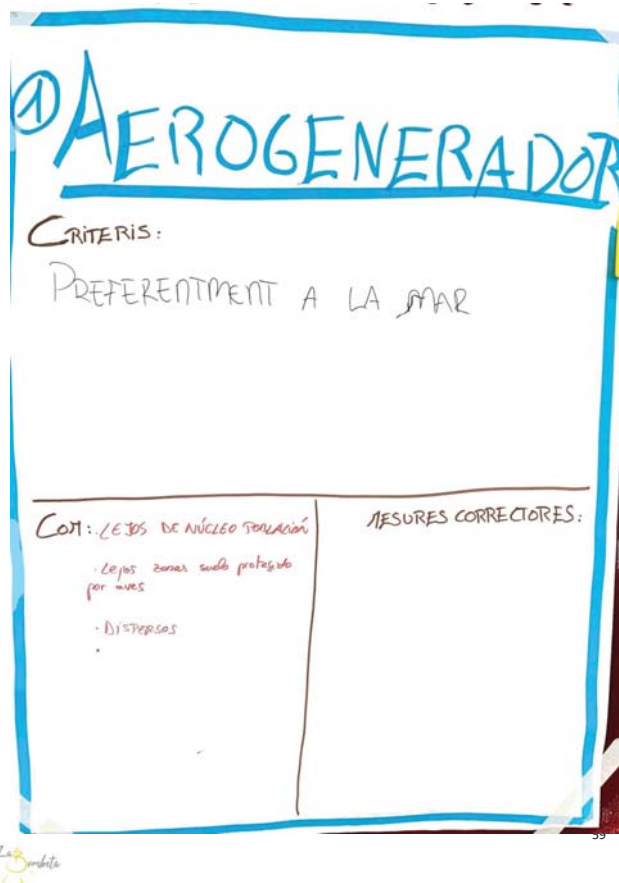
-Que es protegeixi i fet de crear un paisatge més natural y menys artificial. Pantalla vegetal (més de 3 metres del PDSE)

-Articular figures per fiscalitzar els parcs dins la seva totalitat. Caràcter dissuasiu. Crear aval durant 30 anys per assumir el cost del desmantellament.

-Fer plans adaptats a les capacitats del territori de Mallorca.

❗ Dissens: agro-voltaïques.

GRUP 2

AEROGENERADORS

Críteris.

- Servituds aeronàutiques.
- Dins polígons industrials (model aïllats).
- Visibilitat.

PLANTES FOTOVOLTAIQUES

Críteris:

❓ Dissens: parcs més petits (més dispersos) o parcs més grans degut bàsicament a la connexió amb la xarxa (matis, té a veure amb qüestions tècniques i no tant del paisatge). És un cas puntual, concretament Llucmajor i Alcúdia tenen el problema dels punts d'evacuació a la xarxa. Concretament Llucmajor s'està especialitzant en agrupar tot aquest potencial.

El problema d'aquest municipi és la proximitat a les subestacions (punt d'evacuació): Es parla del problema dels punts d'evacuació a la xarxa: concretament, la distància (els kilòmetres). En funció de la grandària del parc, algunes han d'anar obligatòriament a les estacions de la xarxa existent, passant per camins que són municipals, el manteniment ho fa la iniciativa privada o promotor de la planta generadora. En cas de sol urbà, està més limitat i és més complicat.

Els parcs grossos tenen una evacuació subterrània. Els parcs petits fins a 4 megas, poden cercar circuits aeris. La iniciativa privada implanta plantes que són molts grans (fins a 50M) i requereixen cabines de subestació per transformar l'energia i traslladar-se a la tensió adequada a la xarxa. Algunes plantes si són molt potents, necessiten cabines pròpies. Es genera una colonització del paisatge ja que com està feta la instal·lació, se va fent una especialització d'agrupació.

-Grandària: la grandària de les plantes com a problema: cal limitar-ho i integrar-ho en el parcel·lari. Definir un percentatge d'ocupació. 😊

-Cal considerar la preservació dels usos agraris i també el de les masses forestals. 😊

-Pendents i visuals.

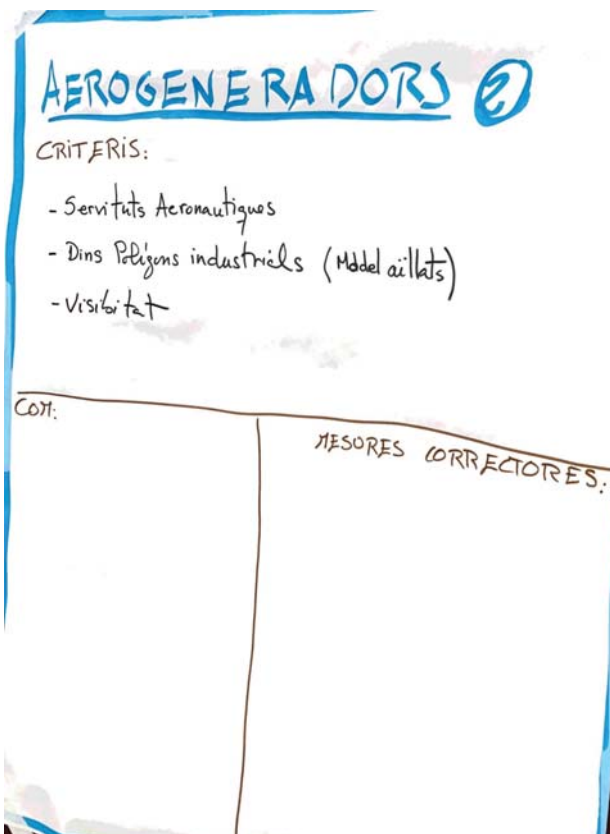
*En el debat es va generar un ordre de prioritats a l'hora de posar les característiques del model que es volia.

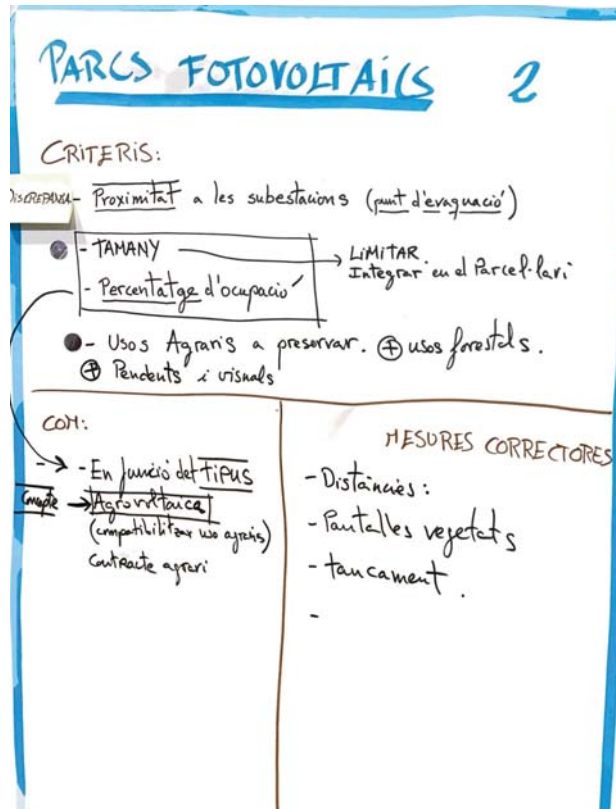
Com:

- En funció del tipus (això té a veure amb la grandària).
- Agro-voltaica, compatibilitzar amb usos agraris. Contracte agrari.

Mesures correctores:

- Distàncies.
- Pantalles vegetals.
- Tancament.

63

Unes **conclusions preliminars** que es podrien extreure d'aquest bloc serien les següents:

El debat va ser plural i divers, reflectint la diversitat del grup de municipis que participava amb realitats distintes i contextos variats.

S'observaren discrepàncies en l'espai de plantes generadores, concretament en les fotovoltaïques

Tot i reconèixer la urgència del moment, es va percebre una "prudència" generalitzada a l'hora d'implantar aquest tipus de plantes a favor de la prioritització del paisatge.

A continuació s'ha fet un resum del debat que pot ajudar a veure la pluralitat que va aparèixer.

- Consens:

- o Establir el criteri del paisatge (prioritzar l'harmonia del paisatge).
- o Establir el criteri de la poca visibilitat.
- o Fer un tancament dels parcs, amb pantalles vegetals.
- o Criteri de les pendents i del visual (tenir-ho en compte a l'hora d'implantar les infraestructures).

- Dissens:

- o Hi va haver un dissens respecte l'àmbit on calia prioritzar la implantació d'infraestructures d'aquest tipus.
 - Per una part, es va mencionar que calia prioritzar la construcció de plantes a les zones urbanes aptes. Sol urbà i sol industrial (sol ATH d'ús industrial).
 - Però per l'altra, es va dir que calia implantar-les mantenint una distància respecte els nuclis població (fora dels nuclis de població i de zones protegides per les aus). En cas de sol rústic, en tot cas calia:

64

- preservar els usos agraris (sobretot en sòl d'alt rendiment).
 - Preservar les masses forestals.
 - Sorgí la idea sobre la possibilitat de que pugui conviure la im-plantació energètica amb usos agraris (agro-voltaïques), però aquesta idea no es va poder consensuar.
- 0 Hi va haver un dissens respecte a la grandària dels parcs.
- parcs més petits evitar les macrogeneracions.
 - parcs grans.
- 0 Hi va haver un dissens també respecte la distància entre els parcs (dispersió o concentració).

Pel que fa els aerogeneradors, no se'n va parlar tant perquè no s'acaba de tenir clara la idea de la seva instal·lació. No obstant això, es va comentar que o bé fossin a la mar, dispersos i sense afectar la flora i la fauna local, o bé que fossin dins polígons industrials.

65

Autoconsum

Panel grup 1

AUTOCONSUM INDIVIDUAL

Sòl urbà: s'ha classificat en:

1. Residencial (és on més debat hi ha hagut).* S'ha classificat en catalogat (només edificis catalogats singulars)/ intensiu/ extensiu, remarcant les zones d'exclusió pel seu valor paisatgístic que serien Deià, Valldemossa i Selva.
2. Polígon industrial: per tot, coberta, sòl, pàrquing.. s'ha d'aprofitar més.

*Que es tingui cura i protegeixi els edificis emblemàtics i singulars.

Sòl rústic/interès agrari (prohibir):

1. VSRG/AIA
2. ARIP/ANEI/APTS

Com?

Rústic: Habitatges. Edificis principals, al sòl. Damunt el sòl/en terra, no a l'edifici principal (o en porxos si es tenen). ☺

Edificis secundaris sobre coberta.

Edificis singulars, sòl.

Magatzems agrícola sobre coberta

66

Que es tengui cura i protegeixi els edificis emblemàtics i singulars.

AUTOCONSUM COL·LECTIU

Impuls equip municipal. Damunt coberta. Públics.

Prioritat edificis municipals i públics.

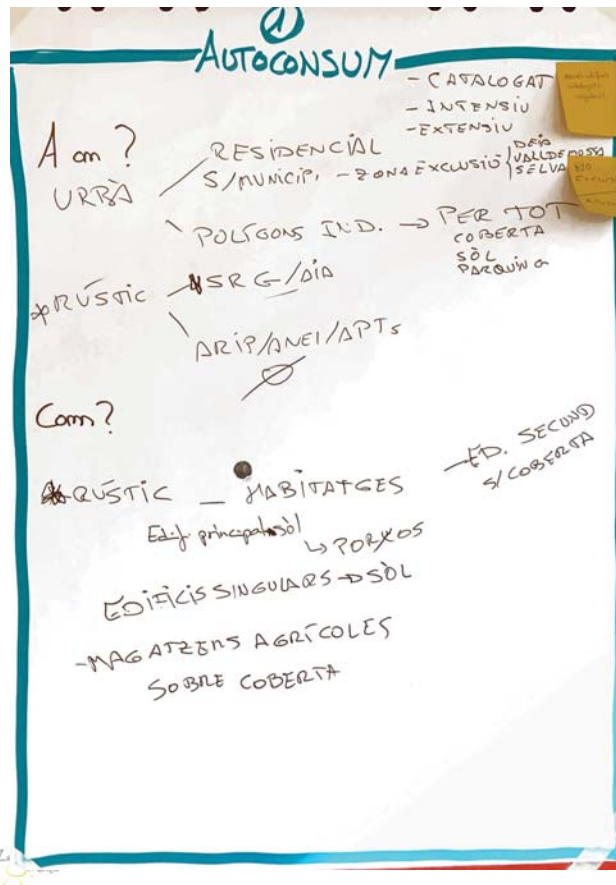
Centres comercials.

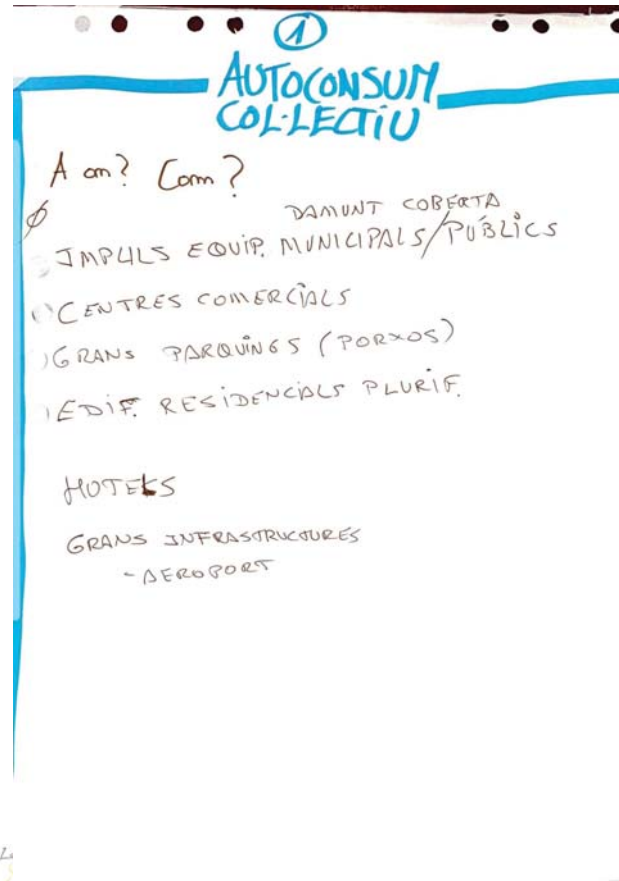
Cobertura de grans pàrquings.

Edificis plurifamiliar residencials.

Hotels.

Grans infraestructures, com per exemple l'aeroport (sense conèixer si es podria sol·licitar o no)

GRUP 2

PREMISSA DE BASE: L'energia més neta és la que no consumim. Intentar promoció-
nar aquest lema.

AUTOCONSUM INDIVIDUAL

Conjunts històrics

- Mesures d'integració amb no catalogats.
- Prohibició amb catàleg d'alta protecció. 😊

❓ Dissens: prohibició amb catàleg d'alta protecció. Hi ha tecnologies que ajuden a que no es vegin les plaques solars. Per tant, aquesta prohibició és revisable si es desenvolupen tecnologies que puguin ajudar a fer harmoniosa la instal·lació.

❓ Dissens: cal sol·licitar llicència o simplement comunicar la necessitat d'instal·lar en centres històrics?

Sòl rústic: Teulades tradicionals.

- Edificis d'alt valor patrimonial, no. 😊
- Habitatges familiars sí, no en teulades sinó en terra. Que es prioritzin que no es vegin. Aquí hi havia un ❓ dissens: algunes persones deien en terra i altres, no.

❓ Dissens: Els habitatges per tenir autorització han de tenir condicions d'eficiència energètica.

La col·locació de plaques ha d'estar condicionant a la seva retirada quan ja no s'utilitzin.

Urbanitzacions noves: tendència *passive house*.

Les plaques solars han de seguir criteris estètics comuns.

Definir els paràmetres i percentatges d'ús de teulades a zones residencials i sòl rústic.

AUTOCONSUM COL·LECTIU

Prioritzar el subministrament d'energia provinent d'aquest tipus d'instal·lacions als edificis catalogats, atès que ja tenen prou prohibicions. 😊

Instal·lar per iniciativa municipal l'autoconsum col·lectiu per subministrar habitatges protegits i zones vulnerables, tenint en comptes la pobresa energètica. 😊

Prioritzar aquest tipus d'instal·lacions a:

- les zones industrials, 😊
- aparcaments. 😊

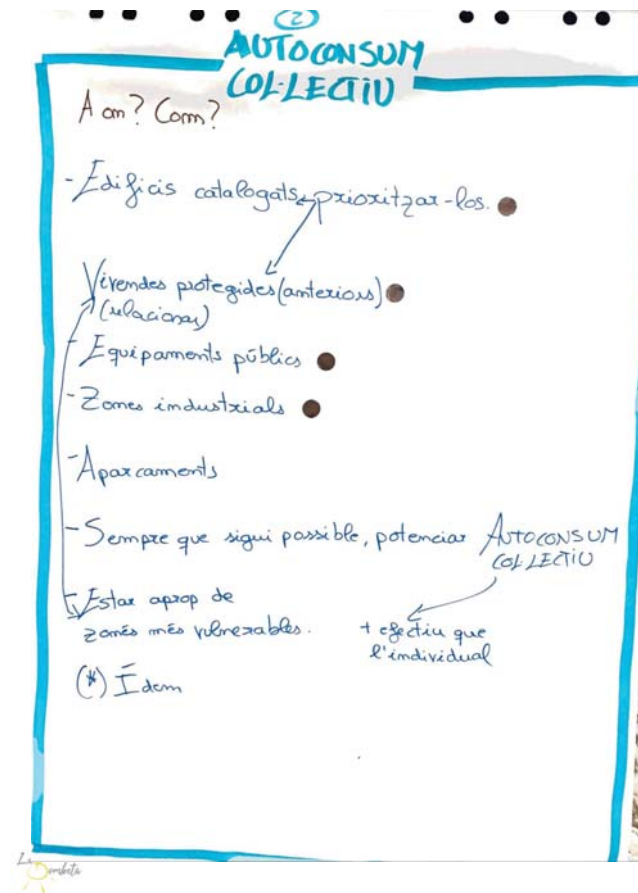
Potenciar l'autoconsum col·lectiu per que és més eficient que l'individual.

Fomentar la retirada un cop s'hagin usat.

71

Unes conclusions preliminars d'aquest bloc serien :

La implantació d'infraestructures d'autoconsum, necessitaria:

CONSENS:

- o La col·locació de plaques ha d'estar condicionant a la seva retirada quan ja no s'utilitzin
- o Urbanitzacions noves: tendència *passive house*.
- o Les plaques solars han de seguir criteris estètics comuns.
- o **Sòl urbà:**
 - Polígon industrial: per tot, coberta, sòl, pàrquing.. s'ha d'aprofitar més.
 - Cal tenir cura i protegir els edificis emblemàtics i singulars.
 - Edificis secundaris sobre coberta.
 - Edificis singulars, sòl.
 - Magatzems agrícola sobre coberta
 - Mesures d'integració amb no catalogats.
 - Que es tingui cura i protegeixi els edificis emblemàtics i singulars.
- o Cal definir els paràmetres i percentatges d'ús de teulades ha zones residencials i sòl rústic.
- o Excloure'n la seva instal·lació a **VSRG/AIA/ARIP/ANE/APTS**

DISSENS:

- o Dissens respecte si calia sol·licitar llicència o simplement comunicar la necessitat d'instal·lar en centres històrics.
- o **Sòl rústic:**
 - En habitatges familiars en sòl rústic, alguns deien que es prioritzàs la seva instal·lació en terra i altres, no. Comentaven que els edificis principals, al sòl. Damunt el sòl/en terra, no a l'edifici principal (o en porxos si en tenen).
 - Un grup deia que sí, exclouent els edificis d'alt valor patrimonial.
 - L'altre que no, (sòl rústic/interès agrari)
- o Respecte en **sòl residencial** (és on més debat hi va haver).
 - Es va classificar en catalogat (només edificis catalogats singulars)/ intensiu/ extensiu, remarcant les zones d'exclusió pel seu valor paisatgístic que serien Deià, Valldemossa i Selva. Però en aquest sentit, hi va haver un dissens ja que aquestes edificis/zones no havien d'excloure's, calia cercar alternatives.

- o Prohibició de la seva instal·lació si el bé està en el catàleg d'alta protecció. No obstant això, va sorgir un dissens perquè es va emfatitzar que hi ha tecnologies que ajuden a que no es vegin les plaques solars. Per tant, aquesta prohibició és revisable si es desenvolupen tecnologies que puguin ajudar a fer harmoniosa la instal·lació.
- o Tampoc es va consensuar si els habitatges, pel fet de tenir autorització, havien de tenir condicions d'eficiència energètica.

La implantació d'infraestructures d'autoconsum col·lectiu necessària:

- CONSENS:

- o Impuls equip municipal. Damunt coberta. Públics.
- o Prioritat edificis municipals i públics.
- o Centres comercials.
- o Cobertura de grans pàrquings.
- o Edificis plurifamiliar residencials.
- o Hotels.
- o Zones industrials.
- o Aparcaments.
- o Grans infraestructures, com per exemple l'aeroport (sense conèixer si es podria sol·licitar o no)
- o Prioritzar el subministrament d'energia provinent d'aquest tipus d'instal·lacions als edificis catalogats, atès que ja tenen prou prohibicions.
- o Instal·lar per iniciativa municipal l'autoconsum col·lectiu per subministrar habitatges protegits i zones vulnerables, tenint en comptes la pobresa energètica
- o Potenciar l'autoconsum col·lectiu perquè es més eficient que l'individual.
- o Fomentar la retirada un cop s'hagin usat.

Es considera que aquesta sessió va complir amb els seus objectius que era aproximar-se al debat i extreure'n les principals visions i posicionaments respecte a la temàtica.

75

Foto: espai de plenari

76

Foto: espai de plenari

77

5. Conclusions

A continuació, avançam unes conclusions generals de l'enquesta i de la feina en grup, ja que les conclusions de cada part estan en els blocs desenvolupats de cada una de les tècniques usades.

En general, pel que fa el primer bloc, es podria dir que, tot i reconèixer la urgència del moment, es percep una "prudència" generalitzada a l'hora d'implantar plantes generadores a favor de la prioritització del paisatge.

Respecte els parcs fotovoltaics, a les enquestes es va recollir un ampli consens en que fossin a sòl urbà i urbanitzable industrial o de serveis i que la seva grandària fos d'1 a 4 Ha.

A la jornada participativa, els debats foren més rics i s'obtingueren més matisos i aportacions respecte el tipus de criteris que calia establir a l'hora d'implantar infraestructures d'aquest tipus. Com hem dit, hi va haver consens en :

- o Establir el criteri del paisatge (prioritzar l'harmonia del paisatge).
- o Establir el criteri de la poca visibilitat.
- o Fer un tancament dels parcs, amb pantalles vegetals.
- o Criteri de les pendents i del visual (tenir-ho en compte a l'hora d'implantar les infraestructures).

Per una altra part, sorgí informació diferent en els àmbits següents que fan que no es tinguin clares les conclusions:

1. El tipus de sòl on cal implantar-la.
2. La grandària.
3. La distància entre uns parcs i altres.

Pel que fa als aerogeneradors, a la jornada no se'n va parlar tant perquè no s'acaba de tenir clara la idea de la seva instal·lació. En canvi es va comentar que o bé fossin a la mar, dispersos i sense afectar la flora i la fauna local, o bé que fossin dins polígons industrials.

78

Incorporant les conclusions de les enquestes, a les darreres es van decantar per optar majoritàriament per agrupacions de 4 a 10 unitats. En relació als metres d'alçada, la majoria optaria per menys de 50 m d'alçada. No obstant això, cal dir que el nombre de respostes en aquestes preguntes fou baix.

Pel que fa l'autoconsum i l'autoconsum col·lectiu, a la jornada participativa es va poder entrar més en detall en certs aspectes però a l'enquesta, es va demanar més informació sobre d'altres, relatiu a si tenien normativa pròpia, si consideraven que a nivell insular calia fomentar-ne una, el volum estimat d'actuacions per a la seva implantació i el percentatge disponible per municipi per a aquests tipus d'instal·lacions.

A la jornada, es va poder parlar amb més detall sobre on es podien ubicar les instal·lacions d'autoconsum.

Pel que fa el consum col·lectiu, les respostes foren similars.

Anexo C.

Sesiones informativas ayuntamientos (2024)

PLAN TERRITORIAL INSULAR DE MALLORCA

MODIFICACIÓN N.º 4

DOCUMENTACIÓN DE APROBACIÓN INICIAL

FEBRERO 2025

Sesiones informativas Ayuntamientos de Mallorca -2024

Informe técnico

Departamento de Territorio, Movilidad e Infraestructuras

Dirección Insular de Territorio y Paisaje

Índice

1.- Antecedentes	3
2.- Objeto de las sesiones	4
3.- Lugar y participantes.	4
4.- Metodología de las sesiones	5
5.- Anexo fotografías sesiones informativas	9

1. Antecedentes

En julio de 2021 se dio inicio al procedimiento para la modificación nº. 4 del Plan Territorial Insular de Mallorca y se inició el plazo de consulta pública prevista en el artículo 133 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas.

El objetivo de esta consulta pública era mejorar la participación de los ciudadanos en el procedimiento de elaboración de disposiciones con efectos normativos, con carácter previo a la elaboración de la «Modificación número 4 del Plan territorial insular de Mallorca». Se llevó a cabo a través de la Sede Electrónica del Consejo de Mallorca, con el objetivo de recoger la opinión de la ciudadanía y organizaciones más representativas potencialmente afectadas por esta modificación propuesta, todo eso con independencia de otros procesos participativos que se han promovido oportunamente a lo largo de la fase de elaboración de la modificación del PTIM.

Posteriormente se desarrolló el plan de participación ciudadana dirigido básicamente a los agentes siguientes

- Ayuntamientos: Personal técnico urbanista y de gestión energética. *Jornada de participación municipal de deliberación técnica sobre «El impacto de las Infraestructuras de producción de energías renovables sobre los paisajes de Mallorca», 24 de noviembre de 2022*
- Colegios profesionales: Colegio Oficial de Arquitectos Islas Baleares (COAIB); Colegio Oficial de Aparejadores y Arquitectos Técnicos de Mallorca (COAATM); Colegio Oficial de Ingenieros Industriales de las Islas Baleares (COEIB); COGITE Baleares. *Reunión con los colegios profesionales, 28 de noviembre de 2022.*
- Agentes sectoriales e instaladores: Asociación Unión Española Fotovoltaica (UNEF); Asociación de instaladores empresarios de Baleares (ASINEM); Asociación Balear de Técnicos en Energía, Climatización y refrigeración (ABTECIR); SOMOS ENERGIA; Asociación de Empresas de Energías renovables (APPA); Empresa Endesa S. A. *Reunión con los agentes sectoriales e instaladores, el 1 de diciembre de 2022*
- Entidades ecologistas: Asociación Amigos de la Tierra; Asociación de la producción agraria ecológica de Mallorca (APAEMA); Fundación Mar-Illes; Terraferida; Grupo de Ornitología Balear. *Reunión con las entidades ecologistas, el 12 de diciembre de 2022*
- Miembros del Observatorio del Paisaje de Mallorca (OPMa). *Asamblea del «Observatorio de asesoramiento, seguimiento y gestión de la política del paisaje de Mallorca» (OPMa), 21 de diciembre de 2022*

Posteriormente, el equipo de gobierno actual, elegido a raíz de las elecciones municipales celebradas en mayo de 2023, ha considerado necesario dar a conocer el contenido de la

modificación 4 del PTIM a los responsables políticos de cada uno de los ayuntamientos de Mallorca en la fase previa a la aprobación inicial.

2. Objeto de las sesiones

El mes de mayo de 2024, desde la Dirección Insular de Territorio y Paisaje se han convocado todos los alcaldes y alcaldesas de Mallorca con la finalidad de presentar el borrador de propuesta de Modificación nº. 4 del Plan territorial insular de Mallorca relativa a la regulación de la implantación de energías renovables y concretamente con respecto a las zonas de desarrollo prioritario y abrir un espacio de participación con el objetivo de poder aprobar inicialmente un documento consensuado con los representantes municipales de Mallorca.

3. Lugar y participantes

Se han llevado a término tres sesiones informativas cada una de ellas con el mismo contenido.

Sesión en la sala de reuniones de la FELIB, de Palma, celebrada el 31 de mayo de 2024 a la que asistieron:

- MCVM, arquitecta técnica y MAA arquitecta municipal del Ayuntamiento de Andratx.
- AJGGA, director de Urbanismo, del Ayuntamiento de Calvià
- GMP, concejala del Ayuntamiento de Deià.
- GTC. director del Área de Urbanismo; MCG, ingeniero municipal y BLLG González, TAG municipal del Ayuntamiento de Marratxí
- MI, del Área de Urbanismo y SP, director general del Área de Medio Ambiente, Sostenibilidad, Espacios Naturales y Bienestar Animal del Ayuntamiento de Palma.
- MEG, concejal de urbanismo del Ayuntamiento de Puigpunyent.
- JAL, concejal de Patrimoni y JP, concejal del Ayuntamiento de Sóller
- JLIR, Técnica de Administración General, del Ayuntamiento de Valldemossa
- MFL, alcaldesa; GMOCó, arquitecto y JSM, ingeniero municipal del Ayuntamiento de Lluçmajor

Sesión en el Teatro de Alaró celebrada el 7 de junio de 2024 a la que asistieron:

- BPT y AS, ambos concejales del Ayuntamiento de Sa Pobla
- BIB, alcalde de Estellencs
- JC y AB, técnicos del Ayuntamiento de Alcúdia
- JMM, concejal del Ayuntamiento de Costitx

- MCR, técnica del Ayuntamiento de Lloseta
- PLIU, alcalde de Santa Eugènia
- RRF técnico del Ayuntamiento de Inca
- YB, técnica del Ayuntamiento de Aalró

Sesión a la Institución Pública Antoni Maria Alcover de Manacor, celebrada el 14 de junio de 2024 con los asistentes siguientes:

- JOG, concejal del Ayuntamiento de Porreres
- GFA, técnico de los ayuntamientos de Pollença y Ses Salines
- MOG, alcalde de Manacor
- TCG técnico del Ayuntamiento de Villafranca
- MLI, técnica del Ayuntamiento de Artà
- CON, concejal del Ayuntamiento de Santanyí
- JM, alcalde de Santa Margalida

Cada una de las sesiones ha contado con la participación del consejero ejecutivo de Territorio, Infraestructuras y Movilidad, el director insular de Territorio y Paisaje y los de servicio técnico y jurídico del Servicio de Ordenación del Territorio.

4. Metodología

Las sesiones han contado con el apoyo de una presentación con formato powerpoint con el contenido siguiente:

1. Introducción

Tratamiento mediático de los parques fotovoltaicos.

Instrumentos de ordenación territorial, el Plan Territorial Insular y el Plan Director Sectorial Energético, las relaciones entre los instrumentos y el carácter específico de cada uno.

La implantación territorial de los parques a día de hoy.

2. La Ley de cambio climático.

Los artículos 46.1 y 48.3, las zonas de desarrollo prioritario y la consideración de uso admitido a efectos de la legislación territorial y urbanística.

3. Contenido de la modificación.

División en:

- ZDP Parques fotovoltaicos.
- ZPD Parques Eólicos.
- ZPD Plantas de generación con biomasa.

- *ZPD Autoconsumo compartido o colectivo.*

Metodología seguida en la delimitación de las ZDP de parques fotovoltaicos, el análisis multicriterio mediante herramientas SIG y las restricciones aplicadas.

4. Criterios de diseño y condiciones de implantación de las energías renovables

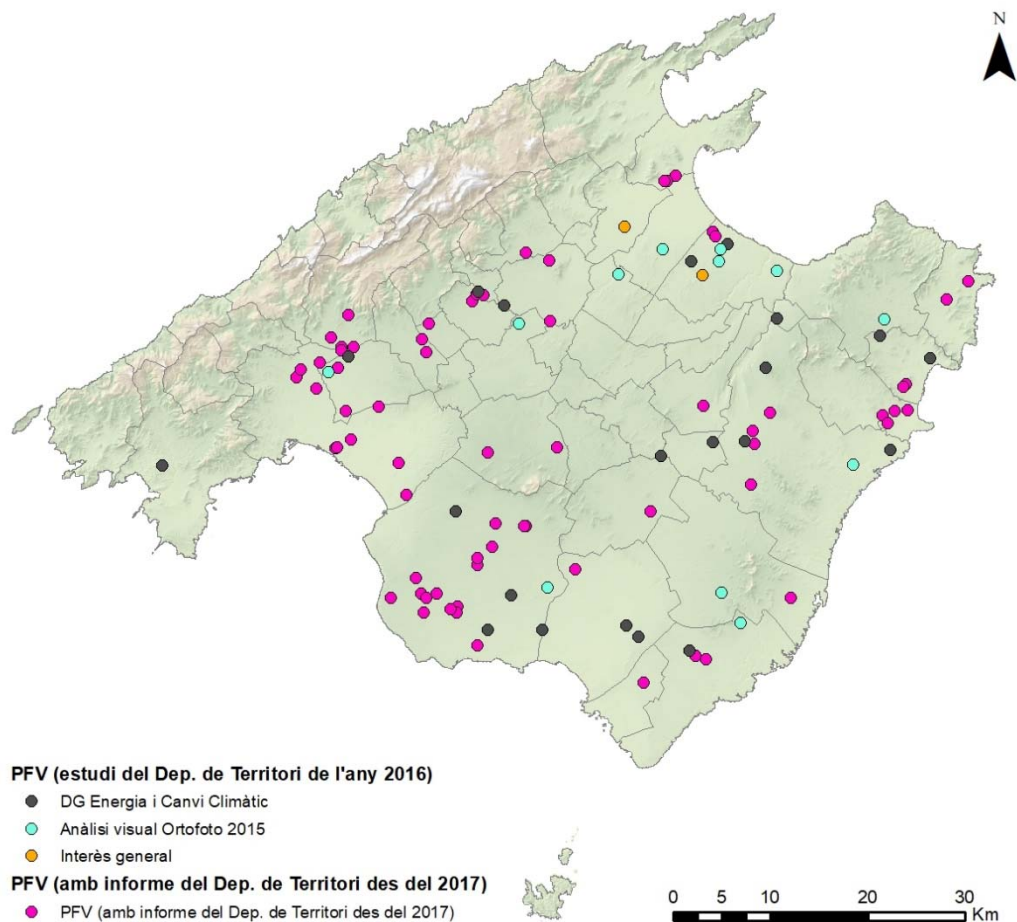
La modalidad de participación ha sido presencial.

Desarrollo de la sesiones

El consejero ejecutivo de Territorio, Movilidad e Infraestructuras, Sr. Fernando Rubio da la bienvenida a los asistentes y expone brevemente el motivo del encuentro.

Seguidamente el Sr. Jaime Fanals, director insular de Territorio y Paisaje hace una breve introducción haciendo referencia a los principales cambios con respecto al documento elaborado en la anterior legislatura siendo básicamente la introducción de los recintos agrícolas con subvenciones y las balsas de riego agrario a las restricciones aplicadas. También expone la modificación nº. 4 del PTIM no se ve afectada por el Decreto ley 3/2024, de 24 de mayo de medidas urgentes de simplificación y racionalización administrativa de las administraciones públicas de las Islas Baleares. Asimismo, manifiesta que en el proceso de participación ciudadana se había trabajado con los técnicos de los diferentes ayuntamientos y que el objeto de esta sesión son los responsables políticos de los diferentes ayuntamientos.

A continuación el Sr. Jaime Fanals presenta el mapa de parques fotovoltaicos en Mallorca contabilizados por el Servicio de Ordenación del Territorio hasta el año 2022.

Acto seguido el director insular explica que la Ley de cambio climático hace un mandamiento al Consejo Insular para que establezca las áreas prioritarias en las que las instalaciones de energía renovable pasan a ser uso admitido y serán los ayuntamientos las instituciones competentes para otorgar la licencia urbanística correspondiente.

Art. 46. ZONES DE DESENVOLUPAMENT PRIORITARI

Els Plans territorials insulars han de definir la ubicació de les zones de desenvolupament prioritari així com la tipologia, les dimensions i altres característiques de les instal·lacions aptes per a cada zona, tot considerant els aspectes següents:

- a) La suficiència de la font d'energia
- b) L'aptitud ambiental i territorial per acollir les instal·lacions
- c) La baixa productivitat o interès agrari de la zona
- d) La disponibilitat o proximitat de capacitat de xarxa per evacuar l'energia generada, o les infraestructures de xarxa que esdevindrien necessàries
- e) L'orografia, l'extensió, l'accessibilitat i altres característiques de la zona i el seu entorn
- f) La preservació de paisatges protegits o especialment representatius i el respecte a les normes d'aplicació directa previstes en l'article 68 de la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears
- g) Les necessitat energètiques dels municipis afectats

En este sentido, el director insular recuerda que la disposición transitoria sexta de la Ley de cambio climático ya permitía: en determinados casos, la tramitación ante la administración local competente de la licencia urbanística correspondiente; en relación con esta posibilidad plantea en el auditorio cuántas licencias han tramitado de acuerdo con esta disposición transitoria siendo la conclusión de que entre todos los asistentes sólo han tramitado una licencia de acuerdo con esta disposición transitoria,

A continuación el director insular explica cómo se ha elaborado la delimitación siguiendo una metodología análisis multi criterio mediante Sistemas de Información cartográfica (SIG)

ANALISI MULTICRITERIO DE APTITUD TERRITORIAL. COMBINACIÓN DE FACTORES

PESO	BLOQUE	FACTOR
0,03	Contexto energético	Distancia subestaciones
		Distancia red MT
0,11	Planificación territorial	Categorías de suelo rústico del PTIM
		Áreas de Protección Territorial de Costa del PTIM
0,05	Morfología del terreno	Pendiente del terreno
		Orientación del terreno

0,33	Protección de espacios naturales	Hàbitats de interès comunitari
0,07	Cobertura de suelo	Zonas cerealísticas
		Interés agrológico
0,02	Riesgos	APR inundación
		APR desprendimiento
		APR incendios (ZAR)
		Vulnerabilidad de acuíferos
0,23	Paisaje	Unidades de paisaje
		Grado de visibilidad desde la red vial y principales rutas senderistas
		Valoración paisajística del PTIM

Asimismo, el director insular expone que una vez hecha la delimitación se aplican restricciones como por ejemplo las distancia entre parques.

RESTRICCIONS APLICADES (ZONES EXCLOSES)

- ✓ Àrea d'influència de 400m de les instal·lacions **fotovoltaïques existents**
- ✓ Zona d'influència de 500m de les àrees de desenvolupament urbà (reservades per a les ZDP d'autoconsum col·lectiu)
- ✓ Les categories de sòl rústic del PTIM corresponents a: **AANP, ANEI, ARIP Boscós, ARIP, AIA, SRG-Forestal, AAPI a Sòl Rústic, Àrees de desenvolupament/AAPI** (Sòl Urbà i Urbanitzable)
- ✓ Àrea de Protecció Territorial de Carreteres (**APT**) del PTIM
- ✓ **Espais naturals protegits** de la LECO
- ✓ **Xarxa natura 2000**
- ✓ Àrea d'influència de 100m dels **BIC i BC** (incloent les pròpies àrees de protecció delimitades per Patrimoni)
- ✓ **Paisatges oberts** dins sòl rústic comú
- ✓ **Corredors ecològics** tenint en compte les masses forestals del mapa forestal
- ✓ Delimitació de la **Serra de Tramuntana** Patrimoni Mundial UNESCO
- ✓ Recintes agrícoles amb subvencions **PAC 2023**
- ✓ **Basses de reg** agrari i zones d'irrigació

Seguidamente se muestran los mapas de visibilidad, de paisajes abiertos y de vientos. En relación con los mapa de vientos se comenta que no hay ninguna previsión que los grandes inversores en parques eólicos intervengan en las Islas Baleares.

A continuación el director insular expone que aparte de la delimitación de las zonas prioritarias, la modificación nº. 4 del PTIM introduce otros aspectos que afectan a todos los municipios como son los criterios de implantación de las instalaciones de energía renovable.

Acto seguido en cada sesión se abre un turno de palabra para que los asistentes puedan pedir aclaraciones sobre las cuestiones planteadas y hacer las observaciones o aportaciones que convenientes. Sobre las aportaciones realizadas destacan las siguientes:

- Preocupación para una posible devaluación del régimen de protección del territorio municipal asociado al régimen de las zonas de desarrollo prioritario en el caso en que el suelo rústico protegido municipal se delimite como en ZDP y por lo tanto la implantación de infraestructuras de producción de energía renovable pase de ser un uso prohibido a ser un uso admitido.
- Preocupación por la regulación del trazado de las líneas de evacuación sobre caminos públicos municipales. Se propone que estas líneas “privadas” sólo ocupen una parte de los caminos, a poder ser próxima a las particiones. Se propone la limitación de una longitud máxima de trazado y la posibilidad de que los parques de baja potencia puedan verter la energía producida a redes de transporte y no sólo en subestaciones eléctricas.
- Preocupación por el trazado de líneas de evacuación a través de fincas privadas, con respecto a la afección a elementos de interés patrimonial, histórico, etnológico o cultural.
- Preocupación por el impacto paisajístico y ambiental derivado de la implantación de energías renovables en los entornos próximos a las zonas habitadas, en especial en las áreas de transición en torno a los núcleos de población.
- Preocupación por el establecimiento de una regulación de la ubicación de las infraestructuras de almacenamiento energético, con preferencia a la implantación cerca de otras actividades industriales.
- Preocupación por la definición de criterios de integración paisajística de las energías renovables, tanto de plantas generadoras como de instalaciones de autoconsumo. Especialmente en centros históricos y ámbitos que disfruten de una protección patrimonial, paisajística o ambiental.

Para concluir la jornada se reparte la cartografía de las zonas prioritarias correspondientes a cada Ayuntamiento y se pide a los representantes de los diferentes municipios que hagan llegar los posibles conflictos que se puedan detectar entre los mapas y el planeamiento municipal. Asimismo el director insular recuerda que la modificación nº. 4 se encuentra en fase de aprobación inicial y que una vez aprobado inicialmente habrá un periodo de exposición pública.

Con posterioridad, el Ayuntamiento de Alaró aportó un documento de criterios informativos generales para instalación de paneles fotovoltaicos para la producción de

energía eléctrica para autoconsumo inferiores a 100 KW para su toma en consideración, en el cual se sugerían las recomendaciones de integración paisajística siguientes:

RECOMANACIONS D'INTEGRACIÓ PAISATGÍSTICA DE LES INSTAL·LACIONS

En el cas de situar-se sobre cobertes inclinades:

- Es col·locaran de manera que no siguin molt visibles des de la via pública o des dels camins pròxims.
- Es situaran sobre les vessants que tenen l'orientació necessària per aprofitar l'energia solar i es col·locaran de manera coplanar a la coberta existent, sense estructures metàl·liques a contra pendent.
- Sempre que la superfície ho permeti, se separaran, com a mínim un metre del perímetre exterior de l'aiguavés ocupat.

En el cas de situar-se sobre cobertes planes:

- Es col·locaran de manera que no siguin molt visibles des de la via pública o des dels camins pròxims.
- Es col·locaran darrera un paretó perimetral o separats un metre del perímetre exterior de la coberta.

En el cas de situar-se sobre el terreny:

- S'evitarà la tala d'arbres
- Es col·locaran de manera que no siguin visibles a llarga distància ni des de la via pública
- Es col·locaran, preferentment, a la part més baixa i amb menys pendent del terreny
- Sempre que sigui és possible, s'integraran mitjançant la sembra d'un entorn immediat de protecció amb vegetació autòctona per minimitzar l'impacte visual

5. Anexo fotográfico sesiones informativas

